

GRAIUL DÂMBOVÎTEI

ANUL XV

Nr. 9-10

Septembrie - Decembrie 1937

GRAIUL DÂMBOVITEI

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN JUDEȚUL DÂMBOVITA
 SUB AUSPICIILE ASOCIAȚIEI JUDEȚENE
 APARE LUNAR

SUMAR :

La Nașterea Domnului Iisus Hristos	—	—	—	—	Nestor Dumitrichescu preot-misionar
O eroare judiciară	—	—	—	—	Preot Dr. C. Nițescu-Zlatian
Poem	—	—	—	—	E. Ar. Zaharia
Politica este morala în acțiune	—	—	—	—	Profesor Victor Brânduș
Interior	—	—	—	—	Teodor Scarlet
Mama	—	—	—	—	Virgil Cartanopol
«Straja Țării»	—	—	—	—	Gh. M. Ionescu revisor școlar
Italia	—	—	—	—	I. G. Mărcuș
Povestea unei cetăți de scimm	—	—	—	—	Victor Ghicalacu
Ghiță Călimanță și Pănașul codrilor	—	—	—	—	I. C. Visarion
Pentru educația în familie	—	—	—	—	G. Danciu
Bătăia la școală	—	—	—	—	G. Popescu-Săuceal
Zece ani de leptă	—	—	—	—	D. I. Platon-Văclirești
Colind la ferestra editurilor românești	—	—	—	—	I. G. Vasiliu
Dela Redacție	—	—	—	—	•••
Apel					
Buletinul Revisoratului					

COMITETUL ASOCIAȚIEI:

CONSILIUL:

Sabin Popescu	<i>Președinte</i>	Gh. Toader	<i>Membre</i>
Bucă Ionescu	<i>Vice-Președ. și Casier</i>	Ion Teodorescu	„
Gh. Bacurică	<i>Membre</i>	Ion Spălațeanu	„
Alex. Dragomirescu	„	Ion Bucur	„
Me Nișaco	„		

COMITETUL DE REDACȚIE:

Alexandru Luca	Ioan Dumitrescu
Sabin Popescu	I. Bițan
G. Bacurică	Victor Ghiculescu
Gh. M. Ionescu	Aurel Ionescu
Bucă Ionescu	Mih. Clurezu
Ion Negoescu-Titu	Tr. Barbescu
Ghiță Răducanu	Gh. Bujila
	Redactor D. I. Platon-Văchrești

Cercetați în corpul revistei, Buletinul Asociației.
D-nii directori vor păstra la dosar circulațiile din buletin.

Correspondența privitoare la Redacție și Administrație, cât
și cărțile de orice natură pentru recenzii, se
vor trimite pe adresa:

D-ului **D-ru I. Platon**, Revizoratul Școlar, Târgoviște

LA NAȘTEREA DOMNULUI ISUS HRISTOS

de Preotul misionar NESTOR DUMITRĂCHESCU
învățător în Băile Vălcana

S'a scurs în veșnicie 1937 ani dela nașterea Domnului Isus Hristos. Atunci, el a venit pe lume smerit, culcat într'o iesle, nu în puful și în purpura vreunui palat păzit de oameni înarmați.

Și au venit să se închine lui Isus: păstorii, oameni simpli și fără vecleșug și magii, oameni foarte învățați. Smidocșii, prefăcuții, îngâmfații, cărturarii, fariseii, bogații, oamenii circurilor, cercurile literare, economice, financiare, etc., nu s'au deranjat. Dar oamenii vestitului Ierusalim, oamenii plăcerilor vinovate, lingușitorii curții lui Irod, chiar însuși regele Irod, împreună cu asuprașii poporului s'au cutremurat de groază la vestea nașterii lui Isus.

Teama de răzvrătire a asuprașilor, grija permanentă de a nu se nărui așezările lor cari dau belșug și confort, a-duc coșmare celor ce nu-și pleacă grumazul cu umilință la picioarele lui Isus.

Istorisește sfânta Evanghelie că la nașterea Domnului Isus au cântat Ingerii: „Slavă întru cel de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire”.

Pace !

Stare sufletească dorită de cei trudiți de muncă, de cei lipsiți de pâinea trebuitoare, de cei neastâmpărați după câștig, de păcătoșii ce-i muștră cugetul.

Pacea de câteva clipe, pacea înșelătoare, pacea ce pare că ți-o dă conștiința adormită de nepăsare sau alcool sau timp pierdut în felurite deșertăciuni, nu aduce niciodată sufletul tău, iubite cititor, în situația de a mărturisi celor dragi ție: Am pace, o pace statornică.

Pacea statornică o au puțini. O au numai acei cari se închină Domnului Isus ca oarecând păstorii și magii la ieslea din Betleem.

Pace pe pământ și între oameni bună

învoire ! Închină-te și supune-te împăratului Isus și vei căpăta pace, o pace de-săvârșită. Renunță la mândrie, jurișează chiar puțină smerenie în sufletul tău, dreptarul vieții tale să fie Hristos și învățătura Lui.

Căci, oare, ura, pizma, bârfirea, păra, calomnia, minciuna, beția, îmbuibarea, desfrânarea, sunt roadele păcii și bunăvoirei între oameni ?

Nicidecum ! Dau, poate, satisfacția în momentul împlinirii poștei, dar pace niciodată.

Cât de sfânt e rostul celor ce învățăm pe alții în lumea această !

„Cel ce va face și va învăța acela se va chema mare în împărăția lui Dumnezeu”, Această împărăție a lui Dumnezeu e mică. Să mergem la ieslea din Betleem și să ducem acolo și pe cei iubiți ai noștri !

Aci, la smeritul leagăn al lui Isus, aci faci legătura cu Hristos, cu Dumnezeuul dragostei și al smerenței.

Dar pe cine mai preocupă aceste gânduri ce fășnesc din citirea sfintei Evanghelii ?

Cea mai mare parte dintre oameni n'au timp să cugete la Hristos, pentru că pacea o caută în faptele firii pământește pervertită de păcate.

S'a scurs în veșnicie din viața mea 39 ani, din a ta 25 ani, din a altuia mai mult sau mai puțin, tot așa de repede ca cei 1937 ani dela nașterea în ieslea din Betleem a Domnului Isus Hristos.

Toți cei cari citim aceste rânduri avem pretenția că știm povestii altora multe despre Domnul Isus Hristos.

De câte ori am citit sau ascultat cuvintele Evangheliei ca pentru noi ?

„Am fost flămând și mi-ați dat de-

măncare; am fost însetat și mi-ați dat de băut; am fost ștrein și m'ați primit; am fost gol și m'ați îmbrăcat; am fost bolnav și m'ați cercetat, am fost în temniță și ați venit la mâine¹⁾.

Vin sărbătorile cu datini, cu îndestulare pentru unii, cu îmbulbare pentru alții. Dar aproape toți cei cari citim aceste rânduri și ne-am făcut un rostuleț pentru noi și pentru musafiri invitați sau neinvitați, să ne oprim câteva clipe, noi creștini ortodocși, la cuvintele Domnului Isus ce le va spune celor credincioși în ziua venirii Lui.

Ia să facem o încercare de smerenie și să rupem dela gura gureșilor și mândăcișilor musafiri o bucăciță de cozonac și un pahar de vin și dacă se găsește și vreo hâinuță veche și să le ducem celui care n'a colindat, n'a venit la pomul de crăciun, care poate e bolnav, și des-

brăcat și-e lipsit ca și cel ce s'a născut în iesle în Betleem.

E greu să părăsești un poker, table, povestiri desfrânate.

Dar, haide să încercăm măcar odată umilința sfântă!

Nu trimite sluga. Isus Hristos vorbește la persoana a doua.

Puțină bunăvoință! Ești căsătorit? Ai copii măricei? Ia-i și pe ei!

Ți se va părea că auzi corul Ingeresc dela Naștere, jața și se va îmbujora de puțină ta umilință, dar sufletul și se va înălța și te vei simți lucrător în împărăția lui Hristos.

După acestea și se va destuși înțelesul cuvintelor: „Pe pământ pace, între oameni bunăvoință. La mulți ani fericiți sub cărmuirea lui Hristos Iisus, Domnul nostru, Amin!

O EROARE JUDICIARA?!...¹⁾

de Pr. Dr. C. NIȚESCU-ZLATIAN

Buletinul Unlanilor creștine din Elveția, cu data de 25 Aprilie 1933, ne-a adus la cunoștință, că un grup de intelectuali evrei au început revizuirea procesului lui Iisus.

Completul de judecată a fost format din dr. Voldektel ca președinte, dr. Blandester acuzarea și dr. Reichswaer apărarea.

Revizuiuindu-se întreg procesul, s'a ajuns la convingerea unei erori judiciare, ca multe altele, întâmplare în decursul istoriei omenești. Tot ce se poate. Nimic de zis. Dar să fie sinceră și recunoscută de toți. Mai ales că noi n'avem interes să facem incriminări nimănui, nici să acuzăm pe cei de-atunci, că n'au judecat cu ideile și concepțiile noastre de astăzi. Au fost destul de pedepsiți ei și urmașii lor, că n'au primit pe Mesia și Evanghelia Sa.

Căci ce poate fi pedeapsă mai mare, decât aceea care a căzut asupra Ierusalimului, asupra Templului și asupra poporului întreg, fiind lip-

siți de toate foloasele lor și goniți din pământul părinților lor.

Dar așa cum a spus-o Schopenhauer în stilul său lapidar, că „Viața e scurtă, adevărul rămâne și lucrează în depărtare; să grăim adevărul“, tot astfel mărturisim și noi, că vom merge numai pe fir de adevăr.

Și mai mărturisim ceva: Dacă este adevărat că Viața lui Iisus trebuie s'o scri în genunchi, — după vorba lui Franțoia Mauriac, — Condamnarea Lui, trebuie s'o scri nu numai ingenuș, ci și în hohote de plâns.

* * *

Procesul lui Iisus are cauze multiple și adânci. În ceea ce privește mentalitatea judaică și concepția de dominare romană.

Numai cunoaștându-le pe acestea, poți să înțelegi condamnarea și crucificarea Lui.

Căci n'a fost o întâmplare nici encheșă asupra activității Mântuitorului, nici mandatul de arestare, nici aducerea Lui în fața Sinodului, în-

1) Prețuța lucrării în manuscris, «Condamnarea lui Iisus. Instanță, Procedură, Judecată».

scrierilor, verdictul, precum și judecata lui Pilat

Toate trebuiau să ducă la Crucificarea Lui. Căci între acuzații și Acuzat era o prăpastie de neînțelegere.

Era distanța dintre Cer și Pământ, dintre astral divin și vernal omenesc.

Căi ei, acuzații și judecătorii, lucrau în prevederile Legii Vechi, iar El făcea un nou legământ între Om și Dumnezeu.

Ei lucrau în literă, El activă în spirit și adevăr.

El era plinătatea perfecțiunilor, ei erau plinătatea firii din om.

El era izvor de viață vie, ei, izvor de moarte și păcat.

El era lumină, ei, întuneric.

— El era nevinovăția intrupată: „Cine dintre voi poate să mă dovedească de păcat” — zice despre sine; ¹⁾ „greșit-am de am vândut sânge nevinovat” ²⁾ — adesea iuda, muștrat de conștiință; „nevinovat sunt de sângele acestui drept” ³⁾ spune Pilat, spălându-și mâinile... în ei era intrupată răutatea oarbă: „sângele lui asupra noastră și asupra capitelor noastre” ⁴⁾

— El era iubirea desăvârșită, „era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul”... și Cuvântul s'a făcut trup și s'a sălășluit între noi și am văzut mărire la el, mărire ca a unui născut din Tatăl, plin de dar și de adevăr” ⁵⁾

Ei erau dintre aceia, „unde fiecare din noi a trăit mai mult sau mai puțin. — după vorba lui Francois Mauriac, ⁶⁾ — unde ne place să sălășluim, unde vîntul te face să îți îngăduitor față de toate slăbiciunile, unde trupurile ghiftuite de hronă și înmăsurate sunt culcate și se ating; unde spiritul liber se răsfășă în voie, inventează, înveselește pe cei de față, dar mînjeste, rănește și ucide pe cei care nu sunt de față; împărăția unde lanca se urzeste, se dorește și se sfășie unii pe alții, unde moartea se propagă dela suflet la suflet, edict: *Lumina...*

Adică lumea ticloșită, păcătoasă, vicleană și depravată, lumea schimbătoare și rea...

— ...„Împărăția mea nu este din lumea aceasta... Eu spre aceasta m'am născut și pentru

aceasta am venit în lume, ca să schimbăm o-
drudul. Oricine care porcoade din cuvintele
glosei mele”...⁷⁾

— Două lumi deosebite: Una născută din
dăb și adevăr și alta din carne. Și „ce este nă-
scut din carne, carne este și ce este născut din
dăb, dăb este.”

— Două înțelepciuni deosebite: „Înțelep-
ciea oamenilor, porniți să piardă și înțelepciunea
lui Dumnezeu, cea din taină și ascunsă pe care
Dumnezeu, mai înainte de toți veștii, a rânduit-o
spre mărirea noastră și pe care niciunul din frun-
tașii acestui veac n'a cunoscut-o, căci dacă ar fi
cunoscut-o, n'ar fi răstignit pe Domnul Slava” ⁸⁾

— Ei sunt toți, El singur.

În jurul lor răsună vusta plină de răutate,
lângă El liniște și iubire. — desăvârșire și viață:
„Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” ⁹⁾

* * *

...Stă mintea în loc și nu pricepe, cum n'au
sesizat ei că Iisus nu era nici prozoc, după ve-
chea rânduală, nici erou național, nici înțeleptul
galileean, nici Socrate al Galileei, — după cum
L-au socotit alții, mai târziu.

Partătorul desăvârșit al ideii divine, plinătatea
divină și umană, idealul perfecțiunii morale,
Dumnezeu-Omul, iată Acuzatul I. r. Iuda își dă
seama de nevinovăția Lui; Pilat vede în El un
drept; tâlharul de pe cruce crede în El; setăgul
văzând semnele ce s'au făcut zice: „Ce adevă-
rat, Fiul lui Dumnezeu era acesta” ¹⁰⁾; și numai
ei, conducătorii poporului ales, nu văd nimic,
sunt complect orbi. Și orbește au dus lupta con-
tra Lui, lăsând-o moștenire și urmașilor, pentru
ca și până astăzi să-L atace, că completeze contra
Lui.

Cum n'au putut ei să-și dea seama, să se
oprească la timp, să îndrepte totul și să-L urmeze?!

Dece n'au cetit mai cu deamănanta! în scrip-
turile lor vechi, ca să afle adevărul?

Căci doară acolo sta scris făgăduința lui Dum-
nezeu făcută lui Adam, că va trimite pe Mân-
tătorul, ¹¹⁾ făgăduință reinovită și către Avraam ¹²⁾.
Despre El profetise Iacov: „Nu va lipsi dumn

1) Ioan VIII, 46.

2) Mat. XXVII, 4.

3 și 4) Idem XXVII, 24, 25.

5) Ioan I, 1, 14.

6) Vesi Fr. Mauriac. Viața lui Iisus.

1) Ioan XVIII, 36-37

2) Idem III, 6.

3) I Corinteni II 6-8

4) Luca XXII, 34.

5) Mat. XXVII, 34.

6) Facerea III, 15

7) Idem XXI, 18

din lada și povățuitor din coapsele lui, pînă ce va veni împădăturat, atrînă-se-va sapune pe-pearle”.

La fel și Moisi: „Provec din mijlocul tău și din frații tăi, ca și mine, îți va ridica Domnul Dumnezeuul tău: pe acela să-l asculte!”¹⁾

Cînd omeniirea întregă, în excesul păcatelor ei, presiunța, aștepta un mîntuitor, cînd mitologia visa, de mai multe secole, un copil divin, cînd astrologii calculau venirea lui, iar sibilele în delir, spuneau lupta lui cu zaii păgâni, cînd pămîntul întreg aștepta un rege spiritual, de ce torenai ei, conducătorii popnului ales, să nu înțeleagă semnul divin și să lupte contra Lui? I.

...Mulți credeau mărturiilor vechi ale profeților, că în acest timp Orientul va dobîndi forțe noi și că, ce ce avea să vind din Iudeia va fi stîpînitul lumii” — zice Tacit²⁾. Iar Virgiliu, vorbind despre copilul divin; „... sub scutul tău se va șterge orice urmă a crimei noastre și pămîntul se va elibera de eterna sa neliniște.”³⁾

Ei aveau la îndemîna mai mult ca oricare alții, izvoare de cunoaștere asupra lui Mesia.

Aveau toate profețiile.

Căci și *Isaia*, — cel care a trăit cu șapte sute de ani înainte de *Christos*, — și *Iesechil* și *Daniil* și *Mihela* și *Zaharia* și mulți alții, toți au anunțat venirea Mîntuitorului, toți au descris ceea ce se va întîmpla cu El, ca și cum ar fi fost de față, ca și cum ar fi luat ei parte.

Dece n'au stîrvit mai mul asupra celor profetizate de *Daniil*, că Mîntuitorul va veni în lume, după 69 săptămîni de ani, iar la jumătatea săptămînei a șaptezecoa va pătîmi și muri, după care Ierusalimul și templu vor fi dărîmate? (...)

Cum nu și-au dat seama, după cele săvârșite, că au luptat contra lui Dumnezeu?!

Cum n'au înțeles profetia lui *Isaia*, care după ce anunță nașterea Mîntuitorului: „Iată fecioara va lua în pîntece și va naște fiu și vor chema numele lui *Emanuel*”⁴⁾ după ce vorbește despre puterea și împărăția lui Mesia, proorocind și despre Mergătorul înainte, arată lămurit patimile, moartea și preamărirea lui Mesia: „*Dare* l a luat asupra-și durerile noastre și cu suferințele noastre

s'a împovărat. Și noi îl asostam pedepăit, bînt și chinat de Dumnezeu, dar el fusese străgura pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărîdelegile noastre. El a fost pedepăit pentru mîntuirea noastră și prin ransele lui noi toți ne-am vîndecot. Toți umblam rătăciți ca niște oi, fiecare pe-calea noastră, și Domnul l-a copleșit pe el cu fărîdelegile noastre ale tuturor. Chinat a fost, dar s'a supus, și nu și-a deschis gura sa. Întru smerența lui judecata lui s'a ridicat și neamul lui cine îl va spune? Căci s'a luat de pe pămînt viața lui! Pentru fărîdelegile poporului meu a fost adna spre moarte.

...Pentru aceasta îi voi da mulțimile partea sa și gloatele le va avea ca pradă, căci el și-a dat sufletul său spre moarte și cu cei făcători de rele a fost numărat; iar el a purtat fărîdelegile multora și pentru cei păcătoși și-a dat viața” (...)

...Cum de au putut ei prefera în locul bună-tății răutatea, în locul Fiului lui Dumnezeu pe fiul satanei, ascultînd de vocea acestuia din urmă, nu de a Celui de sus?!

Cum de au preferat ei jugul lui Cezar, în locul jugului lui Mesia?!

Cum de n'au putut ei înțelege că de aci încolo „nu mai este nici Grec, nici Iudeu, nici tăiat împrejur, nici netăiat, nici Barbar, nici Schit, nici rob, nici slobod, ci *Hristos* este totul și în toți”?!...)

— „...Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!”⁵⁾

1) Facerea, 49. 10

2) Colos. III 11

3) Luca XXIII 34

1) Facerea, 49. 10

2) Deuteron XVIII. 15.

3) Tacit Hist. V.

4) Virgiliu Bucolice Eglaga IV.

5) Daniil IX, 24—27.

6) Isaia-VII, 14

P O E M

Cât de bogată 'i acum bucuria?
Cine le poate ști dinadinsul?
Privindu-le mersul de-argint, copilăria
Mi-e 'năbușă 'n gemete plânsul.

Doamne, le-am uitat păcatele cu mie!
Erorile, frumoase acum mi s'ar părea;
Aș renunța la toate din lume de-aș putea
Răscumpăra cu-arginți copilăria!

Dar cerul e cumplit; în casele plesnite
Coboară răcla toamnei, amarul și rugina —
Și nu mai este aur, și nu mai e lumina
Voioselor amurguri din vremuri asfințite...

Să am din nou ca dâncii puterea bucuriei,
Ori brazii poeziei, speranța, jocul, toate!...
Ah, ce ușor!... și totuși nicioând nu se mai poate
Întoarce la izvorul de viers al gingășiei.

Mereu s'or duce anii... Iar sufletul rămâne
Hirsut și singuratec, al cine știe cui...
Destin infam, durere și mai cumplită nu-i
Ca apăsuraț nemernic între un ieri și-un mâine!...

E. AR. ZAHARIA

INEDITĂ

POLITICA ESTE MORALA IN ACȚIUNE

de Prof. VICTOR C. BRÂNDUȘ
M-reca Dealu

Cu prilejul Nașterii Mântuitorului Iisus Hristos, considerăm merit să arătăm, dacă politica și nu politicianismul poate fi considerată ca morală în acțiune. Sărbătorile Crăciunului ne impun iubirea de oameni și mai presus de toate disciplina morală.

Fiecare partid politic de ce oare o fi dând târcoale puterii? Nu cumva trădează acea „ambitio”, care duce la goana după averi, după sinecure și situații nemeritate? Acest lucru poate fi numit politicianism și în nici un caz politică. Dar nu despre acest lucru scriu.

Politica presupune un gust înalt pentru acțiunea pozitivă, creatoare, pentru consolidarea unității sufletesti. Dacă omul politic nu înfruntă relele, dacă omul politic nesocotește poruncile moralei, atunci viața organismului social plutește în neștire și fără avânt, ca o corabie fără cârmaci.

Politica ca și școala, biserica și justiția, trebuie să se încadreze în disciplina morală. Cine slujește acestui ideal, slujește în același timp și virtuții noastre publice și private. Căci viața curată, morală, cinstită și demnă a omului politic duce la trăinicia și vitalitatea neamului nostru.

Politica nu trebuie să se îndepărteze de popor, de realitățile dinamice și permanente ale poporului nostru. Politica e morală și ca atare presupune îndeplinirea datoriilor către semenii, dar și către stat, județ și comună. Refractorismul la orice indemn de purificare a principiilor de regenerare morală duce la

decadență, și, astfel se falsifică evoluția firească a societății românești. Nu trebuie să ne mirăm, de ce odinioară Diogene căuta cu un felinar aprins ziua *un om* pe ulițele Athenei. Politica ca și morală trebuie să pună preț pe adevăr, pe sinceritate, care și ea trebuie pusă în slujba ideilor mari. Pentru un ideal mare se jertfește omul politic, devenind astfel tipul apostolilor și al eroilor politici. Politica presupune o neșarmurită jertfă, spre o deosebire de acel politicianism patologic, cărui se fac nenumărate jertfe. Partidul politic trebuie să tindă spre a governa în vederea unui *ideal etic social*. Viața politică-morală nu este decât un aspect al vieții sociale. Șeful politic se impune să fie un om moral, fiindcă el concentrează în personalitatea sa, spiritul, rostul, prestația dar și splendoarea partidului.

Politica este știința și morală aplicată. Cine se amestecă în viața publică fără adevăr, dreptate, frumos și omenie, este lipsit de simțul realității, și, devine un izvor de primejdie pentru el, dar și pentru stat. Știința politicii, după Paul Janet (*Histoire de la science politique dans ses rapports avec la morale*) e apropiată de știința etică. Acestor Kant le-a dat numele de Doctrina virtuții (*Tugendslehre*). Odinioară Platon sacrifica politica moralei, Machiavelli sacrifica morală politica. Fără a o confunda cu morală, politica presupune morală practică și teoretică.

Omul politic fără îndeplinirea obligațiilor către stat, fără metode oneste și fără vir-

toate, face ca statul să se clatine și chiar să piară.

Fără dragoste de lucrurile publice, statul încețoșește; fără amicitie și concordanță, statul e atârnat; fără muncă constructivă, înfundat; fără economie, rușinat; fără demnitate și fără mândrie, e oprinat; fără virtute sau este libertate. Corupția duce la servituză și servitudinea la rândul său la corupție (Pani Janet).

Politica fără morală în acțiune, trebuie să tindă spre acel „optimum”, iar omul politic să aibă acel sentiment moral cel mai pur și cel mai profund. Până și în China politica se fundează pe morală. Politica adevărată făcea pe greci mai buni, ea nu-i înrăia. Așa fură Temistocle și Pericle, cari făcuseră pe Atenzieni mai buni și mai fericiți.

Statul să fie și pentru noi, ca și pentru

Platon o realitate, o idee, iar individul civic în permanență să fie subordonat lui.

După Aristotel morală intră și se confundă cu politica. Justiția omului politic, astăzi se cere să fie ca și ieri: *panem in vivere*. Aceasta e virtutea morală.

Aceste gânduri sincere despre politică care trebuie să fie morală în acțiune, cerându-se cu adevărat să renască odată cu nașterea Mântuitorului Iisus.

Această politică care e morală, să fie religia intimă a oricărui român conștient de jertfa clădită pe respectul adânc față de oameni.

Politica ca morală în acțiune aduce ideea mântuitoare, certitudinea, care să coboare în sufletul oricărui conștient ca o ancoră în marea timpului, răscolită de uraganul sectanților diferiți.

Tuturor Sărbători ferice,
sănătate și noroc !

I N T E R I O R

*Ne mai alegi tomatice palori
pentru aburul tău cu amăgiri,
când pălpăie grădina de calori
și abargă ploaie sare năduciri.*

*În odăița ta cu scurte vechi,
pe care genoveve de lamină
au adormit cu lână în urechi,
te 'mbeți de amintiri și naftalină,*

*iar când îndoi un braț de catifea,
să răscolești sertare aromate,
bunicul din perete — în giubea —
și 'ntinde biblii de singurătate.*

TEODOR SOARLT

M A M A

*A rămas tot așa, tot tristă,
A plâns până i-au cărat ochii în batistă;
I-au lăgrit pe degete inelele și anii
Parcă i-au săfâșiat așteptările și vultanii.
Din părul ei, toate vânturile stau să bată,
Nu i-se mai topește zăpada niciodată.
Is'au făcut obraji, ca în Octombrie-viile
Și-i umblă prin trecut, toate amintirile și stihile.*

*Când stăteam deși cine știe pe unde,
Lina ei, ne scotea de prin toate colțurile de pe unde ne-amuză...
Când ne întorceam de prin depărtări trestei,
Toate deincele și fetele din sat sunt narurile ei.
Iar când e singură și iarna își scutură liniștită cerșii,
Ea, sude sâniilor ca care umblăm prin lume, tocmai de peste Olt, clopoșii.*

VIRGIL CARIANOFOL

*) Din «Antologia Mamci», întocmită pentru «Cartea Românească» de I. G. Vasiliu.

„STRAJA ȚĂRII”

SPIOURI DIN DECLARAȚILE FAUTE PRESEI DE CĂTRE
DL. COMANDANT TEOFIL SIDOROVICI

Nimeni nu poate să concretizeze mai bine rostul „Străjei Țării” de cât însăși comandantul ei. De aceea am crezut ni-

merit să reproducem aci o parte din declarațiile făcute de d-sa în ziarul „Curentul” din 9 Dec. 1937.

Rostul „Străjei Țării”

„Instituția aceasta creiată din înalta sugesție și înaltul îndemn al Celui ce cărmuște destinele poporului românesc, din dragostea neșarmantă a Suveranului, care ne stă zi de zi ca un strălucit exemplu de muncă și care ne este far călăuzitor al vieții celei noi, are menirea să dea tineretului și întregii mase a poporului, acea unitate de simțire, de cogitare și de acțiune atât de necesară vremurilor de azi.

Straja Țării spre deosebire de O. E. T. R., are un cadru cu mult mai larg, o acțiune cu mult mai cuprinzătoare. Ac-

țiunea ei nu se mărginește numai la tineretul școlar dela 7—18 ani, ci și la cei extra-școlari, precum și la organizațiunile preexistente din diferite regiuni: Șoimi, arcași, sportivi, A. C. T., A. C. F., etc.

Pentru atingerea acestui scop Straja Țării lucrează în strânsă colaborare cu toți factorii determinanți ai complexului din viața națională și țintește să consolideze familia și să influențeze societatea.

În activitatea pe care o desfășoară „Straja Țării” ne găsim alături de toți fiii acestei țări, fără deosebire de nuanțe sau credințe politice. În afară de educația morală național-patriotică și socială,

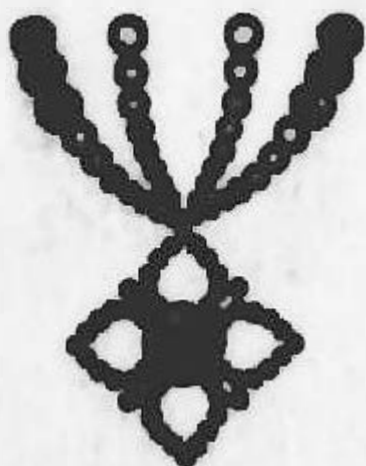
strajeri își propune să atingă și latura de economie națională. Vrem să formăm un tineret care să folosească și să pună în valoare atâtea bunuri ce astăzi stau nelocuite și cari ar putea fi o adevărată sursă de venituri cu ajutorul cărora s'ar putea organiza cantine și s'ar da atâtea ajutoare copiilor săraci.

„Straja Țării” are în programul ei de activitate organizarea taberilor semipermanente cu cabane de adăpost unde tineretul să trăiască viața colectivă și unde să învețe ordinea și disciplina muncii”.

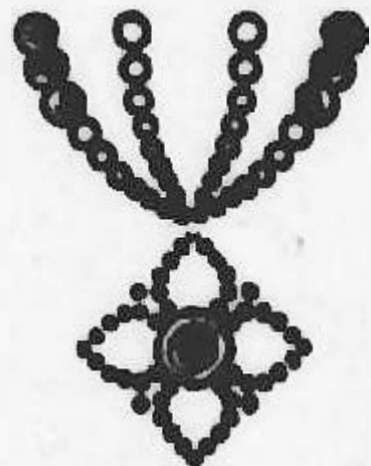
Din aceste declarațiuni se poate ușor

înțelege preocuparea cea mare a conducătorilor acestei țări și în special a comandantului suprem Majestatea Sa Regele față de o solidă educație și îndrumare a tineretului românesc. La centrele de îndrumare și de formare a comandațiilor străjeri, practica acestei educațiuni și discipline a individului prin „Credință și muncă pentru țară și Rege”, s'a arătat a fi cât se poate de la locul ei, tineri și bătrâni adaptându-se de minune și promițând prin această adaptare o hotărâtă colaborare.

Gh. M. Ionescu

I T A L I A

de ION GH. MAREȘ

II

Uniunea Națională a luptătorilor din România sub conducerea d-lui Virgil Serdaru acordat de d-nii generali: P. Dumitrescu, Mișu Constants, Stratulescu, Comandor Botan C., a organizat un pelerinaj, la care au luat parte 100 luptători cu scopul de a depune un omagiu la mormântul „eroului necunoscut” din Roma și Paris.

Din grupa acestor luptători am avut onoarea a face parte și subsemnatul.

Ca măsuri pregătitoare drumului nostru au fost: pașaport individual, depunerea sumelor la B. N. R. pentru obținerea valutei italiene și franceze, plata de ceremonie cu decorațiile, impermeabilul etc.

Plecarea a avut loc în dimineața zilei de 7 August a. c. cu sclipoana Jimbolia.

În vederea ultimelor măsuri ce ne împiedicau acest lung și excepțional voiaj, în ajun d-l Virgil Serdaru, a avut cu noi la sediul „Uniunii”, o conferință; tot atunci

ne-am pregătit și hrana rece pentru două zile.

Sâmbătă dimineața, 7 Aug., pe peronul gării de Nord încep a sosi luptătorii, cu geamantane multe și grele, unii cu oarecare emoții și mai toți cu multă însuflețire și voce bună, plasându-se în 2 vagoane clasa a 3-a comode și speciale pentru drumuri lungi. Preoții: I. Rădulescu, Tolea Irineu și Anastase Bucur au oficiat un serviciu pe peron pentru: „Drum Bun”.

Se fac cunoștințe, se încheie prietenii camaraderesti în vederea celor aproape 3 săptămâni de voiaj comun, prietenii necesare în vederea serviciilor reciproce în diferite împrejurări.

Cățiva camarazi intră în grup dela Craiova și Timișoara.

Voiajul studiat și pregătit în cele mai mici detalii prin munca și alergătura d-lui Virgil Serdaru, nu ne-a adus pe toată dr-

rata lui nici un ocaz, fapt care ne-a permis să executăm programul stabilit aproape în forma lui inițială.

A început a ne interesa drumul prin țară dela Balota de unde se vede regiunea Severinului și Cladovei până departe în peisaje admirabile! Dunărea aci se încolățește ca un șarpe urleaș cu solzi gri și apele ei dau drumul la trâmbe de nori alburii cari se întind pe ambele maluri. Drumul de fier în variante multe și repezi, peste poduri înalte de piatră, apare numai în bucăți până în câmpia arazului. Până să putem gusta toate senzațiile ce ți le dă cea mai spânzurată pantă a drumului de fier din țara noastră, simplonul a și început a alerga pe malul Dunării spre gara Severinului. Dupe ce trecem de Vârciorova, prindem în ochii noștri una din cele mai frumoase pozițiuni unde Dunărea este strivită între munți! Fiuvlul mai tolerant cu noi de cât cu Sârbii, ne-a lăsat să trasăm șosea și linie ferată, dar numai atât! Valurile Dunării cari nu sânt apă de albastre cum le-a cântat Johan Straus, sfredelesc apa de adânc țărnuț, încât de multe ori ni se pare că simplonul zboară pe deasupra lor. N'avem norocul să vedem întreaga frământare a fluviului până dincolo de munți, deoarece trenul o face la dreapta și numaidecât sântem la Orșova. De aci o luăm pe valea Crucii până la Mehadia, de unde simplonul se strecoară cum poate printre munți, prin tuneluri, pe creste de dealuri, până în lunca Caransebeșului și Lugojului. La ora 7³⁰ p. m. sântem în Timișoara. Ne mai facem din gară oare cari cumpărături și plecăm spre Jimbolia cu regretul că nu putem vedea orașul acesta mare și frumos.

Dela Jimbolia s'au suit în tren poliția și grănicerii iugo-slavi, cari ne cer pașapoartele pentru viză. Trecerea noastră prin vama sârbă se face fără dificultăți deoarece noi eram numai în tranzit, dar dupe una caldă,

alta rece, trebuie să schimbăm vagoane; de altfel în tot timpul călătoriei schimbarea vagoanelor era operațiune care ne producea emoții neplăcute. În sfârșit se mutăm în vagoane de cl. 3-a iugo-slave mai puțin simpatice decât ale noastre.

Din cauza întunericului nu putem vedea nici ghici cum este vecina noastră, dar simțim că trenul merge foarte încet și stă prea mult prin gărl.

Când se crapă de ziua, ne vedem pe valea râului Sava, largă, cu vegetație bogată. Noi care în cursul zilei de ieri, am văzut în țară regiuni întregi cu porumbul complet compromis, rămânim la frumoșia holdelor de pe aici.

La 7 dim. sântem la Zagreb, oraș mare, oraș care sub stăpânirea austriacă s'a bucurat de o deosebită atențiune și a cărei prosperitate a fost favorizată de o regiune bogată și lipsit de concurența altor orașe. Gară mare prin care trec nu numai trenurile internaționale cari circulă pe valea Savei, dar și acelea cari vin din Viena și Budapesta pe linii directe.

De aci nu putem târgui nimic deoarece nu avem dinari! Ne-am mărginit la proviziile din țară.

Acum drumul devine din ce în ce mai interesant. Camarazii iau cu asalt ferestrele vagoanelor.

Dealurile și apoi munții se apropie tot mai mult de noi și calea ferată, șoseaua și valurile repezi și turburi ale Savei își dispută trecerea; aci merg în paralel, aci se întretaie; apoi șoseaua și calea ferată sar de pe un mal pe altul, până când trenul cedează și o ia razna, preferând să sue munții Dinarici. Sântem în împărăția munților bleși împăduriți. Dupe sforțări uriașe făcute de cele două locomotive cari trag cu toată presiunea lungul șir de vagoane pe creste de munți și la o palmă de marghal de prăpastii,

ne apropiem de Italia.

Trenul se oprește la o haltă, sau cam așa ceva, unde ne întâmpină Bersaglierii foarte bucuroși de frații lor dela Dunăre!

Ne aduc la cunoștință că dincolo de vamă, Italia ne pune la dispoziție vagoane de cl. I-a și a II-a pe toată durata călătoriei și că aceste vagoane vor fi atașate la trenul electric!

La ora 12 dim. suntem în „Pastumia” gară de hotar italianesc. Sântem într'o lume nouă! Ni se indică pe peron locul unde vor fi trase vagoanele noastre și unde așteptăm cu bagajele.

Mașinele cu cari am sosit, acum fumează liniștit pe o linie lateralnică, iar mișcarea în gară o produc mașinele electrice mai puțin estetice dar mai puternice. La trenul nostru se atașează două mașini fiecare cu o mulțime de perechi de roate.

Sântem nerăbdători să folosim acest nou mijloc de transport comod și rapid. Nu ne va mai supăra nici fumul și mirosul de cărbuni ori păcură, nici sgomotul și oftatul locomotivelor, nici tamponările inevitabile etc.

Despre Pastumia și cadrul ei pitoresc vom vorbi la înapoere, când vom face și o vizită la renumitele grote, având un răgaz mai mare.

Pornim la ora 1 p. m. pe o cale ferată bine întreținută și înzestrată cu aparate moderne de semnalizare, iar „electricul” nostru intră într'o viteză nebună; cred că mergem la această altitudine cel puțin cu 100 km. pe oră; sue și scoboară fără opinteli; când trecem prea aproape de povârnișurile munților, întâlnim ziduri de piatră înalte de 5—10 m. și lungi 30—50 m., sau în lipsa lor plantații de brazi pentru a feri trenurile de avalanșe sau de puhoaiete cari ar veni din munți. Mergem repede și stăm puțin prin gări. Desigur că rapiditatea electricului este o derivație din temperamentul fraților noștri.

Cât călătorim cu trenul și cât vedem cu ochii, nu este de cât numai piatră! Ici, colo, ceva pini alpini, ceva iarbă săracă și oțlă, însă pe lângă fiecare căsuță din rarele orașele întâlnite, este o grădiniță de zarzavat înconjurată cu gard de lespezi de piatră și înăuntru cu pământ adus cine știe de unde! În această țară de piatră, Italia este în situația asta cu mai mult de jumătate din suprafața sa, Italianii au 5000 (cinci mii) km. de linie ferată electrificată, deci mai mult decât toată rețeaua din România. Mai toate șoselele le au asfaltate, deși nu au nici un puț cu păcură. Cât am umblat prin Italia din Nord până aproape de Neapole am văzut numai linii ferate electrice și șosele asfaltate. Cred că i-a bătut și pe francezii în aceste două feluri de căi de comunicație.

Ce fel de bugete vor fi având Italianii, de unde vor fi scoțând banii nu știu, dar constat că din piatră seacă și-au făcut căi ferate și drumuri moderne ca în basme!

Pe la ora 3 p. m. se zărește albastru „Mării Adriatice”. Ne apropiem de orașul Trieste, dar nu-l vedem el fiind situat jos de tot lângă apa mării. Începem a tui cu viteză amețitoare în serpentine spânzurate pe peretele muntelui de piatră și în zece minute am și sosit jos în gara Triestului. N'am talentul, să descriu toată frumusețea acestui ținut, dar un peisaj marin mai admirabil n'am văzut. Cred că de mii de ani aci a fost popas de comerț și de odihnă.

Până la formarea trenului pentru Veneția avem 2 ore de stat în Trieste, pe care le folosim vizitând orașul.

Viena și Triestul au fost cele două orașe ale fostei *Impărății Austro-ungare*, asupra cărora s'au revărsat sume enorme spre a le da o întocmire urbanistică și o strălucire de oraș împărătești: primul să rivalizeze cu Parisul, Roma și Berlinul și al doilea cu

toate porturile de aproape și de departe. Și au răpît. Crădușoara și aninșoșii Triestului din anii de război, puține șahale maritime au avut-o. Cu toată nostalgia după vremurile de altă dată și astăzi, Triestul este un oraș mare, foarte curat și frumos, cu străzi largi cât bulevardele, cu magazine mari și bine asortate. Triestul era pe timpul împărății ceace este acum Constanța pentru țara noastră. Triestul mai prezenta importanță și prin apropierea portului militar austro-ungar care adăpostea multe vase de război de mare tonaj.

Tot aici își avea sediul falnică societate: „*Loidul Austriac*” ale cărui vase străbăteau toate mările și oceanele precum și vase fluviale care făceau curse pe toată întinderea Dunării până la „Sulina. În nici o împrejurare nu se constată mai bine că orașele ca și oamenii au o viață a lor care sune scara până la punctul culminant și apoi o scutură. Păstrând proporțiile și datorită altor împrejurări cam același fenomen s'a întâmplat și cu portul nostru Brăila. Italianii au prea multe, frumoase și importante porturi pe țărmul mediteranean pentru ca să poată să se mai ocupe și de Triest. Acest admirabil port trăia prin cea ce-i trimetea imperiul și respirația lui a fost sufocată de Jugo-Slavia care merge acum cu totarul până în munții Alpi. Triestul a rămas numai cu importanța lui turistică și balneară, dacă nu care cumva într'un viitor apropiat nu-l va seduce Venetia.

Nu mi-a rămas timp să merg și pe splendida plajă a Triestului.

Îmi trebuia ceva lire italiene și la casa de schimb mi puteam face operațiunea acontă, ea deschizându-se după plecarea

trenului. M'am dus la un debit de țigări care nu mi-a oferit decât 6 lire pentru o piesă metalică românească de 100 lei după curs trebuia să-mi dea 11 lire; am locheiat târgul și am plecat spre tren, când am văzut cu părere de rău că se-a dus mașinile electrice și se-a dat o mașină cu aburi. Prin urmare la Venetia nu mergem cu electricul.

(Va urma)

Numărul pe luna Noembrie al importantei reviste „Sănătatea” care apare 37 ani sub conducerea d-lui Dr. Sigma, este închinat Toamnei.

Din numeroasele articole și studii ale acestui număr notăm :

Toamna vieții, de dr. Victor Pauchet (Paris); O boală în toamna vieții bărbaților; Hipertrofia prostatei, de dr. S. Watts; Toamna vieții feminine, Femeia la 50 de ani, de dr. Sigma; Marea toamnicilor; apoi documentatul studiu al d-lui General dr. Al. Papiu; Profilaxia bolilor contagioase în școli, privind scarlatina, pojarul, variola, angina difterică, etc.

Bolile toamnei reci: Pneumonia, Pleurizia, Gripa, Gatarajul, Pericolul umozelii la picioare, Degerăturile, Gripa sugarilor, de dr. M. S. Nancy; Gripa la diabetici, de dr. I. M. Marcu; Folosirea flanelor, Cesta și retele ce le produce ei, etc.

În restul sumarului rubrici privind: Sănătatea socială, sănătatea sexuală, sănătatea copiilor, sănătatea satelor, etc. etc.

Partea literară și artistică cuprinde versuri și proză în legătură cu toamna semnată de Eminescu, St. O. Iosif, B. Nemțeanu, Th. Rosin, Const. Barcarois, Gallie Tudor, Emilia Taillé, Prof. dr. Elefiorescu, dr. I. Storicu, etc.

—Numeroase ilustrații elegante împodobesc cele 48 pagini ale acestui număr.

Un exemplar 20 lei.

Redacția: „Sănătatea”, str. Triumfalui, 7. — București V.

POVESTEA UNUI CETATI DE SCAUN

So scrie povestea dusa
 Amara, dar usura frumoasa,
 A parii cu plumb si mada poezie.
 Povestea
 Ce este
 Istoria Tarii noastre.
 Acti au scris in tace
 Domnie si mari jupane
 Adese
 In trile noastre
 De gand si odie,
 Podoba si stria
 Alor.
 In timp de era agriara
 A celor plecati la bitaie
 Si care adese,
 Soti le fusese
 Aja cum scrie la carte,
 Sa moara departe.
 Si-acum se duc la celai,
 Tovar de oaze de domni si de popa
 Marea si spate,
 Puncte amare,
 Cu cururi-nalte odore,
 Sidane
 Oda pe sari si pe gard,
 E asti un timp jura viala:
 Murdar si cu pie pe fald,
 Sarea si trisi, suspinde pe rime,
 Si dace o viala de cina.
 Prin bota de siduri sursate,
 Ralice de pres ingropate,
 In cala si uitate,
 Se nalta in vor scagii:
 O chit si asidat poezii
 Si noare,
 Cateva in care
 Sa scrie din trula "Almali",
 O parte din documentul fali.

VICTOR GHICULESCU-GHINGHI

B-acti, lungi doni o cote
 B-acti,
 Pe care o mada
 De domni cu iubire de jura
 Si sibilis drepas,
 A vras o sa se
 De scum domnie cistorie.
 Si a vras ritarul sa jact,
 Pe carea mojie viala
 Trei vrasuri de stanga cumpilid.
 Cate vrasid
 Sa rfrante furtul,
 Sa jura adula pagna,
 C'o mada
 De care.
 Sa se vrasid a cote
 Cu puma de oje
 Si vrasid sa se
 In cunil vrasid, madaie
 De jure si jure madaie.
 Plute sa se de brage adrengier
 Furtid, madaie, catarid,
 De domni si jure furtid.
 Pe vrasid et galopid
 Cu marea si multa jansard,
 Soldati furtid dala jure,
 Cu Marea si Tere in frunte.
 Vialid si dard arvad
 Cu vrasid jura sa dard
 Pe Ture la Ruma,
 Si jure mai bine
 La Ruma pe Sinau baramid,
 Suptid
 De clari si vrasid.
 Acti a b-acti de jure,
 La marea de vras agate,
 Pe timp de furtid si a sile senine,
 Trei vras de om si mai bine,
 Dala jure si vrasid vrasid,
 Dala jure cu vras agate,

GHIȚĂ CĂTĂNUȚĂ ȘI PĂUNAȘUL CODRILOR

PIESA ÎN 3 ACTE

DE I. O. VISSARION

ACTUL II (Tableau I)

SCENA I

Ileana și doi halduci

ILEANA: Să-mi adușezi odor de la ea, ca să știu e'afi văzut-o — dar să nu spuse-ți lui Ghiță nimic de drumul ăsta! Umblați sănătoși! (Haldușii pler între arbori) (Ileana intră în copac și oare după o pauză, cu o fiată între spate): Doamne ce-al făcut din mine?... Oale purtată de ciobani prin râpi și prin prăpăști; frunză rostogolită de vânt, prin flori și prin aerol; trup și suflet ajuna rob celor malgrozavi dintre oameni!

Satul meu, satul meu... ce departe ai rămas! Și cât de dor îmi e de toți din el!.. (Începe să cânte):

Unde, sfinte Dumnezeu,
Mă-a rămasa sîtuțul meu?
Satul meu: căsuțe albe,
Grădiniți cu flori de naibe,
Fete dulei și bălăoare,
Cu zâmbiri rupte din soare!
Isvorul din fucul văii,
Ulmi unde joc flăcăii...
Sghialbul vechi dela fântână
Și măicuța mea bătrână...
Cîrdal meu de măicușele...
Unde-or fi acum și ele?

(Se oprește și ascultă înfricoșată. Fuge și apoi se urecă într'un gorun. Stă acolo nemulțumită. Se lvește vinind încet și ascultând, Păunaș, un om înalt, subțire, vioi, tânăr, cu fiată la spinare, cu pistoale multe la brâu, cu pălăria plină de flori cu marica prinsă în două noduri pe umeri și cu

caval printre pistoale.

PĂUNAȘ: (vorbește) Pășărică cu viera dulce, und'ți-e culbul așezat? Pe pământ, jos printre frunse, ori de remuri agățat? (se uită pe jos) Urme... Bătătoareală... Ce?... Uite un fir lung de păr! Ni! Cum te cheamă Ileană Cosânzeană? Din coașă ți-a căzut un fir de aur! Il leg de chlotoarea cămășei, și cu el te leg și pe tine de inima mea! (leagă părul) După firul de păr trebuie să fie frumoasă și mai plină de dor... (se uită pe de rând și o vede sus) Ecel! Cu fiată 'n spate și cu pistoale la brâu! Bonă ziua, zălșoară! (se poate pălăria și o salută foarte entuziasmat, par'că ar vrea să o îmbrățișeze).

ILEANA: Jupâne... ai face bine să-ți vezi de drum...

PĂUNAȘ: Drumul meu merge totdeauna încotro îmi îndrept nasul! Acum nasul meu e drept spre domneata! Deci drumul meu merge în sus pe gorun (pornește spre gorun).

ILEANA: Nu! Nu! Stai pe loc!

PĂUNAȘ: Ai luat fiata în mână?! Adică de mâna unei zâne să mor cu?... (se agăță să se urrece sus).

ILEANA: Nu 'ncerca să te urreci sus!

PĂUNAȘ: Dar jos ce să fac fără d-ta?

ILEANA: Să pleci pe unde-ai venit, căci stînd mai mult de vorbă cu mine, ești în primejdie de moarte!

PĂUNAȘ: Primejdie de moarte! Ha! Ha!.. Când mama m'a făcut, m'a logodit cu moartea!.. Ori te dai jos, ori mă urrec sus! Vrei să știu cine sunt? Sunt halduțul Păunaș, al străinilor vrăjmaș, Păunaș-al-Codrilor, strigoi al răpaciilor! N'ai aude de mine?

ILEANA: Ești, Păunaș?! Tu ești vestitul Păunaș?

PĂUNAȘ: Da, eu sunt Păunaș; dar tălcă cine ești? N'ai fi cumva vre-o fată de zapciu, de ciocoi bogat, zăchiu, de vr'un chiabur de la noi, ori de vr'un boer de soi?

ILEANA: Sunt... româncă! Te rog însă Păunaș, să pleci de prin părțile acestea cât mai repede! Poterile bat vâlile și codrii...

PĂUNAȘ: Un om scapă 'ntr'o scorbură de buturugă, într'o vizuină de vulpe, între două stânci care se sărută... Nu mă tem de poteri. Mai bine dă-te jos, că de nu mă sui eu sua. (pornește să se sue)

ILEANA: Nu! Nu! Păunaș, mori!... dacă te urzi, mori!

PĂUNAȘ: Și?

ILEANA: Stai! Trag!

PĂUNAȘ: Și?... (Incepe să sue)

ILEANA: Ești nebun! Stai că mă dau eu jos!

PĂUNAȘ: Așa 'm place! Ori trăese cum îmi place mie, ori de nu ce o fi să fie!

ILEANA: Dă-te la oparte, că ești nebun!..

PĂUNAȘ: Da, da.. obrazule nu sunt, dar nebun poate! (se dă la o parte și se uită spre vale. Ileana s'a dat jos). Bine te-am găsit! (îi întinde mâna. Ea nu l-o dă).

ILEANA: Păunaș! Dă-ți la o parte gândurile urate!.. Stai mai colo (ea e cu flinta la mână).

PĂUNAȘ: Eu nu-mi iau flinta! Crezi că ași vrea să te pierd?

ILEANA: Stai acolo! (el se duce unde-l arată).

PĂUNAȘ: Ha! ajunsai ostaș să fac drepti la porunca. Surloară, mai înainte de a mă trimite, dracului plocoa, spune-mi cine ești?

ILEANA: Nu e nevoe!.. Atâta îți spun: pleacă; ești în primejdie să mori!..

PĂUNAȘ: De nu ți-e milă, omoară-mă! (râde)

ILEANA: Ești nebun! Nu 'nțelegi, că ești în primejdie atâd aici?

PĂUNAȘ: Nu ți-am spus că nu mi-e frică de moarte?

ILEANA: Dar e păcat de tine!

PĂUNAȘ: Ceare aface! Cine o să plângă pe un hoț? Mama și tata cari au murit? Nu-i nici un păcat! De te lasă iaima, trage!

ILEANA: Dar ce vrei?

PĂUNAȘ: Ești frumoasă!

ILEANA: Ce-ți pasă!?

PĂUNAȘ: Și cânti ingerește!

ILEANA: Nu te privește!

PĂUNAȘ: Și dorești un nebun plin de tărețe, de visuri, de nădejdi... de dorinți acăbuite! Eu sunt! Îți întind brațele, întinde-mi vârful piciorului să-l sărut!

ILEANA: Păunaș!.. pleacă... ești nebun! Ghiță Cătănuță nu știe să ierte afronturile! Du-te! Ai avea aface cu el!

PĂUNAȘ: (mirat) Ghiță Cătănuță!? Popa Ghiță Cătănuță!? Ce s'a lăsat de popie și de sfânta leturghie și s'a dat în haiducie? Il respect! Ești fata lui!? Aaaa! Te respect, surloară, te respect! Dar, am să viu să te cer de nevastă, așa cum cere legea și omenia. Și dacă mi-o spune să mă fac om cinstit, ca fata lui să albă o casă într'un sat; las și fagi, las și brazii, las și flori, las și isvoare. Si-mi iau mândra după gât, și mă mulțumesc cu atât!

ILEANA: Păunaș... ei nu mă mărită! Și nici eu nu vreau! Și apoi ție n'ar vrea să mă dea... E supărat pe tine chiar..., că haiducești în numele lui! Mai bine fugi din munții ăștia, că vrea să te plarză.

PĂUNAȘ: Eu n'am haiducit în numele lui, ci în numele meu! Le-am spus cine sunt!

ILEANA: Ai răpit pe o fată de căpitan, de cașon?

PĂUNAȘ: Ei da, o grecoalcă, ce când m'a văzut că mai sărut p'alta, s'a și repezit cu măheru să mă tace! I-am răs, m'a iertat; dar m'a luat de păr, m'a sguduit și m'a ocărât în limba ei! Și când am sărutat alta mai cu foc, să-mi scoată ochii și mai multe nu! Am luat-o și eu în brațe, iar după legea mea, și am dus-o cu sîla până'n grădină la tat-său, unde am lăsat-o jos, și am rupt-o la fugă la pădure! A strigat, a răcnit, s'a perpelit, dar eu dus am fost. Așa că sunt liber acum!

ILEANA: Și fiind un astfel de stricat, mai ai vre-o 'ntrăsneală să vii la tata: Ghiță Cătănuță să mă ceri de nevastă, ai?

PĂUNAȘ: Zău, surloară am văzut eu că fetelor le plac băieți stricați! Da nu e vorba, am să jur — de mi-o cere tat-său, — că mă fac om de casă, ba încă și om cinstit! Și îți jur și ție că... o să 'nchiz ochii când oiu mai vedea altă fată mai frumoasă ca tine! N'am să mai sărut pe altă cât oiu fi... sunt, sau adică vreau să mă fac: cinstit!

ILEANA: Un om ca Ghiță Cătănuță, nu crede

că mai sunt oameni cinști, și mai cu seamă oameni ca tine! El se roagă meru și spune că e păcat. Mai bine, du-te.

PAUNAS: De lângă tine, să plec eu când ești rămasă singură!?

ILEANA: Vorbești gogoși, ca să te afli în vorbă! Tocmai fiindcă sunt singură trebuie să pleci. De ne-ar găsi împreună, ar fi prăpăd — e un om bănuitor!

PAUNAS: Iți mai spunei odată că nu mă tem de prăpăd!

ILEANA: Pleacă, fiindcă dacă nu te temi tu de prăpăd, mă tem eu de prăpăd!

PAUNAS: Așa de rău e tattău?!

ILEANA: E foarte rău!

Mai bine du-te, Paunaș... El e om rău, e furios și fără milă! Tot ce-ai făcut tu, Stăpânirea l-a pus la cocoteală c'a făcut el... E mai ușor să pui la apărearea hoțului prins, ori vestit, hoștele tuturor hoștilor ne prinși sau ne deveghiați. Fugi dar, că poate-o veni, și te pierde!

PAUNAS: Să plardă p'un tânăr, ca mine?.. Dar n'ar avea el milă?!

ILEANA: N'are milă!

PAUNAS: Nici mătușă n'ai?

ILEANA: Eu?! Ce pot face eu?

PAUNAS: Să mă scapi de furia lui.

ILEANA: Furia lui e mai mare ca a Oltului, primăvara, când vine cu aloi! Mai bine du-te și să nu mai vii.

PAUNAS: Când te-am văzut să nu mai viu? Dar mi-ar părea totul pustiu! Să nu mai viu când te-am văzut, când mi-ai plăcut, când ți-am plăcut?!

ILEANA: De unde știi că mi ai plăcut?

PAUNAS: Păi îți văd asta în ochii negri!

ILEANA: (sâmbeste) Și ce vrei?

PAUNAS: Numai arvună și atâta tot! Că te-am arvanit eu c'o sărutare! De mă lași să ți-o dau: plec; de nu, stau, facem focu și-l aștept.

ILEANA: Sărutare!.. Ești nebun!.. Și să stai să-l aștepti?!

PAUNAS: Ce lucru am? Și apoi dacă oamenii nebuni sunt ca mine?

ILEANA: Intocmai ca tine sunt oamenii nebuni!

PAUNAS: Ai mai văzut pe vre-un nebun ca mine?

ILEANA: N'am mai văzut.

PAUNAS: Atunci de unde știi cum sunt nebunii, când n'ai cu cine să mă arvanți?

ILEANA: Eu zic: să pleci!

PAUNAS: Schimbi vorba, dar eu tot vreau arvuna!.. Ți-am spus: te sărut, plec; nu te sărut: stau. Ce o să-mi faci? Îi apui: ce mă, nu tînăla să dai pe fi-ta după un băiat? Iacă eu sunt băiatul ăla! Nu-ți plac!? Adică de ce?... că n'oi fi boer!.. Da nici tu nu ești boer... Sunt haiduc!.. Par'că tu nu ești tot haiduc? Așa dar tantol pe tantol!

ILEANA: Paunaș! Ești nebun! sau ești nebun! mai bine pleacă!

PAUNAS: Ietă, ietă... Spune singură că sunt nebun și-apoi vrea n'o înțeleg cu un om sdravăn! Păi dacă sunt nebun, cum crezi c'o să te ascult eu, și-o să plec lăsându-te nesărutată? Așa numai oamenii sdraveni fac, dar nu și un nebun ca mine! Haide.. Ileana, sau Ileana, cred că chiar așa te cheamă!.. (s'apropie de ea).

ILEANA: Fugi! (Indreaptă pușca spre el)

PAUNAS: Ietă mă... haiducița asta e tare fioroasă. Dar eu vreau să mor de mâinile ei!.. Inchid ochii, ca să poată ochii ia mai bine, că mă omoare! Pentru că o iubesc! Așa Sfinte Gheorghe, ai mai pomenit o fată să ucidă p'un băiat, fiindcă o iubeste?! Ar trebui atunci să-și dea sufletul pentru unul care l-ar striga: «cluma, holero, urăto! Dar ea să mă ucidă pe mine, — auziți fraților — pentru-că-i strig din laimă: Ileano, Cosinzeano!.. Și costița 'n flori îți căntă, mușții dealurile te-ascultă; codrii toți se'nfiorescă, și vin îngeri să te vază, că ești mândră, și-mi plăci mie, dintr'o sută, dintr'o mie! Ești cu ochii negri, dar, ai în ei lipic și jar! (înaintează cu brațele întinse spre ea).

ILEANA: Paunaș! Paunaș! Paunaș!

PAUNAS: Sfinților, mă ucide, fiindcă mi-e dragă!

ILEANA: Paunaș! Ghiță nu mi-e tată, Ghiță mi-e soț! fugi!

PAUNAS: Soț?!?

ILEANA: Oh!.. Soț?! Da!

PAUNAS: Nu se poate! cu frumoasa ta gură, minți să scapi de arvună; dar eu nu te cred! Nu mi vine! Soța lui? nu se cunosc!

ILEANA: Paunaș! (trage cu pușca p'alături).

PAUNAS: (deschide ochii, se uită în oală) Nu e sânge! Ai dat pe alături! Ah! Ileano, acum eu scapi. (se repede, o prinde și o sărută nebuneste) N'ai vrut să mă omori!

ILEANA: Paunaș! Paunaș!.. Ah!.. Nebunule! Ah! Ce nebun!..

PAUNAS: Da! Da... dreptul nebunului de a nu înțelege, și a face din dragul lui singura lege.
ILEANA: Ah!.. Ah!.. Oh! Ah!..

PAUNAS: Te respect acum! Te respect!

ILEANA: Dacă mă respecti, plăcă, pleacă!

PAUNAS: Plec, că și-am dat arvuna! Dar să știți că viu... Am să încredințez pe tatăl tău, ori cât o fi el de aspru, că numai un ginere ca mine face de fata lui! O să-i spun: aspru al fi, drac al fi, dar o inimă de om tot trebuie să ai și tu...

ILEANA: Tocmai că are inimă de om, o să fie groasnic!

PAUNAS: Nu, nu se poate! O să 'nțeleagă că mie mi-ești dragă, că te vreau! Mă fac cinstit și mieci blând numai cu mine să fii la un loc. De unde nu, dau foc satelor, dau foc codrilor, părăjesc lumea să-mi răzbuie dragostea!..

ILEANA: Nu se poate vorbi cu tine omește?... Nu 'nțelegi să nu mai vii? Este foarte amarât pe tine, că toate isprăviile tale proaste, le pune Stăpânirea în socoteala lui?

PAUNAS: O să mă desvinovățesc! O să-i strig: ascultă, hodorogul dracului, prostieile mele sunt ale mele și eu sunt gata să-mi dau seama de ele, în fața oamenilor și 'n fața lui Dumnezeu!

ILEANA: Ești nebun!

PAUNAS: N'ar avea lumea niciun haz, de n'ar fi și nebuni răsarîți prin ea. Noi șguduim oamenii cum își șgudue și șarpele rece ce se 'ncălzește în cărarea unde bate soarele. Tremurul ăia ce-l simte omul când îl vede, se face ceva plăcut, că l-a trezit simțirea și frica de moarte! Vreau să-mi fie frică de un popă... să vedem, a ești Dumnezeu cu totul și cu totul din el, ca să poată să-l ia dracul.

ILEANA: Ghiță Cătănușă nu mai are nici Dumnezeu! El e omul care varsă sânge răzând! E nebun ca și tine!..

PAUNAS: Nu mi-e frică de el! Mie mi-ești dragă și-mi fac datoria să te cer de nevastă. N'o vrea, te fur chiar dacă te-ar ascunde 'n sân!

ILEANA: Să nu mai vii, să nu mai vii, Păunaș!

PAUNAS: Pe cărarea dintre vii, ori dea drept prin bălării?... Am să viu puicuță 'ntins, că mi-e dragul foc nestins! Când cu gândul n'ai gândi, cu mine te-l pomeni!

ILEANA: Păunaș! Păunaș!.. Păcat de tinerețea ta!

PAUNAS: Nu Ileano, că de-oi da-o, o dau

pentru draga mea!.. La revedere!

ILEANA: Adio!

PAUNAS: Vreau să te găsească sănătoasă!.. (salută și dispare printre arbori).

ILEANA: Ah! Ah! (își apasă pieptul) E frumos! E 'adrasoc! E nebun! Și are inimă grozavă tot ca a lui Ghiță! Maica Domnului, ai milă de noi!

CORTINA

ACTUL II (Tableul II)

O poență într'un codru de munte. Ghiță Cătănușă, ras de barbă, ată pe un buștean cu șusneana pe genuchi.

SCENA I

GHIȚĂ: Spune-mi întâi Crețule, ce-ai aflat la Zapclerie?

CREȚU: Am aflat că s'au dat porunci tainice, venite dela ispravnic, iar ispravnicul le-a primit dela vornic, iar vornicul dela chiar Vodă, că satul trebuie păzit zi și noapte, și să te prindă cu orice preț, dacă ați veni să luați câte ceva de-acasă.

Am mai aflat apoi că s'a pus preț pe capul dumatiale, trei pungi cu bani, care se vor da celui ce te-ar trăda. Am aflat apoi că Domnitorul, când a primit scrisoarea ce i-ai trimis-o, sa mirat de o așa îndrăsneală nemaipomenită și a zis că va angaja chiar oastea turcească și tot ai să cazi în mâinele lui.

GHIȚĂ: Cum mi-o fi scris. Până atunci trebuie însă să-l fac să ușureze birurile și șngaralele.

CREȚU: S'a dat poruncă tot tainică să nu se mai strângă găinăritul și fumăritul; dar...

GHIȚĂ: Slujbașii își fac de cap?

CREȚU: Da... una spune Domnitorul și alta face hoțul pus în slujbă!.. Fumăritul tot se strânge.. Ba dacă oamenii au văzut, au stricat coșurile la case și-au lăsat să iasă fumul prin pod. Căpitanii de arnăuți au înființat însă un alt bir! Călnăritul... să dea orice om un afaș de căine!

GHIȚĂ: În locul meu au adus alt popă?

CREȚU: Au adus un călugăr grec!

GHIȚĂ: Ne prăpădesc jigăniile astea...

CREȚU: Satul geme și rabdă... Case și-au ars-o... într'o noapte cu a leii Păuni...

GHIȚĂ: Mi-au ars casa! N'ai iecodit cine l-o fi pus băja?

CREȚU: Să-mi-a spus că chiar ea a auzit pe Matei, mândându-se că el a pus-i foc; dar ea să n'o spuie nimic, că el poate o pierde, fiindcă seamă este logofăt de sat...

GHIȚA: Matei?! E Matei logofăt de sat?

HAIUCII: Javra ala căpitane n'ajungă logofăt de sat?!

CREȚU: Chiar căpitaneul Ciofiorius l-a pus!

GHIȚA: Ce vă mirați? Orice seamă streia ar veni în țară, nu-și va pune secul decât dintre cei mai păcătoși din seamă noastră. Toți oamenii cu suflet tare, cu scaun la cap, cu rost la treabă și la vorbă, n'ar primi să slujească cu credință venetianilor, aduși ca pedepșă pe capul țării. Numai ostrobacii și nemernicii fără nici un rost, se gâtesc să se facă coadă de săcuri... Și mai departe Crețule?

CREȚU: Moș Luca a murit la tactul zapcilor.

GHIȚA: Moș Luca?!

CREȚU: Zice că ar fi zis lui Matei, că a'a făcut coadă de seacă și-și vinde frații.

GHIȚA: Și ce poruncă ai dat băeților?

CREȚU: Marin a luat-o din capul lui și a spus că-l va fura și-l va aduce aici să-l judeci, dacă cumva nu l-o face el de petrec, când o fi să-l răpească.

GHIȚA: Mai departe?..

CREȚU: Moș Ion a fost bătut și iachis!.. Aeolo în bordelul iachisorii e făcut șuncă, căci l-au afumat cu fum de ardei, și acum zace. Cine l-o n'ar păra, că 'și știe ascunzătoarea și n'o spune.

GHIȚA: Ei înțelegeți voi copiii, că toți aceștia trebuiesc răbunați?!

HAIUCII: Da, căpitane.

GHIȚA: Onas.

ONAS: Căpitane!..

GHIȚA: Să faceți zburături de plumbi câte o traistă de sicare om. Fură ghiulele lui Ciofiorius, ale lui Iane, ale lui Iamandi și toacă-le! Crețule, cine a dat poruncă să fi închis Moș Luca?

CREȚU: Zapcilor... dar cine l-a păraț lui, n'am putut afla...

GHIȚA: Bine! Trebuie să-i facem să tresară și-a somn! Il vom face să știe c'acest pământ, are strigot ce mîndăcă-țalmă de venetici și inimă de român fără țalmă! Il vom face să tremure și de fruză când n'o clăti... Trebuie să 'nțeleagă, că după cum nu pot înghiți pământul nostru, tot așa nu vor putea să ne strîncească pe noi...

CREȚU: Leica Păuna este căpitană în Po-

lana și l-am dus și el... galbenii (Ucama leoc dintr'o noorboră și vine laet accultând)

GHIȚA: Să trăești, Crețule... Ai slujit cu credință.. Du-te acum de zorește și tu tălcera plumbului.. Tu Radule?

RADU: Olacul trece cu banii peste două-trei zile... poracește din Râmnic, spre Slatina.

GHIȚA: Câți armăuși vor fi de pază?

RADU: Dacă sunt patru căpitani, trebuie să fie patru roate de armăuși, Ciofiorius, Iamandi, Iane și Ahmet... Vor fi dar peste o sută de oameni... De la Pitești însă le vor mai eși alții să-l întărească... Căci a'a locat un haiduc, căpitane... Păunașul Codrilor. Acesta a făcut multe isprăvi, dar nu prea crede Stăpânirea că ar fi el, adică altul, socotește că suntem tot noi: banda lui Ghiță Cătănușă.

BARBU: Flăcăiandrul acela a răpit și pe fata lui căpitan Iane! E tare isteț.

GHIȚA: Cum?! A răpit o fată de căpitan?

BARBU: Da.. Când a văzut-o, i sa părut frumoasă. Și-a pus apoi cavaliul în brâu și pistoalele la spate și a 'nceput să cânte din caval, tocmai lângă casa căpitanului. Căpitanul era la isprav-niele. Și-a cântat așa de frumos, că fata a ieșit să-l asculte! În jurul lui au venit armăușii să-l gonească, dar ea a luat la goană pe armăușii și l-a asvârlit un galben lui.. El a zămbitu-l, a lăutu-l de jos, l-a dat unei babe, ce căca gura p'acolea și a cântat nainte!.. Fata înroșită ca o căsă l-a asvârlit atunci o floare. El a luat-o, a mirosit-o, a moșnit din cap, a sărutat floarea și a pus-o la ureche! Fata văzând asta a 'nălbîț, a 'nceput să tremure și a fugit în casă; dar el tot a cântat nainte.. A venit seara, și când a tăcut el, au băgat de seamă toți, că numai era nici el acolo, dar nici fața... D'atunci, duși au fost... Cred toți că el a furat-o cu cântecul!

GHIȚA: Strașnic flăcău! Și căpitan Iane?

BARBU: Psihimu! Drept la Vodă a'a oprit și l'a plâns, că popa Ghiță Cătănușă l-a furat fata...

GHIȚA: Ce e nebun?! S'asvârle isprava asta în epinarca mea?

BARBU: Dar câte altele, căpitane...

Căpitani Iamandi și Ahmet aa auzit bine de Păunaș, care a jefuit până acum cinci zapci și un ispravnic; dar în morțiș că e tot Ghiță Cătănușă, care și-a schimbat numele! Și asta că să nu zică că sunt hoți mulți în țară. Ei cred chiar

că vei jefui Olacul... Au luat arăuți mulți și-au împănăat cu iacode tot drumul și toate marginile lui...

GHIȚA: Băieți, care din voi ați văzut pe Pănaș?

ILIE: Ien, căpitane.

GHIȚA: Tu? Cum este?

ILIE: Este bălat frumos, căpitane: luualt, bălan la față, cu mustața neagră și cu obrazii ru-meal. A crescut după oi cu cavatul în gură.

GHIȚA: Și ce l-a 'ndemnat să lase oile și a'apuce calea codruului?

ILIE: Tot dragostea, căpitane... A răpit întâi pe fata boerului din sat și a ucis arăutul ce vrea s'o sepe. L-au prins, l-au trimis la tact cu un alt arăut... Dar pe drum s'a deslegat, a ucis și arăutul ăsta și a'a mutat în codru! De frică-i încă și boerul a doalt la București... Altfel e băiat de treabă... glumeț, îndrăneț și nu ține la viața lui, dar nici la altora!.. Cântă mereu de focul dudulșii dinăl... A schimbat trei mândruțe până acum!.. Și cred că nici cu fata lui chir Ianî n'o să facă sat, fiindcă fata nu știe boabă din limba noastră.

GHIȚA: În ce parte hălăduște el?

ILIE: Era prin munții Buzăului, când l-am lătănit cu; dar de când îl urmăreșe poterile, nu se mai știe încotr'o a'ascunde... s'a dat afund...

GHIȚA: Destul copil... Schimbași santinelele. Tălași plumb și regulași pulbera în încăreăturil.. Duceți-vă (Haiducii se duc) a

ILEANA (villad în față)

SCENA II-a

GHIȚA: Ce dorește, Ileana mea?

ILEANA: Par'e'am auzit de Matei din satul nostru.

GHIȚA: Da, a fost vorba... Dar Matei este un păcătos ce trebuie să piară. Moș Luca a pierit în bătae. Moș Ion zace, c'a toat bătuț și afumat cu ardei. Casa mă-ti e arsă. A mea: la fel. Toate astea, ca Matei s'ajungă logofăt de sat... (o ia de mijloc) Dar tu n'al grijă... Mă-ta e la adăpost în Poiana și i s'a dus bani destul... (ea se lasă moale și dă să pe gânduri) La ce te gândești?

ILEANA: Nu știu.

GHIȚA: Dacă tânjești de dorul satului tău, uită-l. Cred c'o să fie o vreme să ne putem purta dragostea și prin mijlocul satelor rămase fără ar-

năuți... N'o să fie seamă! ăsta robli meren.

ILEANA: Mi-e dor! Mi-e dor de satul meu! Mă gândesc la ulmii de dimineața bisericii, ce frumoși și ce 'nuași!

GHIȚA: N'ai aci destul?

ILEANA: Dacă!

GHIȚA: Crezi c'am vrut cu asta?

ILEANA: Ferească Dumnezeu.

GHIȚA: Ar fi fost mai bine să te las răpită de Căpitan Garabet?

ILEANA: O, nu!..

GHIȚA: Cea ce a'a'ntâmpat, Ileano, poate că a fost rânduit să se 'ntâmpie. Uita-te la viața mea... Ciohan... pe pricopșeală la părintele Ierocalm; Cătană... în oștile ungurești! Popă, slujitor al altaruului lui Dumnezeu, și-apoi, haiduc... alujitor al nu știu cui... Crezi c'am vrut să trec prin toate astea? Nu! Au venit împrejurări, care m'au împins înspre ele. De se putea poate să mă abat nițel din calea nenorocului. Când a venit Garabet să te fure, eu să nu-ți fi luat apărarea. Te fura și pe tine ca pe atâtea altele, unde preoții au rămas tot preoți. Eu am vrut să slujesc și neamului meu, nu numai lui Dumnezeu. Al mers în codru cu mine și cu cel ce te-au scăpat. Te-al alipit de mine. De ce, de ce plângeal de dorul satului sărutându-mi mâinele?... Spune, de ce?

ILEANA: Erai mama, erai fetele rămase 'n sat, erai căsuța mamei, erai statăna cu aghiab dela poartă, erai satul meu!

GHIȚA: De ce nu te-al lipit de Marin, că lu' te dam?

ILEANA: Marin, un biet om și atât... Popa? era popa!... Curajos, cu plan, cu trecere!..

GHIȚA: Sunt vinovat că ți-am cerut voe să te sărut pe frunte?

ILEANA: Nu! Nu! Mă scăpaseși!

GHIȚA: Ești vinovată că plângeal și te ascundeal cu capul în sânul meu? Săm de bărbat?!

ILEANA: Nu! Erai tata, frații ce nu l-am avut!

GHIȚA: Și dacă mi-am coborât sărutările la obrazii, la vârful nasului, la buze, în bărbie și sub bărbie, de ce mi-al îngăduț?

ILEANA: Oh!

GHIȚA: Credeal că popa Ghiță nu mai are inimă de bărbat?

ILEANA: Ah!

GHIȚA: Spune!

ILEANA: Tremurai, albiai, mi-era că mori!

GHITĂ: Ah!.. Ileano!.. Să ridicăm cărțile de sub bărbie-lar la frunte? Așa? (o strică până peste ochi) pe frunte nu!.. Ba da... e altarul unde stăpânul leturghia vieții (o strică pe frunte).

SCENA III

(Vin haiducii cu flăcetele încoronate cu flori)

NICOLAE: Capitane... ceva în secret...

GHITĂ: Du-te Ileano...

NICOLAE: Să între chiar în hrubă.

GHITĂ: Ascunde-te năuntru... Cine știe ce este! (o strică și o apinge ușor. Ileana pleacă) Ce este?

NICOLAE: Maria a prins zăce arăuții care, — apasă ei — veneau cu Matei să te ucidă. Soarește cu ei!

GHITĂ: Cum i-a prins?

NICOLAE: El și Stan! Le-au eșit înainte cu armele latine și le-a strigat: «culcați jos, cu mâinile latine d'asupra capului. Băgați de seamă că nu voin desălcra flinta decât în cel care o duce mâinile la pistoale sau la flintă...». Și a'au trântit toți la pământ. Stan le-a luat armele, și i-au legat cu mâinele la spate. Apoi câte trei de brânc. Matei e legat de unul... Sunt la streajă.

GHITĂ: Tu du-te și du-l veale să vie. Ia unsprezece frânghii și atârno-le gata de unsprezece crăci în vale... Șucără la băieți să vie.. (Nicolae pleacă) Peste puțin vin haiducii.

GHITĂ: Aduceți bușteanul de șezet, cel mare!

ION: Facem judecată?! Ah!

SCENA IV

(Ghiță își așează pistoalele în brâu, își răsucește mușcățile. Pune căciula cu fund pe sprâncene. Vin patru haiduci cu un buștean lung și-l așează. Ghiță stă la mijlocul lui cu pușca rezemată de un picior. Crețu, Ion, Radu și Stroe, stau doi de o parte și doi de alta. Cellalți se așază pe laturi în picioara. Lăsaște. S'aud jăpăleli neregulate. Se i-vase: Stan vine nalateaa legaților, iar Marin pe urma lor. Prinții sunt legați la ochi.

MARIN: I-am ghicit gândul lui Matei, când hotărâsem să-l răpeac... Veni cu ăștia să ne dea de urmă și alte iscoade, să cheme apoi ajutor. L-am ascultat când le apunea... I-am prins și lată-i.

GHITĂ: Deslegați-l la ochi. (haiducii îl dealeagă. Ghiță îl privește mult).

Pentru ce Matei vrea să ne vinzi? S'a culcat mă-ta cu vre-un Iuda, și-al leșit tu?

MATEI: Capitane și părițele...

GHITĂ: Nu mai sunt preot!..

MATEI: Cine și-a luat darul?

GHITĂ: Eh!.. Al dreptate.. Darul nu mi z'o ū luat, că prin Sfântul Duh mi s'a dat; dar am acia! Foarfeca și briciul n'a atins, de părul meu! Am călcat și acest canoa!.. Dar nu de asta e vorba... pentru ce ai vrut să fi Iuda?

MATEI: Capitane Ianc, căpitan Cioforlus...

mi-au porocit..

GHITĂ: Ești logofăt de sat, părițab?

MATEI: Da.

GHITĂ: Ce face moș Luca?

MATEI: A murit.

GHITĂ: De ce?

MATEI: Bătrânețe.

GHITĂ: Unde a murit?

MATEI: Păl... ce stric eu... Intr'un beci la Zapciu... Dar eu cum puteam să-l scap?... Stăpânirea e stăpânire și dela Dumnezeu vine.

GHITĂ: Stăpânire dela dracu tu crezi că nu vine?

MATEI: Eu nu știu cărți popești.

GHITĂ: Tu nu știi că dracul înșală celor cu sufletul rău cum să facă rele?... Să părăscă de-o pildă pe moș Luca, că dracul îi sufia; o să zic căpitan Cioforlus: «bravo părițab, părițab să fi!».

MATEI: N'am avut de ce îi pări.

GHITĂ: Moș Ion ce-a pățit?

MATEI: Tot zapciul strică.

GHITĂ: Casa Păuni cine a ara-o?

MATEI: Na știu.

GHITĂ: Ali-i mele, cine i-a dat foc?

MATEI: Nu știu.

GHITĂ: Din voi știe vreunul românește?

MIHAI: Eu sunt român.

GHITĂ: Ce-al căutat în ăștia:

MIHAI: M'au angajat arăut... și străgum fumăritul.

GHITĂ: Fumăritul e desființat.

MATEI: Dar zapciu...

GHITĂ: Taci!.. E desființat fumăritu.

MIHAI: Zapciu îl pretinde. Ipravălcu îl pretinde... Ne-a spus: «sunteți băieți deșchetași, în stare să tundă lână de pe broască; tundeți lână și de pe broaște, numai să ne aduceți!».

GHITĂ: Și sunteți într'adevăr băieți deșchetași?

MIHAI: Cât despre asta...

GHITĂ: Ai făcut vre-o ipravă în trecut?

MIHAI: Am furat o turmă de oi și am trecut-o peste munți, peste păduri... M'au trimis la ocnă... Ne-am îmbătat, cu și arăuții și le-am spart capetele cu fiarele dela mână. Am fugit apoi. M'am dus în satul unde era măritată sora mea, prietena lui Cioforlus... Ea a mijlocit și am intrat arăut Dumnezeu... Dar am îndrăzneală, căpitan și vreau să te aljese. Nu mai mă duc la băieții astă.

GHITĂ: Din isprăvile lor știi ceva?

MIHAI: Asta a scăpat de streang-la Tarigrad. Asta de Caramanghioală în țara țârilor... Asta și-a tăiat nevasta, că a prins-o cu altul; mat-băieți unul și unul, gata la orice!..

GHITĂ: Și când pleacă pentru dăjdi?

MIHAI: Țipă pruncii 'a mamei!

GHITĂ: Tundeți lână după broaște!

MIHAI: Curată vorbă!

GHITĂ: Ce scumuri sunt ăștia?

MIHAI: Lăpădături!... turci, armeni, greci, albanezi, bulgari... băeți de viața însă!

GHIȚĂ: Jefuiți pe oricine?

MIHAI: Hoțul nu fură de unde vrea, ci numai de unde poate! Boer, popă, moșic, prost... bantă să abă și lasă-l în scama noastră...

GHIȚĂ: Pentru voi opriți?

MIHAI: Nu de unde aleargă omul trebuie să și mănânce?

GHIȚĂ: Da... Tu ești rumân?

MIHAI: Da și pe tata l-a chemat Ion și pe mama Maria... Frati-meu e Stan, noru-meu e Sița.

GHIȚĂ: Știi bine, bine că ești rumân?

MIHAI: Păi dacă neamurile toate?

GHIȚĂ: Da, da... Dar tu Matei ești rumân?

MATEI: Părinte... sunt feciorul lui Radu An-
cușii!

GHIȚĂ: Rumân, mă?

MATEI: Zău sunt rumân!

GHIȚĂ: Tu Mihai mai crezi în Dumnezeu?

MIHAI: Cred.

GHIȚĂ: Și te 'nchinai Lui?

MIHAI: Și mă 'nchin lui.

GHIȚĂ: Și servești Lui?

MIHAI: Și servesc Lui.

GHIȚĂ: Cum mă servești lui?

MIHAI: Păi mă 'nchin, mă duc la biserică, aprind lumânare...

GHIȚĂ: Dar tu Matei, ești turc mi se pare?

MATEI: Val părinte!.. Păi nu știi că mă mi-
rul am la biserică?

GHIȚĂ: Te 'nchinai și tu lui Dumnezeu?

MATEI: Mă'nchin și acuși.

GHIȚĂ: Și servești Lui?

MATEI: Da.

GHIȚĂ: Știi că El a zis: cine pe altul ajută,
pe Dumnezeu împrumută; cine unul slab slujește,
lui Dumnezeu îl slujește. Cine pe altul caută, pe
Dumnezeu îi caută? Știi că astea le-a zis Dumne-
zeul Cristos?

MATEI: Cum să nu.

GHIȚĂ: Apoi bine măi fraților, ați ajutat voi
săracii, nevolășii, slabi, ori l-ați jefuit?... Mos Ion,
moș Luca, Păuna văduva... și câți alții?

MIHAI: Așa e vremea căpitane... Cine nu e
hoț azi?... Dela Vlădică pân' la opincă!..

GHIȚĂ: Mă și trebuie să ne facem toți hoști?

MATEI: Toți.

GHIȚĂ: Păi clăști cine mai rămân, mă?

MATEI: Proștii!

GHIȚĂ: Voi știți vre-unul rumânește?

UNUL: Ioc...

GHIȚĂ: Închinate-vă fraților... Ce ziceți copii?

STROE: Să-l ridicăm în slavă!.. În ranguri
potrivite cu sufletul lor sfânt.

GHIȚĂ: Spânzurați-l cât de sus!..

SCENA V

(Ileana năvălește)

ILEANA; Ce!? Iar spânzurați!.. Matei!..

MATEI: Ileana!

ILEANA: Satul meu! (se duce la el și-l vede
legat) Deceagă-l, părinte!

GHIȚĂ: Și-l odihnește sufletul în loc plin de
verdeță, de unde a fugit toată mâna, nevola și'n-
tristarea.

ILEANA: Ah! Ah!.. nu se poate! iartă-l! E
soțul meu! E fântâna dela poartă! sghiebul cu
apă limpede în care-mi spalăm picioarele..

GHIȚĂ: Luați-ii!.. Sufletul lui e norolul în care
și-au spălat turcii picioarele... Halde, halde, taci
Lenuta...

ILEANA: Părinte!.. Nu se poate!.. Nu mai
voacă să văd spânzurați!.. Al spânzura prea mulți..
E o prostie, căci a'o să-l apânzuri pe toți...

GHIȚĂ: Și-or să rămâne destul ca să mă
spânzure și ei pe mine? Așa? Când omul a ajuns
să fie socotit de alții că el nu e nimic, că el nu
înseamnă nimic, apoi și el socotește la fel pe toți
cealalți... ori cari ar fi ei, că și ei sunt nimic!..
Trupurile lor nu sunt nimic cum nici al meu nu
e nimic! Omor azi dusmanii mei și ai neamului
meu; mă vor omori și ei pe mine! Azi pot eu
și-o face, mâine când vor putea ei, vor face-o!
Așa e legea omului: ce faci ti se face...

ILEANA: Iavăta-te să lert!

GHIȚĂ: Nici el nu știe să lerte! La fel de
răi suntem toți, și ne răfuim! Nici o lertare!
(facem semn să-l ducă)

MATEI: Iartă-mă părinte! Iartă-mă! (cade 'n
genuchi)

GHIȚĂ: Nu te teme. Voi face slujbe pentru
sufletul tău. Corpul ăsta nu-l mai meriți — l-ai
amplut și tu de sânge... Bunul Dumnezeu îți va
da altul.

ILEANA: Părinte! Iartă-l (cade'n genuchi)

GHIȚĂ: Ți-e drag?

ILEANA: Nu!

GHIȚĂ: Atunci?!

ILEANA: E satul meu!.. E Sofia, e Maria, e
Sița... E iarba de aub ulmi, e lanțul de maghiran,
sunt ghivecele cu flori...

GHIȚĂ: E ucigașul lui moș Luca, al lui moș
Ion; e cel care a pus foc casei mă-tii, casei mele!
E cel care dă fetele astului spre desfătarea ară-
ușilor! E coada de secure, care trebuie pusă pe
foc... (face gestul să-l ducă)

ILEANA: Nu! Nu!.. (se agață de Matei)

GHIȚĂ: (O ia și-o ține) Prost-o!.. (ea se
sbate)

ILEANA: Ah! Ah! mă'n năbuș! Mi-ai frânt
pieptul! (scipină)

GHIȚĂ: Hai! (o duce în brațe în hrubă. Hal-
duci li duc pe prinși-târâș).

— Cortina —

ACTUL AL III-LEA

SCENA I

La adăpostul unor Stânci. O poeniță mică.

CRETU: Aici pără e mai bine ca pe marginea Oltului, căpitane; dar Buzăul nu place nici unui băiat.

GHIȚĂ: Trebuie să ne placă, Crețule. Măvroșdat a trimis o sumă de putere să ne caute; iar Mavrecordat, după ce că e om învățat, apoi mai e și om șiret.

CRETU: Și dacă e așa, n'o să ne caute în preajma undeas făcut isprăvile...

GHIȚĂ: Cine știe cum îl insuflă satana... Mai bine cât de departe de Olt. Ca să vânture o țară de codrii va fi greu. Codrul e frate cu noi. (Se apleacă, Onaș, Marin și alți doi).

ONAȘ: Sou't-am căpitane.

GHIȚĂ: Cu ce vești, Onaș?

ONAȘ: Toți munții Oltenit sunt spionați de putere.

Stăpânirea vrea să scape de noi

GHIȚĂ: Ai putut să 'nparți cincimea săracilor?

ONAȘ: Cu mare greutate! Târgul era plin de turci, de arnăuți, de greci, de albanezi... Am dat și noi la care ni s'a părut că sunt săraci.

MARIN: Dar altceva căpitane: rănille și s'au vindecat?

GHIȚĂ: Pentru ce 'ntrebi, Marine?

MARIN: Pentru că o să treacă, Joi ce vine, banii dela Buzău spre București.

ILEANA: Numai după bani vă băteți, Marine. Bani și bani și sânge și sânge!..

ONAȘ: Dar, căpităniță, singură știi că noi o cincime o dăm săracilor. Stăpânirea streină i fură, noi-ți luăm îndărăt și dăm din ei poporul oprind numai pentru întreținerea noastră.

ILEANA: Ah!...

GHIȚĂ: (Zămbind) Ea ie milcasă, iar eu m'am făcut un biet păcătos!.. Nu copii; nu mai mergem acum.

Lasă bani să se ducă...

MARIN: Eu vreau să-mi mărit sora, căpitane și...

GHIȚĂ: Iți dau eu, spune-mi cât îți trebuie?

MARIN: Să trăești, căpitane, dar de ce să-ți știrbească din dreptul dumitale?... Și-apoi vedem că vei să ne lăsăm de haiducie! Așa e?

GHIȚĂ: Da copii, da... Duceți-vă prin satele voastre... Odihniți-vă, fiți oameni cinștiți, să nu vă miroasă cineva că nu prea sămănați a uși de biserică. La o lună veniți aici... De n'oi fi aici, veniți în Olt... De n'oi fi acolo, veniți în Poiana, treceți munții.

ILEANA: Noi mergem în Poiana.

SANDU: Căpitane, căpitane, te'ntoarce dela haiducie!.. Ne părăsești!.. Și de cine se vor mai infricoșa lăpădăturile altor neamuri cari au venit aici să jefuiască și să-și facă norocul pe pielea noastră?...

Oamenii cei răi nu țin seama de om:nie, de cinste ori de dreptate; ei țin seama numai de frică! Și cine i-ar mai face să tremure dacă plecăm și noi?

GHIȚĂ: Ai dreptate, Sandule... Îngăduie să mi se vindece rănille.

SANDU: Să nu ne părăsești, căpitane.

GHIȚĂ: Nu încă copii... nu încă!..

SANDU: Ba da, ba da... că dacă te duci în sat, o să vezi ce dulce e traiul llinștit... Ah!... la urma urmelor, bine ar fi să fii iarăși popă, sărbătorile iar la biserică și 'nzilele celelalte gospodar vrednic la casa lui!.. Căpităniță, prioteasă în sat, fără grijă de puteri și fără motive să plângă de mila celor osândiți la spânzurătoarele.. Dar am rămas noi sat fără căinii, ca să se plimbe toți hoții prin el fără ciomag? Apucați pe drumul ăsta, mai are pentru noi cale întoarsă?

GHIȚĂ: Sunt prăpădite căile mele, Sandule!.. Nu mă mai pot întoarce la popie, poate la călu gârie cumva... Măinele acestea nu mai pot binecuvânta — aunt pline de sânge! Gura aceasta nu mai poate rosti binecuvântarea — e stropită cu sânge! Nul.. Am fost catană, am fost popă, m'am făcut căpitan de haiduci, căpitan de haiduci voim rămâne, hulit și prigonit de Stăpânire, ne'nteles de ai mai și vândut de cel care m'o săruta mai dulce!..

ILEANA: Eu nu te voi vinde!

GHIȚĂ: Stăpânirii nu mă vei vinde... dar..

ILEANA: Ne facem oameni de treabă... Ne băgăm ciobani la oile noastre... Cumpărăm o mie de oi și... trăim.

GHIȚĂ: Nu se poate!..

ILEANA: Chiar dacă te-oiu ruga eu mereu, mereu?

GHIȚA Tu știi că Oltul mai de grabă s'er
lăsarce din cale decât eu din hotărâri, dar când
imbătânștesc omul și i se răcesc sângele, și când
l se pare că se răcesc toate împrejurul lui, atunci
cântă a-lăpost cald. Dacă nu îl dă o mănăstire,
îl cantă la simel cald al unei femei... Mă-simțim
să destul de bărbat cald și plin de putere... Așa
copii!.. Cât vrei să dai surorci tale, Marine?

MARIN: Cinci sute de galbeni; vreau să ofac
prioteasă...

GHIȚA: Uita-i!.. (se desface la chimir, ia o
mână, două, trei și îi pune în căciula lui Marin)
Și de se face prioteasă, popa al ei să se roage
lui Dumnezeu și pentru ticălosul de Ghiță Cătă-
noșă, fost slujbăș și el în Altarul Lui!

GELU: (șoptind) De ce ne risipești căpi-
tane? De ce vrei să ne lași?.. Am visat că ne
părăsesci!...

GHIȚA: (tare) V'a spus la toți că nu vă
las...! Dar ca să nu faceți prostii pe socoteala mea,
ca să nu prinză din voi și să vă spânzure, vă tri-
mit prin satele voastre să vă mai odihniți, cât
timp îmi trebuie pentru vindecare... Cățiva de cei
cero sunt deochiați către Stăpânire, vor rămâne
cu mine.

SANDU: Rana nu e rea...

GHIȚA E frânt un rinichi, că mă doare...

S C E N A II-a

S'aude un cântec bărbătesc și de doină. Ilea-
na ascultă și ngălbenește. Ghiță o vede și o
privește mirat!..)

vocea:

„Te-am cătat, nu te-am găsit;
„Vântul însă mi-a șoptit!
„Unde tat-tău te-a pitit!
„Rândunelele în zbor,
„Îți-a șoptit că-ți este dor;
„De șoimanel munților!
„De Păunul Cădrilor!
„Iar o barză 'n zbor pe sus,
„Ce trecea înspre apus,
„Mi-a spus încotro te-ai dus!
„Văzai vetre de foc stinse
„Prin prăpăstii... neatînse...
„Îți lași urma, cum copoiul,
„Descurcai de rugi zăvoial.
„Pierdui urma-ți între vii.

„Dar prin fân iar e găsi!..
„Mă 'nfundai printre vâlcele,
„Prin păduri cu pășărele;
„Scobor văi și coaste ure,
„Până mă 'ntâlnii cu'n ture!
„Mă'ntrebă: de unde sunt?"
„Li răspunz... și-l fac pământ!..
„Văd Bazăul, puhoi tot,
„Mă dezbrac și-l trec înnot!..
„Urma iarăși și-o găsi!..
„Și ochi negrii și-i zării!"

GHIȚA: Ce-ai lleano de te-ai 'nălbit așa?...
Ce te doare?

ILEANA: Ghiță... nu mă doare nimic!.. der
hai, hai să fugim (il ia de mână și vrea să-l
tărăscă).

GHIȚA: De ce să fugim?.. Cine sunt eu să
fug?.. Intre atâția haiduci ai mei? Cunoști pe
cel ce vine cântând?

ILEANA: N'auzi? vine un om cântând și
dacă ne vede n'o să spuie la sat, c'a văzut oa-
meni mulți, cu flinte la spinare, că sunt poate...
haiducii căutați de putere?..

GHIȚA: Ne vom muta; dar noi n'o să fu-
gim de un om ce cântă!.. Un om ce cântă, dra-
ga mea, e 'nstare să fie câteodată și bun și cin-
stit!.. Cântăreții au un suflet mai bun de cât
cei care nu cântă!

ILEANA: Nu! Nu! Nu!.. trebuie să fugim...
Presimt ceva rău!.. Am visat rău ast'noapte!..

GHIȚA: Ai visat și tu!.. Fleacuri, lleano.
Visele sunt de multe ori bazaconii d'ale nopții.
Nu toate înacamnă prevestiri.

ILEANA: Mi-e frică!..

GHIȚA: Când esti cu mine și cu atâți?

ILEANA: Nu, nu... Ascultă-mă! nenicule,
părinte, căpitane, trebuie! haide!.. băeți!.. luați-l
cu voi, am visat capete cu ochi sticloși, am visat
sânge!.. El nu vrea să vadă primejdia, care însă
ne prinde, de nu fugim din calea ei.

GHIȚA: lleano?! dar pentru primejdii sunt
făcut... Stai lângă mine! E rușine!..

ILEANA: Lasă-mă să fug eu, atunci. Am vi-
sat! auzi?! am visat rău! Sângel.. Eu?.. pli-
nă de sângel.. și sburam îngrozită!

GHIȚA: Vise de noaptea, lleana! Stai, ori de
nu. cântă și tu!.. Cântă, să arăți că și aici sunt
suflete bune!.. N'ai grijă: Garabet nu mai învia-

zâi O! ce s'ar face oamenii d'ar inv'a toți boși
at-un apucat să moră?..

ILEANA: Ești nebun, Ghiță!.. Tu nu știi că
aici sunt unșii Buzăului; că aici hălăduște Pă-
unașul Codrilor!.. că acesta e haiduc tânăr și in-
drăgățos — lupul flăcăului!.. dacă cel care a
câștat o fi el?

GHIȚA: Păunașul Codrilor, spaima dulce a
fetelor? Și dacă o fi chiar el, ce-i?

ILEANA: O! care să vă lași la luptă!

GHIȚA: Pentru?

ILEANA: Nu știu!

GHIȚA: Bine, de-o cerc ne-om, lupta.

ILEANA: Fiindcă-i tânăr, te-o răsb!

GHIȚA: Nu cred!.. Ghiță are mai multă min-
te 'n cap și poate și mai multă putere 'n mușchi!..
Ghiță e haită bătrână, copt la os și răscopt în
păcate! Da! oi fi pierdut din puterea trupească;
dar puterea trupească s'a făcut putere sufletească;
și cu asta nu-i de glumă. (Ileana se smulge
de păr și vrea să fugă) Stai femeel!.. Spaimă,
d'am copilândul?

ILEANA: A ucis mulți, mulți, mulți!

GHIȚA: Poate; dar din cei mai proști ca el!..

ILEANA: Ghiță!.. Astăzi o să mă vezi moartă!

GHIȚA: Ileano!.. Nu te 'nțeleg de loc! Da de
loc nu te 'nțeleg!..

ILEANA: Haide!.. Haide!.. Mor eu azi, mor
eu, dacă nu mergi, dacă nu fugim!

GHIȚA: Tu!.. (o îmbrățișază) Iacă ce'nseamnă
să lei femeie în codrul Dar de ce e bun codrul
de a'ci în el femeie?.. (Crețu viind în fugă).

CREȚU: Este el căpitanel!..

GHIȚA: Cine?

CREȚU: Păunașul Codrilor!.. Vine uitându-se
pe jos, vine pe urmă chiar... Ai putea să zici că
măsoare arma!..

GHIȚA: E singur?

CREȚU: Singur.

ILEANA: Vai!.. Vai!.. Vai!.. Haide!.. (și smul-
ge părul) Haide, peșor!..

GHIȚA: Vrei să spui unui flăcău să-l impuș-
ce mai înainte de a sosi aici?.. Marine!..

ILEANA: Nu! Nu! Iar moarte, iar omorâți!..
Iar spănzurați! O! O! vreau să mor! Mai bine
eu, una, decât atâția în locu-mil!..

MARIN: Il trimet la Rai, căpitane?

GHIȚA: Nu!.. Ascultă și tu: nu dă Ileana voce...

ILEANA: Îți mulțumesc. Haide!.. Haide!..
Stăpâne!

GHIȚA: Imi dai nume de stăpân și-mi poru-
cești ca slugii! Rușine, Ileano!.. Vrei să mă faci
de rușine în fața băeților mei, că eu: Ghiță Că-
tănaș, fug, cu toată ceata mea, din fața unui om
singur?.. Vrei să-ți bați joc?! Se poate asta?..
Ce zic flăcăii ăștia de mine? Ghiță te apără până
moare!.. Lasă-l să vie!.. Marine... e prea păcat
să ucizi un român care cântă! Nu 'nșură barim
pe Ghiță Cătănaș. Ce-am avea dar cu un frate
de haiducie?

MARIN: Poate că ai dreptate, căpitane, dar
și eu l-am visat mort!

GHIȚA: Ei bine, poate că va muri mai târziu.
L o prinde potera și pe el. (Ileana plânge) —Fă-
ră șoaptă— (toți tac și se ascund după arbori,
de nu se mai văd. Păunaș vine și văzând pe
Ghiță și pe Ileana plânsă la spatele lui, se opreș-
te, scoate pălăria-salută și strigă:

S C E N A III-a

PAUNAȘ: Bună ziua, Căpitane Ghiță Cătănaș.

GHIȚA: Bună ziua!

PAUNAȘ: Eu sunt Păunașul Codrilor! Ai
auzit de mine, cred?

GHIȚA: Da, am auzit, că faci prostii pe so-
coteala mea!..

PAUNAȘ: Eu?.. Nu 'npar't faima prostiilor
mele cu nimeni. Dar că zic alții, ce-mi pasă!..
Nu stau să scot gârgăunii din capul oamenilor!
Așa și eu am auzit că ești un om aspru; că 'n-
fiorezi cu ochii și că rotești pedepse fără milă!..
Dar eu am venit la tine cu pace și pentru pace,
nu pentru vrajbă!.. Fă-ți ochii blânzi și graiul
dulce, și să stăm de vorbă ca doi oameni hotă-
rași, ca doi oameni cuminți și amândoi viteji.

GHIȚA: Vorbește! Ce vrei?

PAUNAȘ: Dar nu-mi vorbi aspru... fă-ți ochi
dulci și graiul blând!..

GHIȚA: Ei da, ce vrei?

PAUNAȘ: Văd lângă tine pe cea mai fru-
moasă fată din plaiurile noastre!.. De și-e nevastă,
îți spun pe gleau ne face de tine — că ești mai
bătrân, de și-e fată, dă-mi-o mie, căci sunt tânăr,
iar ca ginere mă voiu purt: după porunciile tale.
Vrei să fii haiduc, sunt deja haiduc! Vrei să mă
fac vacă de mule în sat, mă fac și vacă de mule,

numai dă-mi pe coia dela spate-ți..

GHITA: Mi-e nevastă.

PAUNAȘ: Nevastă?!

GHITA: Da, Păunaș..

PAUNAȘ: E o copilă crudă și e mândră, e mândră!..

GHITA: Mi-e nevastă, Păunaș!.. Cum vezi, nu ți-o pot da!.. Du-te îndărăt la fata lui Chir Iani!.. Sau la alta liberă, că ești destul de tânăr!..

PAUNAȘ: Oool dar e grozav!.. Ascultă Căpitan Ghiță Cătănuță, îți vreau prietenia, dar de Ileana nu faci! Tânjește lângă tine! Se vestejește, căpitan Ghiță Cătănuță!..

GHITA: Aici n'ai tu dreptul să te amesteci!.. E casa mea! Eu o iubesc de mult. Mi-e dragă! Nu pot fără ea!..

PAUNAȘ: Judecata mea e făcută: doi nu 'ncapem pe pământ! Suntem prea mulți doi d'asupra lui Logea noastră o știi!..

GHITA: Vrei numai unul din noi, să rămânem d'asupra pământului?..

PAUNAȘ: Da Căpitan Ghiță Cătănuță!.. Ai să te lupți cu mine!.. Ești mai bătrân, dar n'am ce-ți face!.. Mușchii ți-or fi slăbit, ori nu, dar: alege tu felul de luptă. La brațe, la cuțite cum vrell!.. Fata trebuie să rămâe aceluia rămas viu!

GHITA: Păunaș!.. Ai mamă și tată?

PAUNAȘ: N'am pe nimeni!.. N'ai grijă că omorându-mă, o să strici inima mami, ori pe-a tati!

GHITA: Ești un băiat vrednic!.. Păunaș!

PAUNAȘ: Cu de-alde astea nu mă'ntorci din hotărâri, nene Ghiță!

GHITA: Primește dela mine o povață, Păunaș.

PAUNAȘ: Nu mă cumperi nici cu laude și nici cu povețe, nene Ghiță. Ti-am spus: luptă vreau și trebuie să te lupți; ori de unde nu, dă-mi-o de bună voe și rămânem prieteni.

GHITA: Păunaș, nu cumpăr cu laude pe nimeni, pentru că nu le dau nimănui, nici chiar mie!.. Ascultă însă, că un om mai în vârstă trebuie ascultat!.. Ești tânăr, și în satele noastre poți găsi pentru tine o fată frumoasă pe care s'o iei!

PAUNAȘ: Una ca asta, nu mai este, Căpitan Ghiță Cătănuță. Asta, ori niciuna.

GHITA: Asta e a mea, Păunaș!.. Am dat altarul lui Dumnezeu pentru ea!.. Inflorează-te de marele păcat pe care l-am făcut pentru ea, și'nțelege și tu cât de dragă mi-e!..

PAUNAȘ: Tu ai fi dat altarul lui Dumnezeu, dar în care au mai rămas destui alții să-i slujească!.. Eu vreau să-mi dau viața, una și singură pe care o am, vreau s'o dau pentru ea!.. Înțelege dar cât de dragă mi-e!..

GHITA: Dragă și ție!.. Dar de când ți-a căzut dragă?

PAUNAȘ: D'acum.

GHITA: Păunaș!.. Păunaș!.. copil cu mustăți abia crescute!.. Și eu pot da viața mea de vreme ce primesc lupta cu tine!.. Dar vezi tu am făcut atâtea păcate, n'ași vrea să te mai am și pe tine pe suflet!.. Am fost popă!.. A mai rămas ceva cenușă din sfîntenia mea de-odată, cenușă pe care n'a suflat-o de tot vântul.

PAUNAȘ: Nimic! E vorba: primești lupta?

GHITA: Hei Păunaș!.. O primesc, dar să 'ncerc lumina minții tale și scăparea ta de moarte.

PAUNAȘ: Nu mă tem de moarte! Știu să omor și știu să mor!..

GHITA: Încăpățănarea a pierdut pe alții mult mai mari ca noi. Dar cândi se face omului de moarte, o caută, aleargă, o'ntărită și-și face de cap!.. Gândește-te însă Păunaș că Ileana e femeie frumoasă, ce e drept; dar pe care tu, ce tătăr, o poți înlocui cu alta! Eu o iubesc, Păunaș!.. Eu trăiesc pentru ea, Păunaș! Eu nu mai pot s'o 'nlocuiesc cu alta — la vârsta mea! Trebuie s'o păstrez! Ascultă-mă, flăcăiaș!.. Tu vrei să faci vitejii. Îți dau ceata mea s'o duci la izbânzil!.. Nu mai cere însă ce nu-ți pot da, decât când a-și ajunge mort!.. Lasă-mă să mă retrag în viața liniștită dela sat, dincolo peste munți. Voiu trăi acolo pentru Ileana, numai pentru ea, că mi-e dragă, Păunaș!.. Mi-e dragă!.. Iar isprăvile mele de aici n'are cine le ști acolo; iar tu n'ai să te mai împiedici de mine niciodată!..

PAUNAȘ: Ascultați voi băeți? Ascultați? Mai e haiduc muerea asta?.. Căpitan Ghiță Cătănuță, se roagă ca femeile!.. Vă dă pe voi mie, pentru iubita lui!.. Dar mă 'nțelege, Ghiță, că dacă mori, îți iau și ceata, nu numai pe Ileana? iar dacă mă omori, îți rămâne și ea și ceata?..

Ți-am spus: noi doi pe pământ n'avem loc, pentru că Ileana numai a unuia trebuie să fie!.. Unul dar trebuie să piară!.. Haidel!..

GHITA: Păunaș, Păunaș!.. Mi-e dragă!..

ILEANA: Păunaș, e o nebunie, ce vrei să fa-

ci... Fugi? Fugi! Nu-mi trebuiești tu!..

PAUNAȘ: Nu-ți trebuie?! Jură tu pe soarele de sus, că nu-ți trebuie? Tot o fac, chiar dacă fi asta cea din armă nebunie a mea... Haide, bătrânele!..

GHITA: Ești și obraanic, Păunaș. Ești și obraanic Batjocorești, ca să mă'ntărăți! De ce nu vrei tu să ascuți sfatul unui om mai bătrân?.. Ești tânăr și ai o inimă frumoasă. Păcat s'opierzi pentru o femeie care nu poate să fie a ta, fiindcă am apucat eu s'o fac a mea!.. Eu vreau Păunaș să piară cineva prin păcatele lui, prin cusururile lui, dar nu prin daruri frumoase făcute de Dumnezeu. Ești tânăr, curajos și urăști și tu pe cei ce ne ia averile și fetele noastre frumoase. Luptă-te cu aceia, iar nu cu mine!.. Sunt fete frumoase destule în țara noastră..

PAUNAȘ: Nu! Nu mai sunt ca Ileana... Nu se poate orice mi-ai spune, tot și-o iau...

GHITA: Nu și-o dau!

PAUNAȘ: Ne luptăm, te omor și și-o iau.

GHITA: Păunaș!..

PAUNAȘ: Haide jigodie bătrână, întără-te. Eu nu-mi încurc dragostea în vorbe seci.

GHITA: Păcat! Păcat!.. De ce să pieri prin darurile tale?

PAUNAȘ: Haide! Intără-te bătrâne!.. Aprinde-ți țărățele prin vine!.. Haide!.. pune mușchi tineri la trup bătrân!.. Asta o vreau!

GHITA: Vrei să te lupți? Ti-ai găsit omul, băștel!..

PAUNAȘ: Alege felul de luptă!

GHITA: Alege-l tu că tu, ești mai slab... Nu și s'au întărit oasele.

PAUNAȘ: Eul!

GHITA: Tu!..

PAUNAȘ: Aleg lupta la brațe... corp la corp... Brațe goale, fără arme... luptă de brâu, românească, luptă dreaptă și 'nțeleaptă, că-i dela Dumnezeu lăsată!.. Dacăși alege flinta, ai spune că mă știu țintăși și d'ail!.. De-ași alege iataganul, ai spune că mă știu dibaci... și cu mușchii vânjoși... Armele lăstate de Dumnezeu—brațele!

GHITA: Nu mai pierde vorba, Păunaș. Crezi că ești mai tare 'nmușchil!.. Crezi că tu ești bărbat și eu am ajuns un fost bărbat... Gătește-te!..

ILEANA: Nu!.. Nu!.. Păunaș!.. Vei muri!..

PAUNAȘ: Și și-arpărea rău?.. N'ai grijă Nu mor,

mândra mea!.. Pluteam cu tine în vis entorpat, pluteam spre munții dela Olt!.. Dacă vei fi a mea și eu mine vei merge!..

ILEANA: Tac!.. Fugi, lipsește-te!.. (haiducii viu pe fugă și au armele întinse).—

ILEANA: Nu dați!.. Nu l ucideți!..

GHITA: Pe loc copii. Cine l-ar ucide fără luptă, ar fi un mișel.

PAUNAȘ: Ce-i fraților? Ați vrea să faceți mare ispravă, că voi: cincizeci de inși să ucideți un aingur om! Da eu fac mai mult ca voi cincizeci, că eu n'am nevoie de caată!.. Eu strâng cio-banii dela țările ii iau cu mine, jefuesc ospital; le dau bani, ii trimit la ei și plec singur țărăși!..

MURIN: Păunaș!.. Căpitanul trebuie respectat și apărat!.. Vrei să te lupți, haide cu mine!.. (se desbracă și se repede).

GHITA: Marine!.. Nu!.. Imi faci batjocora să mă crezi slab?

MARIN: Nu căpitane dar... n'are dreptate!.. Nu găsește în țară mii de fete, ca să-și ia una care-i place? Pentru ce ține morțiș, să ne la căpitănița?

PAUNAȘ: Ti-e dragă și ție fătate, Marine?.. Bine; după ce-oi sfârși cu căpitanul, mă lupt și cu ține să și-o iau!

MARIN: Păunaș!.. Te fulger!..

PAUNAȘ: Cu luptă nemernice, nu tâlhărești! Ești cumva tâlhar și nu haiduc?

GHITA: Marine, lți poruncesc să te astâmperil!.. E al meu!.. Eu il voiu da brană corbilor!.. E tânăr, e frumos, e păcat, dar pentru Ileana fac și păcatul ăsta, și încă altele multe!..

PAUNAȘ: Sume-te mâinele, moșale!..

ILEANA: Păunaș!.. Ghiță!..

PAUNAȘ: Fă-ți ochii, ochii crunți și graiul fioros, ca să simt și eu că mă lupt c'un om!..

GHITA Sănu v'ameatieți copii!.. Lupta vrea să fie dreaptă!.. De mă trănțește îl lăsați să mă ucidă!.. Blestemat să fie cel care l-ar ucide, când isbânda ar fi a lui!.. De mă ucide, îl veți urma; dacă Marin nu primește să fie căpitan.

PAUNAȘ: Și acum Ileana roagă-te la sfat! dragosti, să ne ajute!.. (se apucă la luptă la brațe, iar haiducii roată pe departe, privesc cu mâinile în sân. Se luptă mult și Păunaș saltă pe Ghiță în sus și-l invârtește, dar Ghiță aduce picioarele, îl isbește în piept, și scapă jos, căzând

...măndri în câte o parte. Se scoală repede și iar se apucă).

PAUNAS: Țin-te bine căpitane! Ileano! O sărutare! (Ghiță iar se luptă cu fel de fel de mașteșug. Păunaș dă îndărăt pe Ghiță părănd a-l înfrânge. Haiducii vor să intervie).

PAUNAȘ: Hei mă; fătați! Stați pe loc că-i loptă dreaptă!

GHIȚĂ: Blestemat să fie cine l-o ucide dacă mă răbește (haiducii se retrag).

CREȚU: Dar pentru ce ne ai pe noi nu ca să-ți insetim puterile! Suntem o sută de brațe și cu ale tale două! Suntem ai tăi, brațele tale!

ONAȘ: Pentru o femeie să se lupte cu'n nebun căpitanul!

GHIȚĂ: Onaș! Crețule astâmpărați-vă.

MARIN: Cu'n nebun, căpitane? Vă potri-viți nebanelui?! Ce are să piarză el? Un golani doar este!

PĂUNAȘ: Păcătoșilor, golani are și el viață! Are și el o inimă și o dragoste! Și ei pe toate vrea să le piardă, pentru Ileana! Voi nu sunteți golani, pricopsiților!

GHIȚĂ: Vă poruncesc: astâmpărați-vă! A treia oară: blestemat să fie, în furci să moară, cel ce va ucide, ca să-mi dea mie ajutor. De mă ucide, vă e căpitanul, că merită! (se luptă, se desface brăul. Păunaș vede și încearcă să-l încurce în brău).

GHIȚĂ: Vrei să-mi 'nfășori picioarele în brău?

PĂUNAȘ: Încinge-te dacă poți... Din mâinile mele nu scapi decât mort! (li învârlue puțin).

GHIȚĂ: A fost ceva neprevăzut în lupta noastră...

PĂUNAȘ: Ce-are afacer! Dacă te-o trăsni Dumnezeu luptându-te cu mine, eu mă cert cu el, că de ce-a făcut așa? El vrea să pieri tu! Asta e semn!

HAIDUCII: Așa el! E semn Dumnezeiesc. El trebuie să piară! Ah căpitanul nostru!

GHIȚĂ: Ileano! inima mea dragă, vino tu și strânge-mi brăul, că mă încurcă de picioare și lupta nu mai este dreaptă! Tu ești al doilea suflet al meu, una suntem... Tu ești eu!

PĂUNAȘ: Nu veni, Ileano. Tu ești eu, nu ești el! Dar moșule, de-o lași să mă sărute, o lasă să-ți strângă brăul!

GHIȚĂ: Obresnic! Dar tu Ileano tot vino (el se'npleticește),

ILEANA: Ah! Ah! Dar cum a-ți vorbit? Cum vrei să mă amestic? La urmă cum pe care s'o dovedi, tot un bărbățel mi-o fi! N,ști zis o luptă dreaptă?

GHIȚĂ: Așaaa! Ah! Ah! femeie! Ghici-toare pe care nici dracu nu te poate ghici... Suflet de femeie, nestatornic ca frunza plopii! Vânătoare și a celui care și-a vândut și sufletul pentru tine! Fii blestemată, suflet sprintar și găgăuț, veșnic în goană după altul.

HAIDUCII: E semn, e semn! El e rânduit să piară (se'nchină) scapă-ni-l Doamne! (el cad în genuchi și rămân așa, închinându-se).

PĂUNAȘ: Te vinde moșule, te vinde, pentru că nu te mai iubește! E nestatornică, pentru că altul îi e drag! Și acel drag sunt eu, de când ne-am sărutat! Țin-te și recomandă-te părinte lui Sf. Pentru.

GHIȚĂ: Aa... Aa... Aa... rănit de moarte'n suflet. Întărește-mă sufletul mami mele, căci iată fiul tău, pentru cine a trădat și pe Dumnezeu (ridică pe Păunaș, îl răsucesce și-l așvârle jos. Se precipită pe el și-l injunghe).

ILEANA: Aău! Au! Săriți... La'njunghiat!

PĂUNAȘ: Ah! haiduc bătrân!.. Haiduc bătrân! Ileano! Plătesc păcatele! Am ucis mulți. Las-o să vie căpitane! Fie-ți milă de cel ce moare! Ți-o cer doar acum la moarte, că mia, fost dragă!

ILEANA: Păunaș! Păunaș! sufletul meu, inima mea, gândul meu, dorul meu, dragostea mea... singura mea dragoste pe lume! (se repede și cade peste el sărutându-l) L-am iubit că mi-a fost drag!?

GHIȚĂ: Așa?! Așaaa! Aaaa! Aaaa! Așa dar il iubiai. Vă întâlniți fără știrea mea! Singura ta dragoste de pe lume! Urmează-l! Ghiță Cătănuță nu mai ar. Dumnezeu, nu mai are nimic pe lume, nici pe el nu se mai are, dar ș... hoț! Ah! Ah! Aaaa... îi ie — nu vă despartel (o'njunghie și pe ea).

ILEANA: Aaa! se 'ntoarce cu fața în sus și cade peste Păunaș, cu ochi sticloși.

PĂUNAȘ: Ileana... (o îmbrățișează).

ILEANA: Pă... (mor) Ghiță rămâne cu cașitul în mână ca prostit. Haiducii au început să se'nchine, se scol și fug zăpăciți, uni răcnesc!

CREȚU: Sunt nebun!

MARIN: Cine a vrut asta?

GHIȚĂ: Ileana! (se repede peste ea și plânge

Ueaaa! Ueaaa! Oooo! Sunt pedepsit de Dumnezeu! Dumnezeule! Nu mi-ai iertat trădarea! M'ai pedepsit! Stăpâne sfânt; aaaa, grozav știți să isbești! (Un haiduc îi smulge cuțitul și-l asviră... Vrea să-l ia de jos...)

ONAAȘ: Căpitane!

GHIȚĂ: Ueaaa! Ueaaa!

GREȚU: Căpitane, căpitane las-o, iubia pe Păunaș.

GHIȚĂ: Dar și eu o iubiam pe ea! Fericitale! Fericit Păunaș! (ingenuche și începe să roage. Părinte sfinte, sfinte tare, sfinte fără de

moarte, orce păcatos spre cer înalță ochii! iartă-i pe ei, de greșelile lor și pedipești-mă pe mine, auzi tu, Doamne, auzi tu? numai pe mine și pentru păcatele lor! Amin! Odihnește-i în loc plin de verdeață de unde a fugit toată tristărea și toată durerea. Despărți-ți-vă frățier! Fugiți, nu mai sunt căpitane... Nu mai sunt om, nu mai sunt nimic! De-o vrea stăruiala dela Cozia! De nu... ies în calea poterii... Ah!.. Ah!.. Aaaa!.. Ueaaa!..

C O R T I N A

PENTRU EDUCAȚIA ÎN FAMILIE

de GH. H. DÂNCIU

Inv. Măgura—Dâmbovița

«Părinți sunt mulți, dar, dintre ei, puțini sunt adevărații educatori».

(Jean Jaques Rousseau)

E vorba despre educația ce o primesc fiii sătenilor noștri în familiile lor. De pregătirea fizică și morală a milioaneilor de români dela sate, pentru a căror îndrumare se îngrijesc așa de mult, conducătorii mari și mici.

Și nu despre „tineretul” dela orașe, care are la îndemână, pentru cea mai bună creștere a sa, îngrijiri reale și efective și care se bucură de tot ce a produs civilizația în domeniul confortului și al așa ziselor „mijloace educative”. Iar dacă acolo, rezultatele educative nu corespund în proporția cuvenită, cu așteptările părinților și educatorilor, cât și cu cheltuelile enorme ce se fac din partea statului și a particularilor, — nu e în intenținea mea să explic aci, având altceva de tratat.

Problema educației în familie a pre-

ocupat pe toți pedagogii mai de seamă, din toate timpurile; chiar și pe cei mai noi dintre ei, care au avut a se ocupa mai mult de școala poporului, — lămurind pentru toți, — după cerințele curentelor democratice și pentru înlesnirea adaptării la necesitățile vieții actuale. Iar convingerile acertora din urmă, au fost unanime în a recunoaște că, școala poate da elevilor săi, o instrucție teoretică, câteva noțiuni de educație patriotică și morală, precum și unele îndrumări practice. Toate acestea însă, nu rămân durabile și nu se traduc în valori utile, dacă nu sunt sprijinite de o educație sănătoasă în familie, dacă aceasta nu l-a pregătit îndeajuns, spre a deveni o ființă capabilă de a-și însuși cunoștințele necesare și a le utiliza apoi în viață.

La Cercurile noastre culturale, am

vorbit sătenilor, cel puțin odată în fiecare an, despre.. Creșterea și educația copiilor în familie. Nu știu ce soartă vor fi avut sfaturile date în această privință. Imi vine greu să mărturisesc adevărul; căci nu știu cu care dintre semințele aruncate (în „Pilda Semănătorului”), le putem compara. Destul însă că știm, cât de mult prețuiesc sătenii sfaturile noastre auzite pe la serbări școlare, ori strecurate ocazional, în convorbirile cu ei...

Avem neconținut, prilejul să vedem cum se achită părinții de datoria lor de educatori. Știm ce fel de educație primesc copiii acasă, pe ulițele satului, în jurul cârciumelor, sau la câmp! Iar rezultatele creșterii ce o primesc și ale deprinderilor ce și le formează — independent și... ce e mai grav, indiferent de acțiunea educativă a școlii, se văd încă din timpul școlarității și apoi, mai târziu — atât de pronunțate! — când intră ca cetățean în viața socială.

Deci cunoscând acestea, suntem datori să ne întrebăm: Cu ce contribuie școala primară la îmbunătățirea educației din familie? Care este acțiunea ei în această privință?

Căci dacă educația din familie are pentru copil — viitorul om — o importanță așa de covârșitoare, noi nu putem privi cu indiferență modul cum se efectuează aceasta.

Atât ca „educatori ai copiilor”, cât și ca îndrumători ai vieții sociale dela sate, noi trebuie să exercităm asupra ei, o reală și binefăcătoare influență.

Dar cum ne împlinim noi această datorie?...

— Cu o conferință pe an, despre educația copiilor. Și cu câteva sfaturi ocazionale, pe cari le dăm în fugă, când vr'un părinte ne întreabă ceva despre copilul său. Vorbe — cari se prind tot așa de greu, de sufletul mamelor, (cel stăpânit de prejudecăți și de neîncrederea față de sfaturile școlii), ca și cei din tâu fulgi de zăpadă, pe pământul neînghețat...

Școala primară are lipsurile ei, după cum familia e stăpânită de slăbiciunile și defectele pe cari i le cunoaștem. Spre deosebire de școală, din punctul de vedere al educației tineretului, familia are însă de partea ei, doi factori ajutători, de o valoare imensă: mediul și timpul. În ceea ce privește mediul, știm că, — în afară de cadrul social al membrilor familiei, cu care se simte mult mai indentificat și mai solidar decât cu colegii dela școală, — copilul găsește acasă la el, acel cadru natural... extins spre grădini, trecând peste câmpii păduri și dealuri, „până unde se pare că Cerul se unește cu pământul”, — care, firește e incomparabil mai vast și mai bogat înzestrat, decât cuprinsul rece și ostil al clasei, ori curtea școlii, cea strâmtă și pustie ca un „teren viran”... Iar factorul timp lucrează într-o proporție de necomparat, în favoarea familiei. Calculând timpul cât îl petrec școlarii în casa părintească, Ad. Ferrière spune: „Copiii aceștia primesc de o sută de ori mai mult dela familia lor, decât dela școală. Va nega deci cineva, influența considerabilă a familiei și necesitatea pentru nație, pentru întreaga omenire chiar, de a face pe părinți capabili să asigure progeniturii lor, educația cea mai perfectă posibil, ori de câte ori se poate aceasta?”

Școala rămâne de obicei un mediu izolat, adeseori tratat cu ostilitate și neîncredere, tocmai de familie, de părinții care ar trebui de fapt să conlucreze cu educatorii, spre a întregi o operă deopotrivă de interesantă pentru formarea unui om cât se poate de întreg, din copilul ce le aparține deopotrivă deși cu numiri deosebite acasă fiind „băiețelul” sau „fetița” noastră; iar la școală, simplu „școlar”.

Realitatea vieții de familie, din casele țăranilor noștri, o cunoaștem cu toții. Și știm ce atitudine dușmănoasă — în cele mai multe cazuri, — au părinții copiilor față de școală.

Fără nici o exagerare, putem spune

că ei privesc școala, ca pe o adevărată povară... Revistele culturale și pedagogice ne spun minuni despre dragostea și respectul față de școală, al sătenilor din alte țări. Iar la noi, în multe părți, se poate vorbi de o dezinteresare soră cu ara, față de școală și de învățători. Dar nepăsarea aceasta a lor, devine o îndolență criminală, atunci când nu-și dau tot interesul să le tacă educația cea mai bună în cadrul familiei și să le asigure astfel, dobândirea efectivă a instrucției prin școală.

Este bine stabilit că, în materie de educație, aportul familiei e hotărâtor. Aci copilul își trăiește cea mai mare parte din viață — sub îndurirea părinților, fraților și rudedenilor, precum și a societății satului întreg. Iar dacă nu primește aci, o educație directă, sănătoasă și conștientă, primește pe cea indirectă, care e de cele mai multe ori, primejdioasă. Ei se sugestionază și imită tot ce vede și-l impresionează mai mult. Astfel, în sufletul copilului, se inoculează încontinuu, mentalitatea scăzută a mediului, a exemplelor rele ce le întâlneste în mediul ambiant. Și aspectul satelor se va menține același din punctul de vedere moral și social, — prin vitorii cetățeni, ce au crescut în felul acesta.

Iată dar, una din marile cauze, pentru care satele rămân mai departe, în urmă cu progresul lor moral și cultural.

Se cuvine deci, ca școala să înscrie printre grijile sale permanente și pe aceea de a ajuta pe părinți să îndeplinească mai bine, educația din familie. Să-i îndrumeze pe aceștia neconștient, stăruind să fiină seamă de învățătorii pedagogice, cari luminează drumul cei adevărat spre ideal! Trebuie creiată o „tradiție culturală” în satele noastre și o mentalitate superioară, condusă de principile raționale ale științei educației.

Lipsește acestea cu desăvârșire, eternizând întineresc ce domină în viața satelor, spre nedumerirea „propagandiștilor culturali”, (ocazionali)

și spre desădejdea noastră, a învățătorilor, cari simțim mai viu și mai adânc decât oricine, aceste lipsuri dureroase.

Toate eforturile școlii se isbesc de intransigența și refractarismul bine cunoscut al mediului sătesc.

Sfaturile, conferințele — oricât de frumoase, — se irosesc în van. Educația efectuată unilateral — și anume în direcția instrucției, — de către educator, nu poate și nu va putea înlocui niciodată educația ce se face în familie.

Copilul, pe lângă că trăiește mai mult în sânul familiei, este mai legat, atât fizicește cât și sufletește, de părinții săi, se influențează mai ușor acolo, iar vârsta este mai potrivită sugestiunilor educației.

Mama mai ales, care este înestrată dela natură cu o bună parte caracteristică și naturală și închinată, prin excelență către iubire, poate face minuni în materie de educație... Și sunt multe femeile de țară, cari, dacă pe lângă bunul simț natural, — unele obiceiuri frumoase și dragostea sfântă de cămin, — ar avea și pregătirea necesară, (fie cât de sumară), asupra regulelor de educație, ar fi cele mai vrednice mame de copii! Iar educația în familie, ar da atunci, plăstari puternici și sănătoși la minte și la trup, pe cari apoi școala ar avea să alăturească cu succes, cultura și deprinderile bune pentru viață.

„Educația copiilor va începe așa dar, cu accea a părinților”.

Școala primară, prin învățătorii ei, să întreprindă deci, acțiuni de lucrare în chatimile de educație printre părinți. Prin convorbiri amicale — cu dânsii, cu prilejul ședințelor culturale mai ales, (cari vor avea în mare parte, un caracter instructiv și educativ, nu numai „distractiv”, ca până acum), prin diferite conferințe ocazionale și prin vizite făcute școlarilor la ei acasă.

Școala noastră, în situația de astăzi, numai aceste mijloace de lucru le are la îndemână și deci numai cu acestea poate interveni. Dar acestea sunt de ajuns? Desigur, nu. Efectele lucrului de până acum în această direcție, aproape nu se resimt.

Și deocamda, pătrunși de gravitatea acestei chestiuni, ne punem această întrebare: Care a fost situația de până acum a școlii din acest punct de vedere?

Școala primară n'a fost școala satului, a țărânului nostru, ci ea a fost străină de interesele medietății. În ea, țăranul n'a văzut și nici n'a putut vedea un ajutor, o școală profitabilă pentru viață, ci — cum era și firesc, o pacoste.

Ingrădită în „programa ei analitice”, (fără mijloace de manifestare a vieții locale într'un cadru restrâns, — adică fără grădini școlare cu inventar agricol necesar, fără un aparat de radio și un cinematograf cât de redus, în sfârșit fără nici o însoțire coresponsabilă misiunii sale, școala primară s'a menținut în izolarea aceea dăvovă de până acum, pentru care a rămas neînțeleasă și disprețuită de săteni.

Din partea autorităților, nu s'a bucurat de mai multă atenție. Ea a fost întotdeauna, „conștientă părăsită”, cea care a fost sacrificată mai întâia, când a fost vorba să se împartă subvențiile oficiale și aneori, chiar când a trebuit să i se acorde drepturi înscrise în bugetele comunale, județene, etc. Comitetele școlare județene, șau și ele... ce se poate; mai mult nu!

Unde s'a întâmplat să fie o comună, în cari cetățenia au avut o bună stare materială, s'au găsit câțiva cari, — fie din vanitate, ori alții din pură generozitate, — au dăruit ceva pentru cultură, pentru binele obștesc. Au înființat o cantină școlară, au donat ceva pentru căminul cultural, unde în adevăr, sătenii pot veni să ia „lumină din lamină”; alții au reparat mobilierul școlii, sau au înzestrat biblioteca cu cărți frumoase și de folos, ș.a.m.d.

Câte nu sunt de făcut pentru cultura unui sat! Și unde școala devine în stare, să-și împlinească cum trebuie misiunea, se rezimă toate... întreaga viață socială și morală a satului se înnoiește.

Cultura aduce după sine civilizația, de ale cărei mijloace s'au produse, a fost ajutată mai întâia, să se propage. Și se naște apoi, o civilizație nouă: aceea care

aduce raționalizarea muncii și deci apariția veniturilor, aceea care cere îmbunătățirea confortului de viață, — menținerea ordinii și curățeniei în locuințe, în curțile gospodăriilor și în tot cuprinsul satului acela care se ridică. Prin cultura dobândită cu așariniță; căci satul are acum, școala pe care o merită și pe care o înțelege și o respectă, se preface și mentalitatea locuitorilor.

Relațiile dintre oameni devin normale, creindu-se aceea „armonie socială”, care e visul suprem al tuturor educatorilor... Și atunci și viața din familie va fi schimbată, întrucât acestea vor trebui să oglindească în mic, viața satului întreg. Iar „educația în familie” se face din ce în ce mai bine.

Dar fenomenul acestei miraculoase transformări se va petrece, după cum am arătat, numai acolo unde școala va fi înzestrată și ajutată, ca să-și poată împlini misiunea ei de propogandă a culturii.

Altfel nu! Să se știe. Adică să știe toți cei cari vor cu tot dinadinsul, ridicarea culturală și socială a poporului nostru de la sate. Pentru că școlile cari vor continua să rămână... «uite de Dumnezeu și de oameni», nu vor fi decât simple adăposturi în contra intemperțiilor, unde copiii sătenilor vin să învețe «a scri și a citi...»

Iar învățătorii dela aceste școli, vor avea în contra lor, afară de lipsa mijloacelor materiale de luptă și alte obstacole de nevins: Inerția firească a unui mediu la începutul desmorțirii sale, prejudecățile învechite, atitudinea ostilă și lipsită de înțelegere și respect, față de învățători. (Care dintre noi nu am cunoscut sau am auzit personal, cuvintele aspre ce ne adresează aneori, iubiții noștri săteni, sau chiar și „consăteni”, ori rade?).

Ce să mai spun apoi de situația materială a învățătorului, pe care trebuind să și-o agonisească cum poate singur, e silit inevitabil, să redocă mult din obligațiile sale extrașcolare, între cari se cuprind și chestiunile tratate aici! Care chestiune mai vine în legătură și cu alta, de mare în-

omnitate pentru noi, cu autoritatea noastră profesională față de săteni în general și cu pregătirea noastră culturală-pedagogică față de părinții copiilor, (cari ar trebui să urmeze învățăturile noastre spre a face cât mai bine „educația în familie”).

Admitem că suntem cu toții, destul de bine pregătiți în aceste privinți. Și că vom ști să rezolvăm oricând și în orice împrejurare, problemele de educație și cazurile concrete, ce ni le-ar aduce la cunoștință părinții, asupra creșterii copiilor. Dar aici mă oprise să-mi lămuresc un gând, care mă obsedează mai mult și mă întreb, cum se vor fi mai întrebări și alți colegi:

Pentru „sfaturile pedagogice” și diferite îndrumări ce se pot da asupra creșterii și educației copiilor, (pe care am admis că le cunoaștem destul de bine), nu ni se cer de către săteni, apa cum se cer, consultațiile la medici, la preotul din sat, la unchi, la agentul sanitar și chiar la moașele comunale? Dece?! Mai ales că noi le-am oferi gratuit și cu toată bunăvoința.

Cred că pentru două motive: a) Ori nu simt ei necesitatea sfaturilor educative, — ceea ce dovedește și mai mult, ignoranța adâncă în care zac, — și lipsa stimulentei către perfecționare, al dorinței de mai bine și în domeniul moral, nu numai în ocol material; b) ori nu au destul respect față de misiunea noastră de „Educațori ai satelor” și implicit, n'au nici încrederea cuvenită în cunoștințele noastre, în cultura pe care ne-am făcut-o prin școală și prin noi înșine.

(Am auzit cu dădere, spanzându-se: „Ce știe un învățător”?!.. Iar câțiva oameni „mari”, au spus cuvinte grele despre noi...)

E revoltător, firește. Și nu atât pentru noi personal, cât și pentru școala primară, oarecând unică școală a poporului dela sate în anumele căreia și pentru care Dumnezeu ne-a ales să murim. Pentru ea suferim călăieșii lucrători și în numele ei înghesuim sub povara neîncredințată a gventășilor materiale, cu Marele Învățător odinioară, sub crucea marelui!

Am fost predestinați pentru o muncă grea, (de câte ori zicem și „ingrată”!),

dar nobilă într'adevăr și sfântă. Să facem tot ce se poate face!

În acțiunea de luminare a poporului, pe lângă alte cunoștințe ce li vom da, să-i strecurăm și pe cele de educație. Dar nu prin tirade nesfârșite — cu pedantismul acela care ucide interesul pentru cele auzite, — ci conferințe scurte și clare, educând exemple vii din realitatea vieții lor de familie.

Să ne rugăm de mai marii noștri, să intervină pe lângă cei în drept, spre a face să umble și pe la sate cinematografe cu filme educative. (Dece numai orășenii să se bucure de produsele tehnice ale civilizației?).

Iar pe calea scrisului, ori la un „Congres general al Învățătorilor din România”, să propunem între altele și acestea: Cățiva colegi cu talent, (din orice parte a țării), ajutați de Ministerul Educației Naționale, sau chiar de Asociația noastră Generală, să compună o așa zisă „Cartea mamelor”, în cari să se trateze cât mai esențial, cât mai atrăgător și mai ușor de înțeles, regulile unei bune educații în familie.

Cartea să cuprindă gravuri frumoase, poze chiar, ca pentru copii, — nu scheme științifice, ci sfaturi ușor de înțeles și lesne de aplicat. Ea să se vândă pe un preț modest ca să ispitască și pe această cale, urmând a fi cumpărată de orice mamă de copii din România.

Să se editeze deasemenea, câteva reviste cu caracter educativ, tot în aceleași condițiuni ca și „Cartea mamelor”. Răspândirea lor se va face sub îngrijirea școlii și a tuturor acelor cari doresc „din toată inima lor și cu tot cugetul lor”, binele acestui Neam.

Lucrând „pentru educația în familie”, ajutăm opera cea mare de educație a poporului nostru, păstrăm și întărim virtuțile superioare ale acestuia.

Iar „Familia va continua să rămână”, cum a fost și la strămoșii noștri Români: o instituție sacră și fundamentală de educație și o celulă sănătoasă în organismul statului.

BATAIA ÎN ȘCOALA

Op. I. Popescu
inv. Săcuză D-vița

MOTTO

...«Și drept pedeapsă, trebui să stau în picioare, întinzând o palmă, pe care primei trei lovituri date cu o linie de abanos, tivită cu alamă, ce face era și durerea și umărilor».

M. S. Regina Maria: «Povestea vieții mele» v. I pag. 97.

Un bărbat de seamă al timpului nostru, are în una din lucrările sale, următorul pasaj: *„Școala, care ar fi trebuit să ne lumineze, s'a sprijinit și ea la început tot pe bătaie. La școala din satul „A” vergile erau nelipsite din fereastra Domnului. Cele de salcie — caka vaka. — Erau însă anele de mestecăn mlădioase ca biciul și tari ca sârma. Însă cele mai cumplite erau cele de prun: noduroase și grele ca fierul. Sărace-măini, sărace degete spintecate, pentru greșeli mărunte, pe care un învățător cu inimă de părinte, le-ar fi îndreptat sâmbind. Să păsească Dumnezeu și pe dărmari de școala hingherească, prin care au trecut mulți din generația mea, cari vădăm și azi consecările acelea de nesfârșită tristete.*)*

Acestea sunt rânduri, cari privesc timpuri de acum 50 de ani, rânduri cari — să-mi fie ertat că o spun — se potrivesc în bună parte și azi, fiindcă și azi, ca și atunci, se bate la școală, fie cu vârgi, fie și cu altceva. Că s'o fi găsind, pe ici pe colo, câte o floare rară, nu zic ba, dar eu am credința. — să dea Dumnezeu să nu greșit în această credință, — că greu se pot găsi înși dintre aceia, cari să nu iatrebaințeze deloc acest mijloc (bătaia) la școală. Întrebarea pe care ne-o punem

față de așa situație ar fi: Care este cauza acestei triste stări de lucruri și cum se va putea îndrepta?

Mai întâiu nu trebuie să uităm un lucru: Pe lângă cei ce susțin că bătaia este un rău, de care trebuie neapărat să ne desbărăm, sunt și înși, dintre aceia, cari susțin că, deși bătaia este un rău, dar un rău necesar. Punând față în față motivele și ale unora și ale altora, vom vedea răspunsul la întrebarea de mai sus.

Să vedem ce spun partizanii bății la școală.

I. Motive de ordin moral-religios:

a) Bătaia în în școală trebuie admisă, deoarece nu-și închipue nimeni, învățător care să bată cu alt gând, decât acela de a corecta, de a face bine celui-căruia i-o aplică;

b) Când Isus a văzut că, cu vorba și cu sfatul n'a isbutit nimic, a pus mâna pe funie, a îndoit-o și a bătut, adevărată bătaie, nu ca să facă un rău, ci ca să îndrepteze un rău; iar noi, ca învățători — spun ei — ce facem altceva, decât prin orice mijloace (implicit bătaia) căutăm să îndreptăm un rău;

c) Credințioșii adevărați, deși știu că Dumnezeu e bun, dar nu L'ar asculta, dacă nu L'ar ști de frică. Dumnezeu este tot bun, darși a tot drept; în consecință,

*) S. Măbodiță: «Altă creștere», pag. 5.

pentru faptele rele rele, Dumnezeu mă va pedepsi, mă va bate (deși nu cu cio-
cangul) „Bătă-te Dumnezeu” arată acest
lucru. Și iarăși răspunsul ce ni s'ar da :
ea ce fac altceva ? ! Bat așa cum știe ea ;
cu bățul, cu palma, de urechi, de zăraf,
etc. Dumnezeu bate așa cum știe El. Dar
să te feresc Dumnezeu de bătaia Lui.

II. Motive din istoria pedagogiei.

a) Pedagogii de seamă au bătut. Se
spune de Pestalozzi, că în clasa lui, se
recea, pedepsea, bătut chiar. Astăzi când
cineva vrea să spună că bate la clasă,
nu spune altceva, decât că e pestalozzian.
Ori, cine pretinde, că după Isus, a fost
altul mai bun și mai blând față de se-
menii săi, mai cu seamă de cei nevoiași
și copii, decum a fost Pestalozzi ?

b) Romașii nu o spun singuri, că-i ve-
nea să omoare pe bleșii copii.

c) Jean Ligthard, după cât se spune,
ar fi iubit să nu „pisc” dar cred că
ceva, ceva a plăcut și el. Se spune, în-
tr'un capitol din viața lui, pătauia cu un
copil obraznic, dar nimeni n'a scris și nici
nu cunoaște toate pășaniile lui.

d) Pedagogii moderni, partizani ai e-
ducației severe spun iarăși că : „e con-
secința naturală a educației indulgente
de a produce oameni slabi, bolnavi, ne-
mulțumiți”. *) Paulsen și Obete, utacă pe
E. Key, pentru prea marea indulgență
față de „Majestatea sa Copilul”. „Sapa-
narea, obiceiul de a se stăpâni, activitatea
tehnice și creativă, severitatea voiri-
ții raționale asupra simțurilor sunt mij-
loace recomandate de Paulsen pentru a
înlătura criza morală, prin care trece ge-
nerația actuală”. La acestea, elevul nostru,
cum greu se poate hotări de bună voie
și atunci e necesar să fie constrâns ; ori,

această constrângere, o faci — credea
noi învățătorii — mai ușor și mai eficient,
prin bătaie.

III. Alt motiv : Legea biogenetică
(ontogenia repetă filogenia) arată că ele-
vul nostru de curs primar corespunde
unei trepte din dezvoltarea omenească, in-
ferioară celei de azi, treaptă când aspri-
meu — bineînțeles bătaia — era unul dintre
mijloacele timpului. În consecință, tratăm
pe copil ca și pe corespondenții lui din
vremurile ancestrale, cu asprime, cu bătaie.

IV. Motive istorico-sociale :

a) Poporul nostru, în prezent, are o
civilizație de început, o civilizație, care
a tins și chiar tinde mai mult la perfec-
ționarea tehnice, cu a omului ca om ;
o civilizație, care n'a modificat prea mult
în bine structura sufletului nostru. „Sub
această subțire pojghiță de Occident” —
spune d-l N. Porsena în cartea d-sale :
„Regenerarea Neamului Românesc” — „ace-
eași colcăire de viață primitivă”. Poporul
nostru trăiește sub tirania vremurilor din
trecutul nu prea depărtat, când bătaia era
aprobată, era în uzul țării, când „vâta-
vul de ogradă” era în mare cinste pentru
rolul lui de bătăuș, când coarnele erau
aprobată ca ceva necesar și foarte la
locul lui. *) Bătăia de azi este remi-
niscența obiceiurilor de acum nici 100 de ani.

b) Însăși societatea actuală este pri-
elnică bătăii la școală ; ea (societatea)
dezaproabă orice bătaie, dar bătaia de la
școală o crede ca ceva foarte natural.

Nicăieri ca aici, nu aplică românul nos-
tru, mai potrivit zicătoare ; „Bătăia este
ruptă din Rai”.

Căți părinți nu vin și spun învățăto-
rului cuvinte ca acestea : „Uite d-le co-
pilul, să nu-mi trimești acasă decât piclea

*) Gh. Gh. Antonescu : «Din probl. ped. mod. p. 162.

*) Radu Rosetti : «Amintiri v. I, p. 176.

și oazele" sau; „Dă-i bătae d-le, ca să-i vie minte la cap”.

Din cele înșirate până aici, reese că eu n-am făcut altceva, decât să îndreptătesc bătaia la școală, ceea ce nu intenționez să fac. Vreau să demonstrez mai jos, că cele de mai sus sunt numai niște motive, prin cari ar căuta să-și justifice faptele, acei cari fac din bătae ajutorul cel mai strașnic în cariera de învățător. Că bătaia la școală este o rușine a timpului nostru, o constatăm în primul rând chiar atunci când aplicăm corecția. Nu-mi închipui învățător, care să bată elevul cu alt gând, decât acela de a i face bine; și aceasta este singura mângâere a sufletului său, care suferă la fel cu elevul bătut.

Totuși, care învățător n'a simțit scârba de el însuși, care nu s'a simțit umilit, înjosit, atunci când a fost nevoit să întrebuințeze bătaia. Cu toate acestea, tot bate căci n'a găsit și nici nu găsește altă soluție mai eficace și mai de moment ca bătaia. Dar să vedem, dacă motivele de mai sus sunt sau nu juste.

l. Că aplicăm bătaia cu scopul de a face bine, este adevărat, dar cine e sigur, că aplicând bătaia s'a și atins scopul, adică am făcut bine? De multe ori, vedem singuri că n'am ajuns la nici un scop, ba chiar am făcut mai rău, depărtându-ne mai mult de scopul urmărit. Fiecare, cred că își găsește atâtea exemple.

b) Că a bătut Isus, nu tăgăduiește nimeni; dar Isus a bătut oameni maturi, cu judecata formată și a bătut atunci, când a văzut că altceva nu mai are de făcut. Față de copii, Isus a fost categoric spunând: „Lăsați copiii să vină la Mine”. Și i-a mângâiat așa cum ar trebui să-i mângâem noi.

c) Că știm pe Dumnezeu de frică, deși este a tot bun nimic de zis, dar fii

sigur că și copilul, chiar dacă nu-l bați, are un fel de frică față de învățătorul lui. Nu numai frica de bătae, ci frica de a nu-ți cădea în disgrație, de a nu-l mai chema pe nume așa frumos, de a nu-l mai da atenția cuvenită, etc., care în fond este tot frică.

d) Că a bătut Pestalozzi, precum și alți pedagogi de seamă nu contestăm, dar contestăm că Pestalozzi și ceilalți pedagogi practiciani — Rousseau a fost pedagog teoretic — și-ar fi făcut din bătae, ajutorul nedespărțit de fiecare moment. Și apoi, și ei ca oameni, au fost pasibili de greșeli, pe cari ei singuri nu le aprobă. Mai adăogăm iarăși, starea de spirit a societății din acel timp, implicit copiii. La gândiți-vă, din ce straturi sociale și-a recrutat Pestalozzi copiii lui?

e) Că pedagogii moderni, partizani ai educației severe, cer mai multă severitate, în locul dulcegăriei molesitoare, o credem; dar nu credem că acești pedagogi întind severitatea până la bătae și mai ales bătaia timpului de față.

f) În privința legii bio-genetice, s'a procedat la fel cum procedează Adventiștii în discutarea textelor biblice adică parțial (fragmentar). Și în adevăr, că legea bio-genetică, are și altă complectare, care spune că deși ființa omenească, la anumite vârste, corespunde anumitor trepte din dezvoltarea omenirii, dar tot această ființă omenească aduce cu sine un plus de virtualități, cari stau latent și inconștient în sufletul copilului și cari se exteriorizează treptat, ceea ce ar fi egal cu o ridicare către prezent. Deci, tratăm pe copil și ca un corespondent al unei vechi epoci, dar mai mult, ca pe un om al prezentului, potrivit acelor virtualități, deci fără bătae.

g) Față de motivele istorico-sociale,

s'ar crede că nu e nimic de spus, întrucât cele afirmate sunt destul de juste. Dar tocmai, fiadcă sunt juste, trebuie să ne dea mai mult de gândit și de luptat, pentru a infiripa în sufletul românului adevărata cultură și civilizație. Cine uită poate și trebuie să facă aceasta în gradul cel mai mare posibil? Partidele politice? Departe de noi ucest gând, căci perioadele de alegori sunt cele mai murdare exemple. Armatu? Nu cred. Chiar când Colonelul este om de principii mai moderne, dar niciodată nu va fi de acelaș principiu „mama regimentului”: plutonierul, sergentul și caporalul.

Ba cel concentrați la P.P. asăvară, au văzut exemple și mai triste la un regiment bise cunoscut nouă și cu oarecare faimă în ce privește cele frumoase. Biserica? Prea puțin. Preotul, oricât de devotat misionii ar fi, nu are posibilitatea să facă ceace ar trebui să facă. Și orice categorie am lua: profesioniști liberi, birocrați, etc., pentruca să îndrepteze poporul pe calea cea bună, a culturii și a civilizației adevărate, n'au prea multă putere. Nu e de neglijat uportul ce-l putem uveu dela unii din factorii enumărați mai sus, dar primul rol în această privință, — o spun ca mândrie și convius — revine învățătorului. Și un pas gigaut s'ar face atunci, când vom ajunge, ca bătaiu să ne cunoască școala, bătaia să fie ca o poveste tristă u trecutului. La părăsirea bății însă, nu se poate păși printr'un fiat: „Mam hotărât să nu mai bat și nu voi mai bate”. Deși această chestiune mi-a dat mult de gândit, deși am încercat în acest sens, totuși cu tristețe o spun că n'am izbătit și spre reginea mea, ea tot am mai bătut la școală. Am încercat ceva, dar până în prezent nu pot spune că am dat de calea adevărată. Ar

spune unii, după un procedeu în modă: să apucăm calea de mijloc. Aici însă nu încapem tocmeală; aici excludem terțial: ori bătaia la școală este de admia, și atunci o ținem și mai departe, ca pe o metodă bună; că nu e de admia, văzându-mă mai sus; și apoi astăzi, aici vitele nu-ți șade bine să le bați, dar pe copii? Atunci revenind la întrebare: Cum ne putem desbira de bătae?

Trebuie început prin a îndruma societatea în această direcție. Treptat, treptat, pe măsură ce se îndreptază societatea, în același măsură se va face o îmbunătățire în această chestiune. Lupta trebuie dusă nu numai între cei patru pereți ai clasei, ci mai mult în afară și prin orice mijloace posibile. Din aceste mijloace, dăm mai jos câteva:

a) Să sădim în sufletul mulțimii, disprețul față de acest mijloc degradator.

b) Să facem printre părinți o propagandă serioasă, de a nu mai bate ei însuși copiii lor. Un copil năvălit de acasă cu bătaia cu gr u va asculta la școală nebătut.

c) Să se întrebuițeze la școală, pentru a pedensi pe copii, alte mijloace; mijloace din acelea cari pun în joc mândria personală a copilului. Un ex: în clasa mea un copil a făcut o greșală; după ce i-am cercetat fapta, l'am condamnat la un număr apreciabil de nuele la palmă, sau să stea îngenuichi la poarta școliei. Spre surorinderea mea, copilul și-a ales nueleie. (Bineînțelele că aici ne izbim de alte inconveniente, pe cari le ghicește oricine).

d) Să se întrebuițeze, unde e posibil pedeapsa naturală. Dacă nu și a scris, să rămăe în urmă, ca să-și scrie lecția, etc. Sau altele. Un caz: Un copil tot rădea în clasă; părea neserios până la obraz-

nicie. L'am trimis la un colț al clasei, să rădă acolo până s'o sătura; și a răs copilul, până s'a întors la bancă plângând!

e) În cazuri excepționale numai, bătăla să se întrebuițeze asupra elementelor, pentru cari celelalte mijloace s'an epuizat fără efect, adică sunt coborși prea jos pe treapta animalică. Dar nu pentru durerea fizică, ci pentru cea morală, rușinea

de a li bătut. *)

Și astfel, stăruiind pas cu pas, și asupra noastră ca educatori, și asupra societății, nu departe va fi timpul când ne vom aminti de bătăe ca de o poveste: „A fost odată, când se bătea la școală” etc. etc.

*) D-l Gt. Atanasiu: Cursuri de pedagogia la șc. Normală în anul 1924.

ZECE ANI DE LUPTA

(COURT BILANT)

de D. I. PLATON-VĂCĂREȘTI

Istoricul luptelor învățătoresți se confundă cu începuturile vieții școlii primare. De la prima apariție, specimenul acesta de funcționar, a fost decretat de mai marii „Apostol”; prin aceasta înțelegând să se hrănească cu mană cerească, rădăcini și burueni. Învățătorul însă, din tot ce cuprîndea noțiunea aceasta sfîntă de „Apostol”, a înțeles să-și aleagă manca, cumînțenia, sacrificiu și jartfa pentru ridicarea țării, atribute de natură divină, pe lângă acelea hărăzite de micimea omenească.

Nu de suferința îndepărtată ce s'au scria cu sînge în cartea durerilor noastre vreau să vorbesc, ci de ultima decadă de lupte, dureri și suferinți, dela 1927 la 1937.

Anul 1927 este începutul unei noi ere de suferințe morale și materiale.

1. Se votează „Legea Armonizării Salariilor”, dar nu ni se aplică.

2. Lovitură morală prin scoaterea în afară din lege, lovitură materială, rupîndu-se din pâinea ce ni se cuvea.

3. În Decembrie 1930, miniatură de finanțe fiind M. Popovici, în loc de dreptate se aplică curbă de 10%.

4. La 20 Decembrie 1931, ministru de finanțe fiind cinicul Argetoianu, se aplică o nouă curbă de 15%.

5. La 28 Februarie 1933, se aplică a 3-a curbă, de 12,5%, de către faimosul Madgearu, care dă următorul răspuns președintelui nostru ce cerea dreptate: „De ce are 1 leu în plus în bugetul țării, nu l-aș da învățătorilor”. Iată cum, în loc armonizarea salariilor, din 1927 până în 1933, ni se aplică o radacera totală de 37,5%.

6. Sub guvernarea „tehnicienilor”, ne primim salariile timp de 5 luni, unii ajungînd la sinucideri, alții făcînd atît de datorii de nu le pot plăti nici acum. 6. Se încearcă atentatul la existența școlii românești, căutînd să se trucească plata salariilor pe seama comunității. 7. Avem puterea

de a vedea cum învățători parlamentari-subjugați cluburilor, votează pentru aplicarea curbei din 1933. 8. În 1932-1933, se desființează 1460 de posturi, nu se plătesc gradele și gradațiile, nu se mai pune nici o cărămidă la școlile începute, zeci de mii de învățători fără posturi rămân muritori de foame, cursurile complementare aproape să se desființeze, frecvența scade dela 75%, la 40-45%. În acest timp învățătorimea se adună în congrese județene, congrese generale, se fac memorii, se cer audiențe, se face apel la presă, dar totul e zadarnic. Tot timpul acesta de abucium, în fruntea noastră stă ca o stîncă d. D. V. Toni, președintele nostru.

Cu venirea d-lui dr. C. Angelescu în fruntea școlii românești, situația începe să se schimbe. Școala proprie zisă se bucură de cea mai mare atențiune căutîndu-se să se vindacă toate rănilor căpătate în vremurile atât de vitrege, reușindu-se o completă restabilire, dăvînd iarăși o instituție de prim ordin pentru stat, din care neașteptăm cum ajunsese. Salariile se plătesc la timp, se plătesc gradele și gradațiile, dar curbale rămân aceleași.

Un început de recunoaștere a drepturilor răpite și o ameliorare îmbucurătoare se face de data aceasta de acesta care apreciază la justă valoare școala și pe învățători, prin suprimarea curbelor „Madgearu” de 10 și 12,5 la sută.

Nu aplicîndu-se legea Armonizării și ne ridicîndu-se toate curbale ce rap din drepturile noastre, nu trebuie să încetăm lupta, iar pe cei 3 miniștri M. Popovici, C. Argetoianu și V. Madgearu, să-i alungăm departe de inima noastră, pentru a păstra loc în altursis curate ale ei, numai pentru acela ce ne înțeleg și ne sprijină și pe noi și școala.

Iată un scurt bilant a celor 10 ani de lupte și suferințe, cu multe dureri și cu un răzărit promițător de soare.

C O L I N D

LA FERASTRA EDITURILOR ROMANEȘTI

Peotră nu a căutat cu încredință, de care să se fi ridicat neglijent, a fost lăsată în urmă de mai multă vreme.

Cartea este plină cu idei prin care dezvoltăm: cu lăsa pînă în vorbă, iar Peotră și el.

Poate că nu va fi epusul nostru, lăsat în grabă; poate că el nu va avea să-i revină. Dar noi vom fi fericiți, aflând că fiecare autor și-a ales din nou o carte din cele scrise de noi. Vom fi fericiți pentru că din scrierile scriitorilor noștri nu vor mai rămân, ca și acum, în pînă, lângă cărțile din care nici o carte nu-și ia o parte din suflet:

Se știe că anul literar nu are înviorare anuală, de pildă. Anul literar începe timid în Octombrie și ajunge grandilocvent, într-o înținare de a prezenta tot ce este mai ales, în Mai, când Danuzan l-a scris Florar iar Vocodol — Cărturar.

După aceea, de obicei și domnișorii pînă în băi; editori și redactori să se strecoare abso- lundă cu ei pentru viitorii domni și domnișori cîntare de literatură cultă, care înad vor pînă mai tîrziu la munte, alina în cîntări pe Liviu Rebreanu și Ceza Petrescu.

Ca să în urmă am făcut aici: cîntarea dreptății despre supraproducția românească și crisa posibilă. Ele rămîn valabile pentru toate editurile, cu excepția „Fundatiilor Regale”, care nu more scrie de obicei pentru viitorii noștri.

O singură bucurie în ochi înțirți peste anul încheiat: prezența literaturii bune în programul editurii partulare și de stat.

Începe cu „Născut din război”.

Supărat de unora, cartea Mareșalului Alex. Avulescu, apărută în „Cultura Națională” și ajunsă la ediția IV-a, rămîne pentru istorici de valoare și încheiată care încheie cartea lui Danuzan pe

la 1916, din nou, greu de auzire și blamă, contra improvizațiilor care au născut o generație. Cu mai constructivă.

Din lectura acestei cărți se vede, mai mult, cătorul român este indignat, este amuzat cu pînă o superficialitate gradată, care a costat fără altă sacrificiu și atîtua lucruri.

Pe rîle care umplează înca, în sufletul goli de ideal, cei mai capabili militari ai României de ieri și de azi, face proces sever la incompetențele și trădătorilor.

Din pagina de adunare și sînge ale Mareșalului Al. Avulescu, se înțelege, luminoasă și pură, icoana Reginei Maria — înălțata de curaj și din zilele războiului nostru.

Lângă energia de eroism a soldatului român, Mareșalului Al. Avulescu nu uită să pună omagiu său.

„Ara lui Noe”, plină de omagiu vieții și de viața lor, plătita în clipa de acum pe ape stămoase ale succesului.

Împărțiri în două tabere, editori cărții scriitor lașan perorază, amuzându-l echilibrul „Ara lui Noe”.

Și nouă ne e teamă — o teamă mare, că talentul lui Ionel Zănescu, — să nu rămînă din această „Ara a lui Noe” numai cerul frumos cub care alina: prefata adunată lui G. Ibrăileanu în eternitate.

În această editură, două secunde repetiții: „Cantul verde” de Ion Pîliș și „Serenade” din tram” de Mircea Dan. Rădulescu.

- «Are tata o fetiță
- «Lumiță,
- «Pași de via și mînășiță
- «De crîșă.

— spa de obicei Rada Gy, acest cânt treburilor ai amărilor cotifelte, cartea „Ștefcelor pentru îngeri”, în care adună de

clătesc cu lumina.

De ce ce și jumătate, volumul se găsește în librării și pe masa noastră de lucru, aproape de culcuș. Regăsim-l în vamașă amantă — regăsim ce ai, strălucire și fine, toate bijuteriile veritabile ale unui stil nou, din care Radu Gyr și-a creat material poetic pentru închipuirea micilor sale cititori:

«Ci lumina juclășe
colată și-adoarme o păpușe.

«Ce-i pui ai tăticul ei
caduș lacrimi în condei
eși ai prin glandarile-i grele
cum dorm păpuși și au creac stele?

«Prioste hărții, cărți și condee
cameră și moșțide curcubeu—
«Dar joa, în soț, surâs de rouă
eși Baurial de viață nouă.

«Pași trageți. Vine lumina.
«Se sting scodelul și penița.
«Apuș scodel și călmă.
«Odaia toată-i primăvară.

«Pe mâna grea care a scris
mâna fetiței pune via...
«Apuș zâmbete de crim
epe rătă-frunță, pe suspiu,
eși caldă, lină, pe neceș
ceșina roșă din obraz.

«De-ar plânge-acum tăticul ei,
car crește 'n lacrimi clopoșel,
«s'ar preschimba în tîmăloare
eși plînsul tatii ar fi seure!

Radu Gyr este un mare, poate cel mai mare urător de orăzibilitate din poezia românească nouă.

«Pe mările Iordanului trala, demult, un neam de pictori» — aceasta a fost banderola romanului „Aventurile albe”, pe care Ionuț Rădulescu l-a scris pentru «Naționala Clujului».

Romanul cuprinde trei părți, oarecum semnificative pentru lectorul care așteaptă cheia acestei cărți:

- I. Timpuri de sar.
- II. Coșul.
- III. Clad privesc în urmă...

Neagu Rădulescu, copilul teribil al literaturii noi, caricaturizat în cărți și poet în expozițiile de caricaturi, a crescut dechid să-l am mai vădit.

L-a prins vâzeta milităriei, într-o cameră mobilată de pe Buzzeți, iubind trei fete: Sonia, Rina și Aglaja.

În alipă de față este, deci, berzebec și-l cheamă Neață Ion.

Încrâvile acestui Neață Ion, care umblă cu capul prin veri și împarte, la Școala Militară, Dăruș în județe, le găsești în cartea „Sunt soț și căldreș”.

...O carte a tinereții, a dragostei și a viului, de care Neață Ion abuzează până devine troc — adică soldat prost.

Neagu Rădulescu a vrut să fie un Tonny Bacalbașa al timpurilor noastre.

Și a reușit.

„Eroii revoluției ruse”, văzuți de un român: d. Sterie Diamandi.

Autorul volumului «Galeria oameilor politice», unde creionează abil portretele a unsprezece personaje politice (locul Regelui Ferdinand ar fi trebuit alea în alt volum), își ia sarcina să spună tot adevărul în trei portrete... roșii, cât trei ample conferințe despre Lenin, Trotski și Stalin.

Editura «Cugetarea».

«Cartea Românească», editura care se-a dat altădată «Antologia poezilor de azi», și «Antologia epigramelor», se trimite acum, atent îngrijită de d. M. Tănășiu și ilustrată frumos de pictorul D. Stoiciu, o Antologie epică pentru tinereț: „Solmiș Românii”.

Începând cu Vasile Alecsandri și sfârșind cu Aroa Cotruș și Mircea Dem. Rădulescu, Antologia d-lui M. Tănășiu trece în revistă peste douăzeci bucăți, rupte parcă din viața de viață, care toate înfățișează, în ce are ei mai mare, subiectul eroic al Voevodilor și Ostașilor (cu O mare) care au zălogit lângă destinul neamului acestuia, o epodă și-o credință.

va apare în editura Fundației pentru literatură și artă «Regele Carol II» și va avea prefața Voievodului nostru, sub zodia cărui vede lumina uriașă operă universală și etern valabilă.

Vreme multă a curs peste prietenia noastră. Cărțile lui *B. Jordan* au continuat să vină după noi prin târgurile cu copacuri lungi sau scurte.

Una — *„Revoluții și Inspectorii”* — mirată din plin cu talentul dascălului literat, ne-a găsit aici, mângâind mamele și amintiri.

În *„Revoluții și Inspectorii”*, *B. Jordan* exploatează fericitățile aceleși vână bogată, cu care a scris *„Normaliștii”* și *„Învățătorii”*, a căror prezentare în curată haină grafică a făcut-o *«Cugătare»*.

Umorul și ironia, ridicolul și sarja își dau frățeste mâna în opera lui *B. Jordan*. Își dau mâna și rămân alături în tot romanul — alcătuit dintr-o pitorescă suită de portrete pedagogice.

Mal târziu, *B. Jordan* ne va trimite *„Trenul albastru”*, un roman al deșănșilor provinciale.

„Cei trei Mușchetari”, cartea memoritorului Alex. Dumas, care a poleit adolescența noastră cu eroism și pasiune, reapare în românește, în două volume compacte, tălmăcite de scriitorul *T. C. Stan*.

Am recitit aventurile Mușchetarilor. Am înfruntat iarăși, alături de ei, pe Cardinal și pe gentilomi. Mi-am ascuns din nou rănille și mi-am șipat izbânsile.

D'Artagnan, Porthos și Aramis mi s'au părut tineri și viteji ca în secolul nouăsprezece.

Numai ochii lectorului privesc azi faptele lor generoase de după ochelari groși — iar mâinile au un tremur pe care nu-l aveau la prima citire a Mușchetarilor.

Din ordinul d-lui Delatras, *„Cei trei Mușchetari”* pleacă prin țară, să facă cunoștințe noui, să întâlnească altă generație, să (cum apune camaradul *T. C. Stan*) așeze zonele bune ale imaginației.

„Fabrica de oameni noi” de d-na *Alja Rachmanova*, *„Cariera lui Doris Hart”* de *Vicki Baum* și *„Faciștii blonda”* de *Pittgrilli* sunt trei dintre traducerile de prestigiu ale editurii *„Național-Garai”*.

Editura «Fundatiilor Regale» a strâns într'un volum de 430 pagini, denumit simbolic *„Sfaturi de întinerire”*, conferințele rostite în ultima vreme de d. profesor *N. Iorga* la Radio.

Inițiativa Fundației a fost fericită. Fericită mai ales pentru că pune la îndemâna marelui public această universalitate ambulantă — care este cartea profesorului — la tribuna căreia o conștiință dintre cele mai treze, o minte dintre cele mai ascuțite, iau românească atitudine în fața problemelor ridicate de contingentele vieții statului.

Așa l-am vrut întotdeauna pe *N. Iorga*: ridicat deasupra lui însuși, în furtună!

Demonstrând Ducelelui Musollini «fundamentele dreptății naționale», pe calea aceluiași unde herziene, care se abat mai întâiu prin Budapesta, d. *N. Iorga* dovedește că mai sunt domenii unde rosturile nu i s'au veștejit.

„Sfaturile pe întinerire” aduc lumină..

În aceeași editură, de același autor, volumul III din *„Oameni cari au fost”*.

După o absență acuzată de celelalte îndeletniciri — nu mai puțin culturale — ale poetului, d. *Emil Isac* apare deodată cu două cărți: *„Poezii”*, la editura «Adevărul» și *„Poeme în prosă”*, la «Cartea Românească».

Sentințele definitive ale criticii n'au ce căuta în poetica d-lui *Emil Isac*, care intra cu atât de ales înasuri în Antologia d-lor Piliat și Perpesicius.

Cititorul, singer și obiectiv beneficiar al bogățiilor poetului, trebuie să vadă: câtă poezie se află chiar și în prosa d-lui *Emil Isac*, care aduce în vitrină un utrititor și original parfum de album:

*„Îmi așez capul pe sânul tău,
Și simt că trandafirii mi s'au dreptat,
Și uit tot ce este trist și rău,
Și inima mea de inimă în se bate.*

George Mihail Zamfirescu, prozatorul acesta cu visuri cari turmentează (n'a lăsat ei, înaintea lui *C. Stere*, primele jaloane în drumul romanului de zece volume?) a revizuit și trimis la librării o nouă ediție din *„Maldonul cu dragoste”*.

Editoria are cuvântul pe banderola celor două volume noi de proză: «George Mihail Zamfir, în cea mai înaltă cristalizare a talentului său epic»...

Volumele V și VI din romanul *Baricadei* se vor chema „*Poziție între amurguri*”.

Și, undeva în București, uitând de alarmantele *rumoruri* defloratorii, *George Mihail Zamfir* tornă pe auzul câte zece cafele în fiecare seapă și dempitate amintiri din cam cu zeceani.

O frumoasă carte de adevăr — cum spune N. Iorga în prefață — a seriei d. *Ioan Mășău* sub titlul „*Fata moartă*”, apărut de săptămâna cărții la «Cartea Românească».

În jurul cărții acestuia care îți aduce la fiecare pagină moartea lângă suflet, s'au făcut o seamă de discuții: unii critici i-au recunoscut calitățile de încheșată operă epică, dar i-au contestat subtilități de roman, plasând-o pur și simplu între esența se cheamă jurnal de campanie sau apovedanele.

Intr'adevăr, „*Fata Moartă*” nu-i un roman; este ceva mai mult: un urias, un extraordinar efort de a prinde, viu, stări de viață.

Cu sufletul la gură, acrușalad, *Ioan Mășău* a încredințat paginilor albe drama vieții lui de repetiție prin pașerile unui război, cu care el a înțeles că nu trișează.

Noul roman laic al d-lui *Damian Stănoiu* se cheamă „*Cădătorii de probă*”.

Cartea de debat a *Ceodii Farago*: „*Sunt fete lui Ion Gheorghe Antim*”.

Dăna o poezie a tranșelor o țărșiu să mai așteptăm ceva. Douăzeci de ani dela contactul poezilor cu pământul — acolo unde moartea era o permanentă realitate, — și poezia încă mai are!

În altarele ei ofilează tot mai mulți acchemași, mestrării unui verbalism strălucitor de artă și de lirismul esențial care a putut odată să ridice destinul poeziei românești până la transfigurarea *Mășău*.

Dumnezeu, nu miică este bucuria noastră când vădăm excepții feriate (și! uit va trebui să

mai treacă, plină când vitrina românească să a parțiat, într-ună, excepțiilor feriate?) ca poezia *George Gugușan*, care știe să vibreze în timp tranșabil, dar știe să și biceze amănunțit «frunziș mare» și «colțaze» parvenite:

«Eu am cărat din varșă gălăși
«Și cărămida glodului pe scobele
«Să-i fac într'o răpăstie de viași,
«O casă de „podoabe țării mele.
«Pe locul mic, spre frunziș poezie,
«Am tota binana'n marginea de palat
«Suindă-i cărămizi lungărate
«De fiecare ce se vâra în miază.
«N'am fript pământ la iucă, frigare,
«N'am dormitat în pernele cu rotă,
«Ci'atr'una, seahorol din visare,
«Am tencuit lumina pentru toți...

Am apus la urechea cititorilor trei strofe din Prefața „*Luminilor de seară*”, apărute în volum la «Cartea Românească».

Pentru ele și pentru multe alte frumoși la- chise în această a patra carte a sa, poetul *George Gugușan* trebuie salutat și scutit de mustrare aspră a d-lui *Nicifor Crăciun*, care vorbește deunăci despre o condamnabilă absență a misiunii scriitorului român.

Ultima carte cu basme pentru toate vârștele, semnată de d. *Mihail Lungușan* a apărut la «Cugetarea» și se cheamă „*Din țara lui Alb Imbrat*”.

Tot la «Cugetarea»: „*Juanușca Durău*” de d-na *Aline Jordan*.

Cititorii și bibliografii dato- resc criticului *Perpessiculus* înche- garea într'un volum a poeziei și prozei adormitului Istru Domnui, *Mășău Caragiale*.

Prefața cărții acestuia ieșită paroc de sub tiparșele *Berliului*, este totodată studiul compre- henziv, prezintarea omenească pe care scrierul de esență al cavalerului *Mășău Caragiale* îi merita.

D. *Perpessiculus* adună postum într'o carte luminoasă și gros ca un destin, cele trei opere cunoscute: 1) „*Trăzire*”, 2) „*Crușul de Cartea epice*”, 3) *Remember* și câteva fragmente din „*Sor- borul pălău*” și „*Sub pecușă lăbur*”.

La aceeași editură „Poezii”-le poeziei Elena Farago.

■ ■

Recomandăm: „Diana”, roman de Eugen Lovinescu; „Căderea în noaptea de Ajun” de Anişoara Odobescu; „Pagini de istorie și critică literară” de I. E. Terente; „Sprăjina nouă umanism” de Stefan Teodorescu.

■

Citind-lă, ca să poți să trăiești — au învățată — istoria are nevoie de o anumită coardă adânc vibratoare a celui care o scrie. Împreună de cifre, date și episoade pare aridă, dacă istoricul nu este dublat de psiholog, de literat. De aceea am afirmat mereu aici că viețile romanțate ce au irupt dela o vreme la vitrina românească, merită atenția cititorilor, sub îndoitul lor aspect: de roman și de istorie.

Dăruit cu suflet larg al unei opere epice, „Robespierre”, versiunea lui Fr. Siedauig pe care am parcurs-o într-o singură seară, se apleacă dintru început prietore cele mai labutite vieți romanțate, într-un cadru bibliotecă noastră. «Incoruptibilul» la loc lângă amicul său Danton, pe care l-a trimis la exil printr-o semnătură amăgălită pe dosul unui plic uzat... Marat, Fouché și Camille Desmoulle îi sînt tovarășii... Marie Antoinette și Ludovic al XVI-lea, nu l-au uitat. Regele își amintea încă de un elev al liceului Louis-le-Grand care-l-a urât odată bun venit, îmbrăcat în fracul directorului: Maximilian Robespierre.

Că l-a trimis la ghilotină pe Rege mai târziu? El însuși va cădea la fel, după ce va fi încercat să-l-lăboare creierii.

Tristă moarte și, mai ales, tristă viață acestei figuri revoluționare, care a avut cândva în mână destinul unei țări falimentare.

■ ■

Prezatorul Al. Antimiroanu a fost actualizat printr-o carte postumă.

Amintim „Povestea-Povestea”, cu o prefață de d. Păușil Ștefan, directorul «Curtea Veche», care scrie cu încredere despre cel care a fost Alex. Antimiroanu.

■

Mircea Eliade — spirit tânăr, mare, coprius de neliniști în care sfredelesc întrebările și procesele psihice, seamănă a douăsprezecea sa carte: „Domnișoara Cristina”.

Reintors la «Cultura Națională», editura care l-a purtat noroc timpriadu-l «Maltrey» — primul roman de succes pila — Mircea Eliade aduce cu sine, odată cu fluiditatea stilului dintotdeauna, două suflete cu imponderabilele analizate la cadrul unui roman fantastic.

Mal târziu, Mircea Eliade a adunat într-o carte de căpătâi nou gândurile «indezirabilului» Nae Ionescu.

Cartea închide în acoarțele ei patru sute cincizeci pagini și cincizeci de ani de trăire românească al profesorului de logică.

Mircea Eliade căuta cărții un titlu, care să aintetizeze toată bogăția ei de lumină și tot chioul ei de biruință. I-a venit în ajutor profesorul: cartea se cheamă „Rosa vânturilor” și apare la «Cultura Națională».

Sesizați almboul titlului! Gândiți-vă la fauna noastră politică și culturală, care dela războiu s'a întors cu fața spre toate punctele cardinale.

Dece n'a lăsat ceșura să se înalțe din paginile profesorului Nae Ionescu, asemeni unui Mesia, omul întreg, legat prin rădăcinile unui crez înalt de o singură poziție?

Și tot lui Mircea Eliade îl datorăm două volume din „Operele lui B. P. Hasdeu”.

■ ■

D. Octav Dessila pentru a cărui operă tinerească avem numai admirație, este prezent în vitrine cu o nouă ediție — a treia — dintr-o carte concepută altădată pe planuri vaste și însufletită de o axă centrală frântă de toate vânturile vieții: „Zestlene”.

Zestlene, împreună cu „Neastăpârde” cartea care a împământat în literatura noastră figura de anafură a lui Nicula Podariu, și cu recentul roman „Turba” — pagini multe, peste care adie mult lirism — conturează și adâncesc personalitatea literară a d-lui Octav Dessila.

■ ■

Între traduceri de succes împământate ia sol în ultima vreme, o poziție singulară ocupă

romanul „Eroul Săsc”, călăuzit de d-na Nira Galin după lucrarea prozatorului Lion-Fouché-ouge.

„Eroul Săsc”, prezentat la noi în halul gra-
sot a editurii Cernsei, nu este un roman rasist;
cu atât mai puțin unul semit. „Eroul Săsc” in-
chide toate perspectivele spre ghettou: el pleacă
să într-o limbă universală pentru cauza unui des-
rădăciat, lasă în urmă la întâmplare dintr-o casă
lume a decădărilor, care băjbăie în lungimea
de coridor a veneului, apă care să creeze, singură,
lălmășea, în suflet.

Și n-o așteaptă, pentru că vascu n'are uși spre so-
riet, ci spre sânge.

In vitrina: romanul lui I. Polz: „Din abajii”.

D. Al. Lascaru-Moklovanu
— prozatorul de mare onestitate
literară, — semnează pentru edi-
tura „Cugetarea” romanul „Întoar-
cere lui Andrei Pătrășcu”.

„Întoarcerea lui Andrei Pă-
trășcu” vrea să fie volumul II din trilogia lan-
surată cu „Romanul Furnicel” (volumul III se va
chama „Valca Plângărească”) și în care autorul a
sosit cu însoțire cuvântul curat al unei noi
religii pentru tineretul de azi: religia muncii...

Alte cărți de d. Al. Lascaru-Moklovanu: „De
vorbă cu sămânță”, „Biserica din ocolul comunei” (tra-
dusere după Cardinalul Wiseman), și „Tălmășii”.

Domnii Henry Stahl și Demian Bogdan sem-
nează revizuită „Manual de paleografie—classica-re-
născută”, editat de Fundația pentru literatură și
artă „Regele Carol II”.

Într-o atmosferă cu adevărat
academică, înale-tualitatea româ-
nească a sărbătorit pe d. profesor
Demian Bogdan, directorul Fonda-
ției Regale „Principele Carol”,
pentru 25 ani de învățământ.

Cu această ocazie a apărut și un volum ome-
gial, cuprinsă păreri despre opera și personalit-
atea marelui învățământ.

Cititi „Vișni și Săsc”, tabele de Vasilie Al-
daru.

Anton Holban a încheiat în crumă în via-
ta sa.

Acolo, tinerețea pură și visurile de copil
Anton Holban au fost reduse la proporții me-
chizice ale unui pumn de conștient.

Viața lui?: „Romanul lui Miral”, „Oamenii
fieriți”, „O moarte care nu dovedește nimic”,
„Parada dansătorilor”, „Ioana”.

Visurile lui?: „Marele Front” și „Hertman
Papadat-Beagance”.

Moartea lui?: Regret și lacrimă puțină sub
geamă și în suflet.

Prozatorul G. M. Vlădescu, în
scrierile cărora gălgăie seva unei
umanități fără egal, face corecturi
pe spaturile editurii „Cugetarea”
pentru volumul II din romanul
„Gol”.

Umple acest „Gol” toate go-
lurile spașerii noastre literare
originale. Prin problema pe care
o pune, prin oamenii pe cari îi aduce și prin eli-
matul lor sufletesc, unic.

G. M. Vlădescu înlocuiește, fără să-și dea se-
ama, stălpul de rezim al literaturii înclinată cere-
lul și omenei.

Îndrăgostit de literatura lui Mark Twain, d.
G. M. Vlădescu i-a tradus „Prinț și curțez”
pentru noua colecție Delafraș.

Scriitorul Jul. Gheorghiu se străduiește să împli-
nească la noi literatura cu suflet larg a lui So-
merat Mougham. Recenta sa traducere a apărut
la „Cultura Românească”. Se cheamă „Luce și
dol de la jumătate”.

De aceeași autor, la „Naționala Cernsei”: „Să-
răbătătorii” — romanul adevărat din tinerie și
fricțiunile din viață.

Tot d-lui Jul. Gheorghiu datorăm citirea în
românește a reprezentării lui Ruyter Kyllig în cea
mai amănunțită operă a sa: „Carta junglei”.

După „Carta junglei”, d. Jul. Gheorghiu a tra-
dus „Klar”, două volume de misticism și epica.

Senzii românești a găsit în Lucian Blaga și Octavian Goga doi mari călători.

Lucian Blaga a fost ales la Academie la stăruință a fiilor marelui românesc un cald elogiu, iar Octavian Goga la complicitate, vorbind despre redacțiile stăruite care-l îngrij.

În tipografia A. B. C., d. Octavian Goga a tipărit „O seară de cîntec”.

Conrad Argheșanu, poetul dela Iași, care debuta — exact cincisprezece ani de atunci — cu desfrînatul «Cîntec de tavernă», parțiat în cele două părți de cântec din François Villon, apare cu o carte nouă: „Dramuri albastre”.

„Dramuri albastre” scatinsează un pilot, îndrăginit de dramurile zărilor, scrise cu emoționalitatea întâiilor lor impresii.

Octav Scluz, spadasiul estetic de la «Familia», încredinșază editurii «Fundatiei Regelui Carol II» manuscrisul „Bragovul”, care apare în colecția Orăș.

Criticii dovedește că „Bragovul” alu rupe cu genial «Bucureștilor» și «Constanței», orăș vâzute oarecum prin prisma amărului lor.

„Bragov” are deci seva de monografie și de viață romanșată, su de reportaj. Adică oeva foarte aproape de labia d-lui profesor Al. Rouști, di. ruzterul Fundatiei.

Eugen Lovinescu — criticul cu părul de zăpadă — și-a trimis în librării al treilea volum de „Măști”.

Prima volum perța firma editurii «Scrisul Românesc», cel de al doilea «Coșul». Acest al treilea volum apare după 6 ani la «Adevărul».

Dacă din punct de vedere al realizării critice, volumul anterior se ocupă de ambianța literară a epocii, oprindes la I. C. Văcărescu, în acest al treilea volum de „Măști”, d. Eugen Lovinescu consacără tinerilor mult și binevoitor material patetic.

Comitari care se poate face și din „Istoria literaturii române”, pe care a scris-o la «Alina».

O noțate de d. Eugen Lovinescu: romanș „Măști”.

■

D. Năstăseanu și-a strâns într'un volum casurile publicate în «Gândirea».

Cartea a primit numele: „Puncte cardinale în literatură” și a fost omisă de critica noastră conștientă: Cartea românească.

Încă un stălp doborât: G. Zepiroanu.

Cesar Păbrău trimite la librării „1907”, mare romanș scris sub sodia a celui nelăudat Mase, Techel, Fares, egărit de mâna pelagrosă a țărânului român pe toți pereții aurii ai călilor de bancheturi, la prezua rămeriței.

Cielul cuprinde și volumul „Noi vremuri” și se va încheia cu „Pământ-mormânt”, în care moș Toader Gliga ajunge carne pentru șarja armatelor.

„În lumea Mediteranei”, cele două cărți dureroase pentru Panait Istrati, — dureroase pentru că într'una din ele și-i rupe din inimă pe bunul Mihail — au apărut în românește.

Editura «Cartea Românească», dovedește că și ține cuvântul dat odată înștatului de omenie Panait Istrati, când și-a luat sarcina de a-l prezenta în limba țării sale, curat și îngrijit, cărțile rispite pe la toți editorii străini.

În această postură „Lumea a Mediteranei”. Panait Istrati trimite până la noi mirajul de tală și apă a drumurilor lui vagabonde, de mână cu Mihail — tovarășul care l-a lavăat să sculpe pe soartă și să iubescă viața cu pasiune și cu dăruire. Recentă: „Doina din Snagov”.

Colindul sfârșit al, nesfârșit. Am obiect și noi și penițe, înștat prin nămești de vânt ai hărții.

Vom continua însă, singurul colind care nu sfârșit cu înștatibile amănări tradiționale: «Ne dați ori nu ne dați?»

...Pentru, la „Graiul Dâmboviței”, abonamentul se plătește înainte...

I. G. VASIU

Dela redacția revistei

Se pînă la redacție. Procesul-Verbal semnat de d-nii Balot Ionescu, Gh. Petrescu, Gh. Dumitrescu, N. Simion și d-zeava Vera Solomon, toți învățători la școlile din Glodeni, care protestează contra purtării preotului N. Popescu Glodeni și care cer o anchetă a autorităților. Regretăm că Asociația Preoților din jud. Dâmbovița, îned să se difameze onorabili prin revista oficială ce scoate, când menirea ei ar fi cu totul alta. Noi nu ne vom lăsa atrași în cursa unui dosto de calomniil, deoarece nu ne ocupăm cu așa ceva.

Sîm însă și cu noi știe întreaga învățătorime dâmbovițeană și o mare parte din cucernicii preoți, că activitatea învățătorilor dela Glodeni, care au în fruntea lor pe d-l Buică Ionescu, unul dintre cei mai distinși învățători, cu o activitate extra școlară care i-a adus numai laude, este mult mai presus de activitatea negată de ce duce acel ceoran cu orice risc: discordie între conducătorii satului.

Cu dorere scriem aceste prime și ultime cuvinte. În această chestiune.

REDACȚIA

A P E L

către membrii Asociației noastre

Loteria de Stat și a Unii Fundațiilor Culturale Regale s'a adresat Asociației noastre, la legătură cu înlesnirea participării corpului învățătoresc la tragerile Loterilor sus arătate, prin Casa de Economie, Credit și Ajutor a Corpului Didactic.

În afară de înaltele scopuri sociale și culturale ale acestor instituțiuni, statornicite prin Legile și înaltele Decrete pe baza cărora funcționează, și în afară de câștigurile ce rezultă pentru colegii norocoși, s'a rezervat un beneficiu apreciabil Asociației noastre, în raport cu înscrierile primite la Asociație, din bună-voia colegilor.

Acest beneficiu este exclusiv destinat fondului pentru înălțarea, în Capitala Țării, a Casei Învățătorilor.

Toți colegii doritori să participe la trageri, vor trimite înscrierea pe o carte poștală la adresa Asociației noastre: București, B-dul Take Ionescu Nr. 23.

PREȘEDINTELE ASOCIAȚIEI GENERALE
A ÎNVĂȚĂTORILOR DIN ROMANIA

D. V. Țoni

BULETINUL REVIZORATULUI

Nr. 181.3337/937

Avem onoare a vă face cunoscut că Ministerul a hotărît ca vișele pentru înscriere ca membri la Casa de credit a corpului didactic a învățătorilor, să fie date numai de către revizoratele școlare, care sunt cele mai în măsură să cunoască situația la zi a învățătorilor și unde nu se pot face substituții de ~~președinti~~

Nr. 54.560/937

Conform ordinului Ministerial Nr. 169.484/937, avem onoare a vă face cunoscut că, în baza a-dresii Nr. 154.652/937 a Serviciului Comercial pendinte de Regia Autonomă C. F. R., cu începere dela 15 Octombrie a. c., intră în vigoare noul tarif de vânzare carastehur de identitate cu

reducere de 50% pe C. F. R.

Cl. I lei 100 (una sută)

Cl. II „ 100 (una sută)

Cl. III „ 75 (șaptezeci și cinci)

Nr. 53.479/937.

Sezianți de adresa Nr. 28.104/937 a Casei de Economie, Credit și Ajutor a Corpului Didactic, vă rugăm să aduceți la cunoștința tuturor membrilor Casei următoarele dispozițiuni pentru plata și expedierea sumelor acordate:

Plățile la ghișeale Casei în București se fac numai în zilele de Marți, Joi, și Sâmbătă.

Zilele de Luni, Miercuri și Vineri sînt în rezervă numai pentru expedierea sumelor în provincie.

Prin această măsură membrii Casei, vor fi serviți, căci numai astfel se va putea face expediția mai în regulă și mai repede în provincie.

Diracțiunea Casei Corpului Didactic, apelează la spiritul de solidaritate a membrilor casei, că să ajută în aplicarea strictă a acestor dispozițiuni, meoitte să aducă ordinea dorită pentru primirea sumelor solicitate de cei în drept.

Nr. 42.854/937.

Avem onoare a vă face cunoscut că Onor. Minister cu ordinul Nr. 6914/937, a aprobat ca începând cu anul școlar 1937/938, să se introducă studiul imnurilor naționale iugoslav și Cehoslovac în toate școlile secundare și primare.

Nr. 19.612/937.

Societatea „Frontul Mărășești”, persoană juridică, constituită din inițiativa foștilor luptători, generali și ofițeri superiori cari au condus armata la biruința în războiul de întregirea Neamului, are înscris în programul său refacerea orașului Mărășești și transformarea întregii regiuni în vrednic loc de pelerinagiu și închinăciune națională.

Cu prilejul împlinirii a 20 ani dela marea bătălie dela Mărășești, societatea a luat inițiativa comemorării aceastei date memorabile prin organizarea de șezători și serbări patriotice în toată țara.

Deoarece aceste serbări comemorative au drept scop propagarea în rândurile populației a sentimentului de dragoste pentru Rege, Neam și Tară, și a recunoștinței ce datorăm eroilor neamului, d-l Miniaturu al Educației Naționale a aprobat ca aceste serbări să aibă loc în localurile școalelor primare indemnând pe d-nii învățători să-și dea toată silința pentru reușita morală a acestor serbări.

Deaceea vă trimitem un număr de circulare gata puse în plicuri, rugându-vă domnule Revizor școlar să binevoiți a dispune să fie trimise în cel mai scurt timp pe adresa tuturor școalelor primare urbane și rurale de fete și băieți din județul d-va. Fiecare circulară conține apelul nostru, ordinul Nr. 145.212/937 al Onor Ministerului Educației Naționale și ord. Nr. 37146/937 al Ministerului de finanțe.

Vă rugăm să binevoiți a indemnă pe d-nii directori să-și dea toată silința pentru reușita acestor serbări.

D-nii Directori vor primi din partea noastră gratuit un număr special din revista „Frontul Mărășești” în care vor găsi o conferință despre lupta dela Mărășești, pe care o va ține în fața publicului. Restul programului va fi compus din recitări și cântece patriotice.

Vă rugăm domnule Revizor să binevoiți a dispune ca aceste plicuri să fie trimise cu prima poștă. În acelaș timp comunicați-ne și nouă textul circularei ce ați binevoit a adresa domnilor directori.

Nr. 18500/937.

Societatea „Frontul Mărășești”, persoană juridică, constituită din inițiativa foștilor luptători, generali și ofițeri superiori cari au condus armata la biruința în războiul de întregirea neamului, are înscris în programul său refacerea orașului Mărășești și transformarea întregii regiuni în vrednic loc de pelerinagiu și închinăciuni națională.

La această mare operă de educație națională s'au asociat toți marii patrioți și înalți demnitari ai țării în frunte cu d-nii Dinu Brătianu, G. Tătărescu, Dr. C. Angelescu, Ministrul Educației Naționale, cari ne-au acordat neprecupețit tot sprijinul pentru promovarea acțiunii noastre.

Anul aceasta s'au împlinit 20 ani dela marea bătălie dela Mărășești. Pentru comemorarea acestei date memorabile și pentru adunarea fondurilor necesare acțiunii ce am întreprins, vă rugăm d-le director să binevoiți a organiza în cursul lunii Noembrie sau Decembrie o serbare cu caracter cultural și național în folosul societății noastre.

Cereți concursul tuturor cetățenilor și autorităților din localitatea d-va. pentru ca rezultatul material al aceastei serbări să fie cât mai mare.

Tot în acest scop, căutați să faceți cheltueli cât mai puține și anume numai cele necesitate de tipărirea biletelor.

Organizați această serbare la o dată care vă convine d-va.

Vă rugăm foarte insistent domnule director să binevoiți a vă conforma ordinului Ministerului Educației Naționale organizând această serbare la o dată cât mai apropiată, oricât de modeste

ar fi rezultatele sale.

In urma cererii noastre Ministerul de Finante ne-a aprobat ca să plătescă impozit numai 4% pentru orice serbare dată in folosul soc. „Frontul Mărășești”, in acest sens s'au dat circulări la toate Ad-țiile financiare din țară.

Pentru munca ce depuneți cu organizarea acestei serbări, vă oferim dvs. personal 30% din beneficiul net. A doua zi după serbare, ne veți trimite un proces verbal din care să se constate care a fost incasarea brută, cheltuelile făcute cu tipărirea biletelor și suma ce ne-ați trimis prin mandat postal. Veți face socoteala astfel: dacă de ex. incasarea brută a fost de 5000 lei, și cheltuelile tipării biletelor de 200 lei, 30% din beneficiul net pentru dvs. este 1440 lei și face parte din cheltueii. Deci veți scade 1640 lei din incasarea brută de lei 5000 și ne veți trimite prin mandat postal 3360 lei.

Vă rugăm a ne comunica cu prima postă la ce dată ați fixat serbarea.

Atențiune: Rugăm a nu fi confundati cu alte societăți care poartă in titulatura lor cuvântul Mărășești și care v'au trimis spre plasare măștișoare insigne, etc. Nu avem nici o legătură cu aceste societăți. Scrieți exact adresa noastră Soc. „Frontul Mărășești”, str. Edgar Quinet Nr. 6 București I.

Nr. 15180/937.

Avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune să se pună in vedere tutulor d-lor învățatori din județ care dețin ordonanțe emise de Prefectura D-vița la achitare să se prezinte cu ele semnate de titular, să poarte ștampila școalei, să fie făcută venit in casa școalei sau a comitetului de construcție dupe cum este cazul făcând mențiune de numărul chitanței.

Incazul când nu se prezintă titularul ordonanței să se dea delegație oficială cu număr din casa comitetului și să poarte ștampila, persoanei ce destinează a ridica suma. In cazul când este emisă pe seama comitetului de construcție să sibă delegație semnată de membrii comit. In caz contrar vor fi refuzate de la plată.

Nr. 178.009/937.

Centrala Cooperativă de îndrumare, organizare și control, cu sediul in strada Dimitrie Sturdza Nr. 3 București, ne face cunoscut, că a tipărit

un stoc suficient de statute pentru cooperativele școlare, pe care le ține la dispoziția școlilor primare, cu 5 lei exemplarul.

Veți face cunoscut aceasta și școlilor primare din județ spre a-și procura statutele dela Centrală, și a nu i se mai trimite la viață altfel de statute, cari diferă de tipul Intocmit și tipărit de centrală, cuprinzând dispoziții diferite, de natură să stânjenească unitatea de vederi și organizare, cari urmează să se mențină in mișcarea cooperativă a tineretului școlar.

Nr. 160.929/937.

In vederea imbunătățirii agriculturii cu toate ramurile ei, a îngrijirii mai bine a gospodăriilor, a educației profesionale, tehnică, culturală și morală a sătenilor, cum și a stabilirii mai multei armonii și solidarități între ei, pentru fapte bune, Ministerul Agriculturii și Domeniilor a găsit că organizarea lor in asociații de interes profesional ar fi un mijlac eficace, prin care s'ar putea realiza mai bine aceste deziderate, deci și ridicarea satelor.

In acest scop a tipărit statutele pentru infiintarea de asemenea asociații, denumindu-le „Bunii gospodari” și a inceput acțiunea de construirea lor, prin serviciile agricole județene.

Cum prin aceste asociații se poate activa, pentru desăvârșirea oricărei acțiuni de interes pentru viața rurală, de toți acei cari au un rol in ridicarea acestei vieți rurale și cum domniile învățatori au un rol principal in această acțiune, este bine ca și d-lor să contribuie la infiintarea asociațiilor „Bunii gospodari” in astele d-lor și să ia parte activă la îndrumarea lor, ajutând astfel intrfo măsură destul de mare, personalul serviciilor agricole, care are însărcinarea de a se ocupa cu infiintarea, îndrumarea, supravegherea și control a acestor asociații.

Veți lua deci măsurile convenite ca d-nii învățatori să ia contact cu personalul serviciilor agricole, care are statute și instrucțiuni pentru construirea acestor asociații, și, printr'o colaborare armonioasă, să contribuie, cu tot devotamentul, la infiintare, dezvoltare și consolidarea acestei acțiuni.

Nr. 166.963/937.

Liga „Temperanța” pentru propagandă anti-

oleolică de sub auspiciile și îndrăgirea Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor sociale, unde și are sediul, — Calea Griviței Nr. 64 București, — printru mijloacele de combatere a flagelului bășii, are și o revistă de propagandă antialcolică „România Nouă”.

Ministerul recomandă această revistă, și veți da tot concursul pentru răspândirea ei printre învățători.

Abonamentul e de 40 lei lunar, fără ca să fie cineva obligat a o cumpăra.

Nr. 164.396/937.

Ministerul Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor, sesizat de Direcțiunea Generală C. F. R. ne face cunoscut desele și repetatele atentate, cum și atacurile cu pietre ce se săvârșesc de răi făcătorii asupra trenurilor de călători, atentate cari pun în pericol viața pasagerilor și aduc serioase prejudicii căilor ferate.

Stabilindu-se că o mare parte din atacurile cu pietre sunt săvârșite la trecerea trenurilor prin mahalalele orașelor de copii fără căpătâi și lipsiți de supraveghere din partea părinților, iar la căma deschis trenurile sunt atacate de copii ce pășesc vitale, binevoîți a lua măsurile necesare ca directorii de școli primare să țină conferințe și să sfătuiască pe locuitori să facă copiilor educația cuvenită pentru combaterea acestuirău social.

Nr. 95590—173271/937.

I. — Intrucât buletinul oficial al Ministerului ne mai apare, vă facem cunoscut, că pentru anularea certificatelor pierdute de curs primar nu se mai percepe taxa de 80 lei.

Veți comunica aceasta directorilor de școli primare din județ.

II. — Comitetul Casei fondului național al aviației, având în vedere interesul național, ca să păstrăm cultura în toate straturile sociale, prin procesul verbal Nr. 24, încheiat în ședința din 6-X-1937, scutește de taxa timbrului de aviație cererile părinților pentru înscrierea copiilor la școlile primare.

Această dispoziție o veți comunica celor în drept.

Copie ord. Nr. 158.285/937, înreg. sub Nr. 57186/937.

Fiind sesizați că unele școli liberează personalului didactic, administrativ și de serviciu — cu prea mare ușurință — certificate de timpul servit cari cuprind date confuze, incomplete, iar uneori chiar necorespunzătoare cu realitatea, sau că asemenea certificate se liberează unor persoane cari la timpul convenit n'au depus jurământul de credință către Statul Român, dar cari, implinind vârsta necesară, cer înscrierea la pensie, — vă facem cunoscut că spre a se evita pe viitor aceste neajunsuri, Ministerul a dispus ca toate certificatele de serviciu ce se vor libera de acum înainte de către școli, să fie verificate și vizate de dvs. Numai pe baza certificatelor astfel verificate și vizate, Ministerul va putea libera certificatul general, de care persoanele interesate să se poată servi în fața Casei generale de Pensii.

Veți comunica școalelor, spre conformare.

Copie ord. Nr. 179.671/937, înreg. la Nr. 57271/937.

Ca urmărire la circulara noastră Nr. 84.837/936, privitoare la organizarea excursiilor școlare, avem onoare a vă ruga să binevoi a dispune să se aducă la cunoștința tuturor școalelor din regiunea dvs. următoarea dispoziție luată de Regia Autonomă C. F. R. și publicată în Foaia Oficială Nr. 971 din 9 Septembrie a. c. în ceea ce privește participanții la excursie:

Cererile de aprobare ale excursiilor vor fi înaintate Ministerului Educației Naționale însoțite de un tablou, în triplu exemplar, cuprinzând numele participanților — profesori și elevi — cu adresele lor exacte, care va purta sigiliul școlii și semnătura directorului.

Amintim că la fiecare grup de 20 elevi se admite un singur conducător cu 75 la sută.

Nr. 179.756/937

Vă facem cunoscut, că în urma avizului Nr. 1.531/937 al Consiliului Permanent, Ministerul a aprobat colecția de cântecuri a D-ului Juaréz Movilă intitulată „Buciumul Străjerilor” pentru introducerea ei ca manual auxiliar în școli ca și pentru utilizare de către diferite societăți de cultură care să ocupă cu răspândirea muzicii po-

putre și Educația Națională prin muzica populară noastră.

Ministerul recomandând atență colecția, veți da consimțământ pentru răspunderea ei, fără ca să fie cineva obligat a o cumpăra, cunoscând că autorul domiciliat în Str. Măgurele 54 București.

No. 61902 din 18 Noembrie 1937

Pentru a ne se da scut de pierderi de timbre „Modernizarea drumurilor”, vă rugăm a pune în vedere celor interesați ca aceste timbre să nu mai fie înalțate Inspectoratului, ci să fie păstrate de titular sau autoritatea, care vizează carnetele, pentru a fi aplicate la viza respectivă a ~~titularului~~.

Odată cu aceasta, vă rugăm ca cererile, cu care se solicită carnetele cu reducere de 50 la sută pe C. F. R. să fie înaintate Inspectoratului Școlar în original, însoțite de 2 foto-legitimație 6-9, în dublu exemplar, certificate pe verso (pentru profesori de D-I Director al școlii, iar pentru învățători, de d-I Revizor și pentru copii se va arăta data nașterii, (anul, luna și ziua), și obțința de plata taxei carnetului, plătită la orice stație C. F. R. lei 100 cl. I și II, lei 75 cl. III.

Chitanțele trebuie să fie timbrate cu lei 3 fiscal și lei 2 avinție.

Nr. 193.717/937

Petrivit cu avizul D-lui Inspector General C. Dumbrăvițoi, volumul scris de D-I Mihail Lungușu și intitulat „Din țara lui Alb-Împărat, cuprins de 12 basme, unele luate din popor, altele întocmite de autori, cu materialul specific și în spiritul poporan fără răstălmăciri care să vină în contradicție cu simțea și fantezia țăranelor noastre.

Este o lucrare ce ne aduce de aproape aminte de povestirile I. C. Fundeșcu și Petre Ispirescu, citind interes și plăcere în cei mici, iar celor mari oferind un material folcloric de preț, cu exemple de limbă vie, plină de energie și colorit.

„Din țara lui „Alb-Împărat” este o carte izbită de povești, plină de optimismul zărilor de care sunt însoțite toate basmele noastre.

Este deci o lectură edificatoare pentru tineret. Ea trebuie să-și găsească loc atât în biblio-

teca cîmărilor culturale dela sate cât și în colecțiile de lecturi ale școlilor. — particularul al școlilor.

Ministerul recomandând atență lucrare binevoită a da concursul Dvs. pentru răspunderea ei, cunoscând că volumul a apărut în editura „Căgetarul” str. Popa Neagu 21, București și costă 55 lei.

Nr. 191.157/937.

Inspectoratul Pregătirii Premilitare cu adresă nr. 25.868 din 13 Noembrie 1937, ne aduce la cunoștință următoarele:

Numerosi șefi de formațiuni — învățători — raportează că sunt împiedicați de către directorii de școli în organizarea diferitelor manifestații premilitare, prin năpuneră la dispoziție a sălilor de clasă dela școlile respective.

Ba, ceva mai mult, se găsesc directori, cari deși înțeleg rostul acestor manifestații și ar dori să pună la dispoziție localul școlii, sunt opriți însă de către revizorii școlari.

Cum astfel de măsuri tind ca să împiedice activitatea șefilor de formațiuni în misiunea largă de educație a populației sătești, — creînd adeseori conflicte regretabile între membrii aceluși școli, — veți da tot concursul ca directorii de școli să pună la dispoziție șefilor de formațiuni localurile, atât pentru ședințele de P. P. pe vreme rea, cât și pentru diverse manifestații.

Tot odată vă facem cunoscut că Inspectoratul Pregătirii Premilitare a pus în vedere tuturor șefilor de formațiuni, că ori de câte ori li se pun la dispoziție sălile de clasă, să caute a le păstra în cea mai deplină curățenie și bună stare, pentru a se evita orice neînțelegeri și conflicte.

Nr. 182.230/937.

Doamnă N. Oancea și I. U. Soriciu, au tipărit în editura românească „Pavel Sava” din Calea Victoriei 108, București, manual de citire pentru clasele primare (I-II-III și IV) aprobat de minister în conformitate cu noua programă școlară în vigoare.

Materialul muzical și poetic (trebuînd în aceste manuale este împrumutat din folclorul nostru precum și din muzica instrumentală noastră tradițională.

Ministerul recomandă aceste manuale, bine-voiați a de concursul Dvs. pentru răspândirea lor fără nici o obligație pentru nimeni a la câmpăra.

Ministerul Ed. Naționale prin diferite circulare și dispozițiuni luate, a arătat dezvoltarea cea mare ce dorește să des lucrul manual și practicei agricole în școală. În afară de aceasta legea obligă pe fiecare învățător să facă în mod temeinic și serios aceste lucrări. Cu ocaziunea diferitelor inspecțiuni ce am făcut în județ am constatat că un număr foarte mic de învățători dă atenția cuvenită acestor cerințe legale și recomandățiunilor speciale date de minister.

De asemenea trebuie să ia ființă la toate școlile sălișă specială pentru îndrumarea fetelor în ale gospodăriei. Cel puțin cu atât să se aleagă fetele ce urmează la cursul complementar. Vizitele dese cu fetele de la gospodăria fiecăreia pentru a se da îndrumările necesare, sunt iarăși un bun stimulent pentru promovarea spiritului de gospodărie atât al fetelor cât și al mamelor lor. Aceasta după ce în prealabil au fost anunțate.

Pentru lucrul manual anunțăm de pe acum o expoziție ce se va face la T-viște, cu obiecte lucrate de elevii tuturor școlilor din județ, în cursul lunii Mai 1938. Școlile cari se vor prezenta mai bine din acest punct de vedere vor obține diferite premii în bani.

De asemenea vor fi premiate învățătoarele cari or prezenta cu ocaziunea inspecțiunilor camere de gospodărie unde fetele să învețe și să știe a lucra diferite obiecte uzuale cum și a face diferite muncăruri din materia primă ce o au la îndemână. În această privință am dat de

exemplu câteva școli într-o circulară anterioară și cred că nu puțin lucru e ca rubrica de exemple să fie cât mai cuprinzătoare. Vă rugăm deci, a lua hotărârea de a vă afirma în chip vădit pe terenul practic și în luna Mai fără altă invitație să prezentați la reședința județului obiectele lăsate etichetate pe școli.

Tablou

de învățătorii reușiți la examenul de definitivat din sesiunea Mai—Iunie 1937.

	Numele și Pronumele	Media	Comuna
1	Dobrescu Ecaterina	8,10	Pictor de Munte
2	Popescu Bujor Iulia	8,00	V. L. Cricov
3	Georgescu Eufrosina	7,90	Pietrari Șipot
4	Gheorghe T. C-tin	7,90	Coșasca
5	Zamfir I. Ion	7,85	Hulubești
6	Petre M. Ion	7,80	Slobozia Moara
7	D-trescu N. Maria	7,75	Tătărai Glogeni
8	Popescu I. Eugenia	7,65	Gura Bărbuleț
9	Ștefănescu C. Olimpia	7,65	Zăvoiu Orbului
10	Voica Nicolae	7,65	Pietroșița
11	Dumitrache Rada	7,55	Prodărești Broșteni
12	Voicu Maria	7,56	Găești
13	Oancea Gheorghe	7,45	Bucșani Răzoasa
14	Stanciu Maria	7,40	Ocnita
15	Barbu Chiriaco	7,35	Cuparu
16	Grigorescu I. Ana	7,30	Bujoreanca
17	Albu Stana	7,25	Crângari
18	Bădescu I. Maria	7,20	Șuța Seacă
19	Mărculescu Iulietta	7,20	Slobozia Moara
20	Nițescu Sofia	7,20	Priboiu Sturzești
21	Nițescu D. Ion	7,20	Bolovan
22	Tănăsescu Florica	7,20	Pietrari Strâmba
23	Chițu I. Gheorghe	7,15	Valea L. Stubeș
24	Georgescu Ecaterina	7,15	Gura Șuții
25	Marinescu I. Ion	7,15	Bujoreanca
26	Ștefănescu Elena	7,15	Cazaci
27	Popescu I. St. Ion	7,10	Valea L. Cricov
28	Dumitrescu I. Ion	7,05	Dolcești Dolani
29	Smărdioșanu Ștefania	7,05	Gura Șuții
30	Dujă Maria	7,00	Gonița
31	Dumitru St. Marin	7,00	Coșasca
32	Popescu Gh. Alexandrina	7,00	Râșvadu de Jos
33	Rădulescu Alexandru	7,00	Vîștoești

TIPOGRAFIA „DAMBOVIȚA”

FONDATA ÎN ANUL 1896

SE EXECUTĂ: CĂRȚI DE
VIZITE, CĂRȚI DE ADRESE
OU NOTĂ, BORISORI ȘI
PLIURI OU FIRMA, NOTE
DE COMENZI, ORICE FEL
DE ETICHETE, LISTE DE
BUCATE, REGISTRE, CIR-
CULĂRI FACTURI, MEMO-
RANDE, PROOURI, CHI-
TANȚIERE, STATE, CI-

TĂȚI, CONTRAOTE, TRA-
TE, BORDEROURI, AVIZE,
RECLAME ÎN DIFERITE
CULORI, BROȘURI, TEZE,
ANUNCIURI, FLAGARDE,
BILETE DE NUNTĂ ȘI LO-
GODNĂ, DEVIZE, CECURI,
BILETE DE TEATRU, JUR-
NALE, REVISTE, LEGĂTO-
RIE DE CĂRȚI, ETC. ETC.

TÂRGOVIȘTE

STRADA REGELE CAROLII Nr. 70

Domnului

Învățător

Comuna

Județul Dâmbovița